

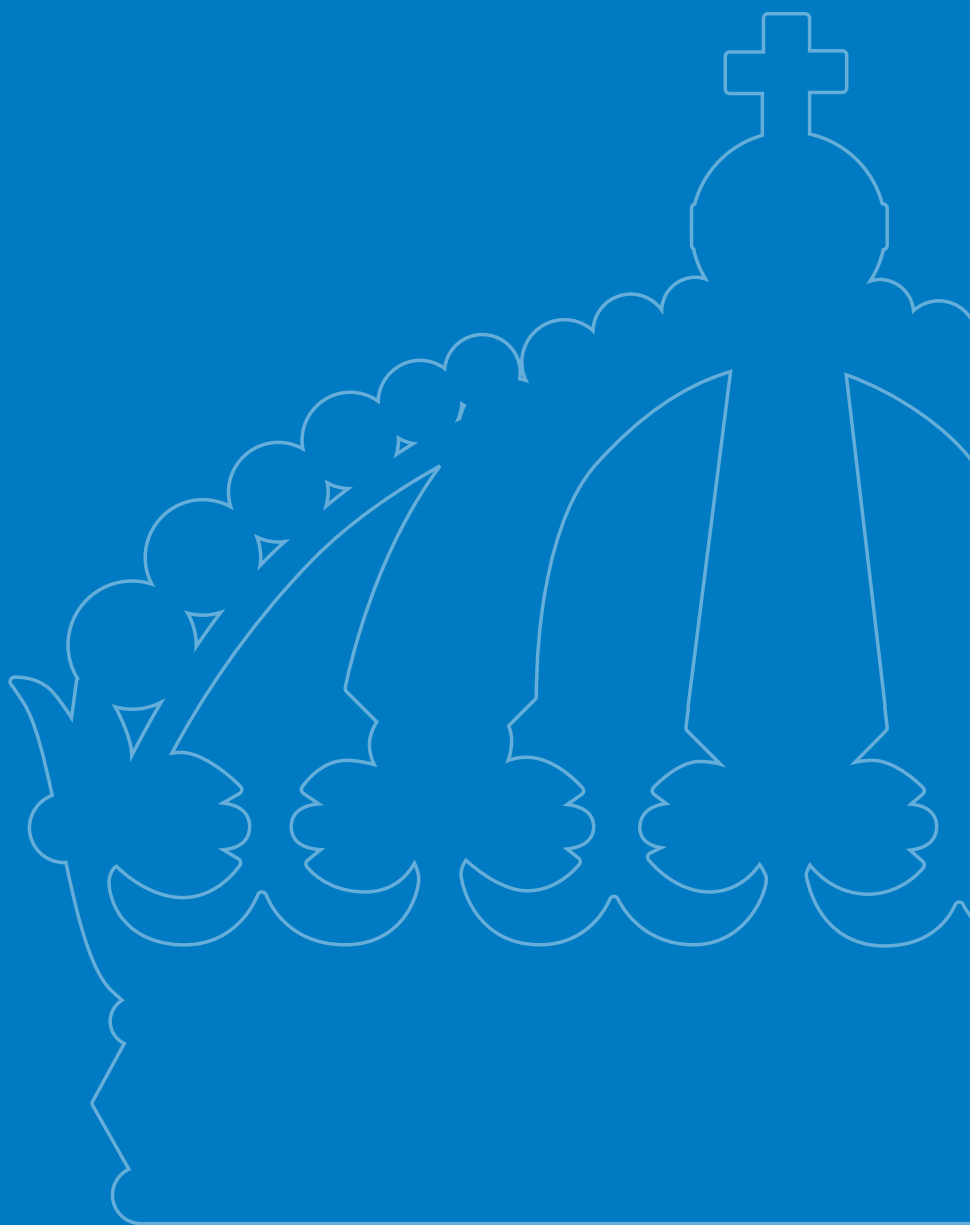


Årsredovisning

2018



Länsstyrelsen
Jämtlands län



UTGIVEN AV: Länsstyrelsen Jämtlands län, februari 2019.

ANSVARIG: Ulf P Johansson.

FOTO OMSLAG: mostphotos.com

TRYCK: Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2019.

LÖPNUMMER: 2019:24.

DIARIENUMMER: 106-817-2019.

PUBLIKATIONEN KAN LADDAS NER FRÅN VÅR HEMSIDA: www.lansstyrelsen.se/jamtland

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehållsförteckning

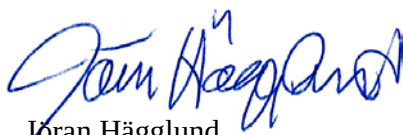
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2018	1
Landshövdingen har ordet	3
Organisation	5
Resultatredovisning	9
Uppgifter enligt Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion	9
Länsstyrelseinstruktion 2 §	9
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om	15
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsstyrelsens uppgifter omfattar också	45
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Länsstyrelsen ska vidare	47
Länsstyrelseinstruktion 6 §	52
Länsstyrelseinstruktion 7 §	55
Övrig verksamhet	57
Övrig förvaltning VÄS 20*-21*, exklusive VÄS 201	57
Trafikföreskrifter VÄS 25*	58
Rennäring och fjällförvaltning VÄS 61*	59
Nationella minoriteter VÄS 81*	62
Mänskliga rättigheter VÄS 82*	63
Intern styrning och kontroll	63
Året i siffror	66
Tabell A – Verksamhetskostnader 2016–2018 Tkr	66
Tabell B - Verksamhetskostnader 2018	67
Tabell C – Årsarbetskrafter 2016–2018	68
Tabell D – Representation	69
Tabell E – Lokaler	69
Tabell F – Redovisning av ärenden 2018	70
Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2018	72
Åtterrappporteringskrav i regleringsbrev 2018	76
Utan angivet departement	76
Finansdepartementet	79
Justitiedepartementet	79
Kulturdepartementet	81
Miljö- och energidepartementet	85
Näringsdepartementet	97
Näringsdepartementet (uppdrag)	109
Tabeller enligt regleringsbrevs bilaga	112
Andra beslut från regeringen	115
Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete	115
Övriga åtterrappporteringskrav	116
Avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med 3 kap. 2 §	116
Kompetensförsörjning i enlighet med 3 kap. 3 §	117
Sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §	118
Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning ..	119
Sommarens bränder	119
Fjällägenheten Raukasjö	120
Omfattande verksamhet och splittrad finansiering	120
Finansiell redovisning	123
Tilläggsupplysningar	142
Resultatredovisningen - principer	142
Sammanställning över väsentliga uppgifter	143

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2018

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen¹ vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Östersund den 18 februari 2019



Jöran Hägglund
Landshövding

¹ Se mer under kapitel Intern styrning och kontroll.

Landshövdingen har ordet

Jämtlands län har under 2018 fortsatt att utvecklas väl. Vi har sedan 2013 vänt en flerårig befolkningsminskning till en svag befolkningsökning och antalet invånare passerade 130 000 personer under året. Antalet invånare uppgick 31 december 2018 till 130 280 personer efter att ha varit nere på cirka 126 000 invånare år 2012. Sysselsättningsläget är generellt gott i länet med en arbetslöshet i oktober 2018 på 6 procent. Även ungdomsarbetslösheten är låg och uppgick till 8,6 procent i oktober².

Efter att ha varit landshövding i länet under drygt 4½ år vill jag framhålla några iakttagelser som jag gjort i kontakter med kommuner, myndigheter, företag och idéburna organisationer i och utanför länet. Det framstår väldigt tydligt att Länsstyrelsen har en viktig roll för länets utveckling i att verka enande, samlande och pådrivande. Samordningen gäller naturligtvis statlig verksamhet men även i relation till kommuner, region, näringsliv, organisationer och andra aktörer på regional nivå är Länsstyrelsen en viktig och uppskattad samlande kraft. Länsstyrelsen har etablerat ett arbetssätt som samlar alla länets företrädare och gagnar länets utveckling.

Som ett led i arbetet med att utveckla Länsstyrelsens roll som samlande kraft i länet har jag vid några tillfällen öppnat och upplåtit residenset och residensträdgården för publika evenemang med koppling till Länsstyrelsens verksamhet och länets utveckling. Det har skett bland annat under Storsjöyrans-veckan, ett stort evenemang i Östersund i slutet av juli och vid ett Öppet Hus före jul. På det sättet har delar av verksamheten kunnat exponeras för nya målgrupper.

Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket fortsatt arbetet med att undersöka förutsättningarna för att bilda en nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helagsområdet. Det är ett område i fjällmiljö på gränsen mot Norge, som bland annat berör tre samebyar och där det är viktigt att finna klarhet i vad en eventuell nationalpark skulle komma att innebära för rennäringen. Arbetet fortsätter under 2019.

Eldrimner, nationellt resurscentrum för mathantverk, har fortsatt bedrivit omfattande verksamhet i hela landet, baserat på ett femårigt regeringsuppdrag från 2016. Kurser, seminarier, studieresor, rådgivning och publika aktiviteter har genomförts för att inspirera, öka kunskapen och främja det immateriella kulturarv som mathantverk utgör. Verksamheten bidrar i hög grad till ökat företagande på landsbygden.

Under året har omhändertagande av djur och några ytterligare djurrelaterade ärendegrupper överflyttats till Länsstyrelsen från Polisen. Länsstyrelsen har i förberedelserna samarbetat med andra län och Polisen och övergången har gått förhållandevis smidigt i vårt län.

Vårt arbete har under 2018 påverkats i hög grad av externa händelser som har ställt stora krav på snabb omställning, omprioriteringar och flexibilitet i Länsstyrelsens organisation och hos enskilda tjänstemän. Jag tänker då i första hand på sommarens torka och skogsbränder. Jämtlands län var ett av de tre mest drabbade länen av sommarens skogsbränder. Vi har även genomfört valet till kommun, landsting och riksdag. Valet var visserligen känt och planerat men det ställde ändå krav på extraordinära insatser och kraftsamling för att kunna genomföras.

Det är med stor tillfredsställelse jag kan konstatera att Länsstyrelsen trots stora oförutsedda och extraordinära händelser ändå har kunnat leverera sina tjänster med god kvalitet. Detta har varit möjligt tack vare att våra medarbetare genom hela bredden av ansvarsområden har gjort goda insatser.

² Statistikuppgifter från Arbetsförmedlingen.

Finansieringen och styrningen

Finansieringsproblematiken för Länsstyrelsen, där cirka 59 procent av verksamhetens finansiering tilldelas i form av bidrag från nationella myndigheter eller projektf finansiering, kvarstår. Detta medför stora problem för Länsstyrelsens interna styrning, planering och resursanvändning. Sedan 2017 års budget har förvisso små steg tagits i rätt riktning genom att Länsstyrelsen i Örebro getts dispositionsrätt till några sakanslag, som kanaliseras till övriga länsstyrelser via denna länsstyrelse. Den rutinen löser dock inte problemen med att varje länsstyrelse bör tilldelas sina medel direkt, utan mellanhänder. Vi har påpekat detta och föreslagit förändringar under en lång följd av år, bland annat i våra årsredovisningar. Under 2018 har Riksrevisionen genomfört en granskning av regeringens styrning av länsstyrelserna och i sin granskningsrapport, Vanans makt– regeringens styrning av länsstyrelserna³, konstaterat samma sak. Riksrevisionen föreslår även ett antal konkreta åtgärder.

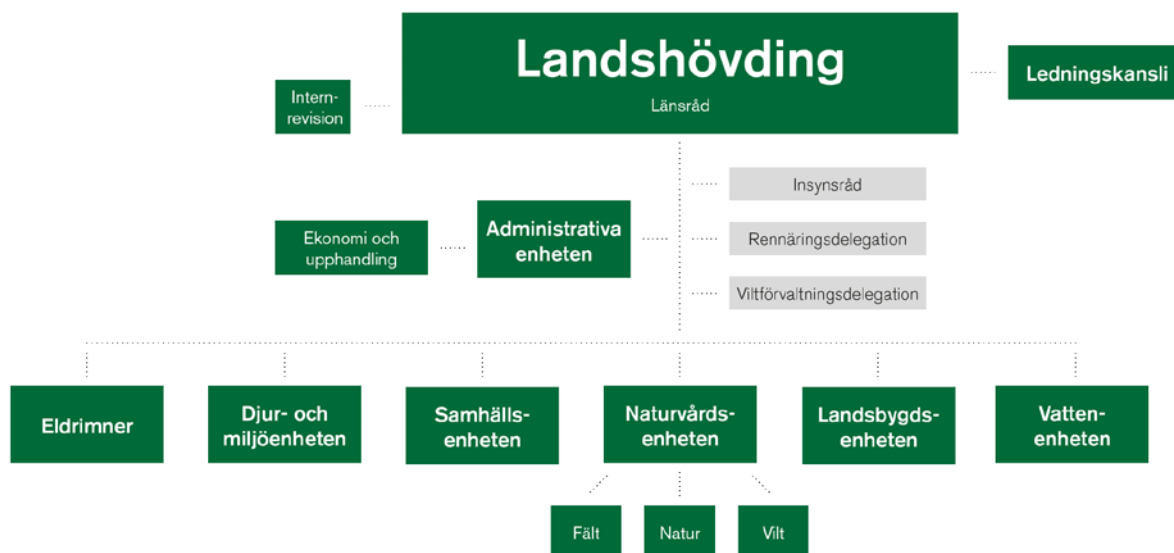
Jag vill därför återigen poängtera nödvändigheten av att regeringen låter genomföra en förenkling av länsstyrelsernas styrning och finansiering. Se också under kapitel Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning.

Jöran Hägglund
Landshövding Jämtlands län

³ RIR 2019:2, Länsstyrelsens diariernr 105-7454-2017

Organisation

Länsstyrelsens organisationsplan.



Organisationen 31 december 2018.

Landshövding

Länsstyrelsen är en enrådgivningsmyndighet vilket innebär att landshövdingen är myndighetschef och svarar ensam direkt inför regeringen. Genom regeringsbeslut ska det finnas ett insynsråd vid Länsstyrelsen. Landshövdingen ansvarar bland annat för att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Ledningskansliet

Länsrådet leder det dagliga arbetet på Länsstyrelsen och är ställföreträdare för landshövdingen. Biträdande länsrådet är chef för ledningskansliet samt avlastar och stödjer landshövdingen och länsrådet i det dagliga arbetet och är länsrådets ställföreträdare.

Ledningskansliet arbetar med stöd och service till länsledningen och ledningsgruppen och har samordningsansvaret för hela myndigheten. Kansliet arbetar även med övergripande strategiska utvecklingsfrågor, både för Länsstyrelsen som myndighet och för länet. Vid kansliet finns också Länsstyrelsens juridiska och förvaltningsrättsliga kompetens samt verksamhetscontroller.

Internrevision

Internrevisionschefen delar sitt arbete mellan Länsstyrelsen i Västerbottens och Länsstyrelsen i Jämtlands län och är av Länsstyrelsen Jämtlands län anställd på 40 procent. Internrevisorn är formellt direkt underställd landshövdingen och fristående från den övriga organisationen.

Insynsråd

Vid Länsstyrelsen ska det finnas ett Insynsråd med högst åtta ledamöter. Ledamöterna utses av regeringen efter anmälan av landshövdingen. Landshövdingen ska vara ordförande i insynsrådet och hålla rådet informerat om verksamheten. Insynsrådet ska stödja landshövdingen, utöva insyn i verksamheten och ge landshövdingen råd i dennes ledning av Länsstyrelsen. Insynsrådet sammanträder i den omfattning som rådet och landshövdingen bestämmer.

Rennäringsdelegation

Rennäringsdelegationen består av sju ledamöter. Landshövdingen är ordförande. Länsstyrelsen utser ledamöter och ersättare i delegationen. Tre ledamöter och deras ersättare ska vara rennäringsutövare och utses efter samråd med Sametinget. Rennäringsdelegationen prövar ärenden om friköp och upplåtelse av mark, jakt och fiske på statens mark samt är ett samrådsforum i frågor som rör rennäringen.

Viltförvaltningsdelegation

Viltförvaltningsdelegationen är ett organ inom Länsstyrelsen för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen inom länet. Landshövdingen är ordförande och övriga ledamöter representerar politiken, Polisen, jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftsintrasset, jordbruket, ägare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och besöksnäring, skogsnäringen, rennäringen, samerna och fåbодукtet. Viltförvaltningsdelegationen beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet.

Enheter

Administrativa enheten (stab): Ekonomi, Human Resources, kommunikationsfrågor, upphandling, arkiv, diarium, reception, lokalvård och vaktmästeri.

Eldrimmer: Nationellt centrum för mathantverk. Ger kunskap, stöd och inspiration till mathantverkare i hela Sverige, enligt ett särskilt regeringsuppdrag. Eldrimmer hjälper företagare genom rådgivning, seminarier, studieresor, utvecklingsarbete och erfarenhetsutbyte samt med utbildningar, allt för att mathantverket ska utvecklas.

Djur- och miljöenheten: Tillstånds-, tillsyns- och kontrollfrågor kopplade till skyddet av djur och människors hälsa och miljö. Verksamheter och områden som enheten arbetar med är djurskydd, kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen, smittskydd, allmänna veterinära frågor, större industrier, vind- och vattenkraft, tåkter, vattenverksamhet, efterbehandling av förorenade områden, vattenskydd, dammsäkerhet med mera.

Landsbygdsenheten: Förvaltningsmyndighet och beredningssekretariat för Interreg Sverige-Norgeprogrammet, projekt- och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet, regionalpolitiska projektstöd, bygdeavgiftsmedel samt landsbygds- och lantbruksutvecklingsfrågor. Jordbrukarstöd, omfattande direktstöd samt miljöersättningar inom Landsbygdsprogrammet, kompetensutveckling av lantbrukare inom miljöområdet och företagare på landsbygden samt tillsyn av registrering av lantbruksdjur och av växtskyddsfrågor. Förvärsärenden av jordbruksfastigheter samt tillsyn av dödsboägda jordbruksfastigheter.

Naturvårdsenheten: Skydd och förvaltning av värdefull natur, inklusive information/kommunikation. Åtgärdsprogram för bevarande av hotade arter, miljöövervakning, Naturum, vilt- och rovdjursförvaltning samt upplåtelse av jakt på renbetesfjäll, handläggning av ansökningar om terrängkörning, upphävande av strandskydd, om artskydd och om markavvattnning med mera, nationalparksprocess, friluftsliv, samt en fältarbetsgrupp.

Samhällsenheten: Enheten inrymmer sju olika politikområden. Det är Kulturmiljö, Samhällsplanering- och boende, Samhällsberedskap, Integration, Jämställdhet inklusive förebyggande arbete inom våld i nära relationer, hedersrelaterat våld samt prostitution. Miljömålsarbetet vilket inkluderar energi och klimat. Vidare folkhälsa, med särskilt fokus på delmålet alkohol, narkotika, doping och tobak.

Enheten har ett samordningsansvar för de sektorövergripande uppdragen enligt länsstyrelseinstruktionens 5§ punkterna 1 - 6 samt 8. Enheten hanterar även statligt stöd till kommunernas personliga ombud för psykiskt funktionshindrade samt uppdraget inom Nationella minoriteter.

Vattenenheten: Fisketurismutveckling, förvaltning av fisket på renbetesfjällen, kalkning, miljöövervakning, vattenmiljömålsarbete, vattenförvaltning, beredningssekretariat och ett vattenlaboratorium som utför vattenanalyser åt femton länsstyrelser.

Rådgivande organ och andra grupperingar

Samverkansråd: Samverkansrådet är ett organ för samverkan om rovdjursförvaltning mellan länsstyrelserna i norra samverkansområdet, som omfattar Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län samt Sametinget.

Övervakningskommitté och tre styrkommittéer för Interreg Sverige-Norge: Förordar urval av ansökningar om projektstöd till de projekt som kommittén anser ska stödjas, innan Länsstyrelsen fattar beslut om stöd. Övervakningskommittén ska dessutom säkerställa kvalitén och effektiviteten i programgenomförandet.

Beredningssekretariat för Vattenmyndigheten: Länsstyrelsen i Västernorrlands län är vattenmyndighet i Bottenhavets vattendistrikt, där Jämtlands län ingår. Vid Länsstyrelsen i Jämtlands län finns ett beredningssekretariat som ska biträda Vattenmyndigheten i samordningen av arbetet med förvaltningen av kvalitén på vattenmiljön.

Fjälldelegationen: Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samverkar i fjällfrågor med inriktning mot en hållbar utveckling i landets fjällområden. Delegationen består av de fyra landshövdingarna med var sin beredande tjänsteman på chefsnivå.

Resultatredovisning

Uppgifter enligt Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska

1. Verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Arbetet med de nationella målen

Regeringens mål för länsstyrelserna är att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. De nationella målen finns beskrivna av regeringen för varje utgiftsområde i budgetpropositionen och uppgår till cirka 30 stycken. Länsstyrelsen är en myndighet med ett mycket brett uppdrag och omfattas därför av flertalet av dessa nationella mål. Våra resultatbedömningar för de enskilda nationella målen finns beskrivna under respektive sakområde i årsredovisningen.

Generellt kan sägas att en naturlig följd av det stora antalet nationella mål som berör Länsstyrelsen blir att det ibland uppstår målkonflikter. Det är ofta svåra, känsliga och konfliktfyllda avvägningar som måste göras när olika intressen står emot varandra. Länsstyrelsens roll i sådana avvägningsfrågor är viktig för samhällsutvecklingen och vi har genom mångårig erfarenhet särskilt goda förutsättningar att hantera dessa frågor professionellt. Vi kan nyttja Länsstyrelsens många spetskompetenser för att ta fram kvalificerat beslutsunderlag och göra omdömesgilla avvägningar och prioriteringar mellan de nationella målen, så att målkonflikterna elimineras eller minimeras.

Ett konkret exempel från 2018 på Länsstyrelsens arbete och avvägningar i sektorsövergripande och målkonfliktsrelaterade frågor var vår medverkan i den tillståndsprocess vid Mark- och miljödomstolen som avsett en turistisk exploatering- och utbyggnad av Skorvdalen, Örmdalen, i Härjedalen, där avvägningar och målkonflikt gällt mellan utbyggnad, företagande och möjligheter att leva, bo och verka i länet kontra bevarande, skydd av natur och hotade djurarter.

Sektorsövergripande arbete, samordning av samhällsintressen och statliga insatser.

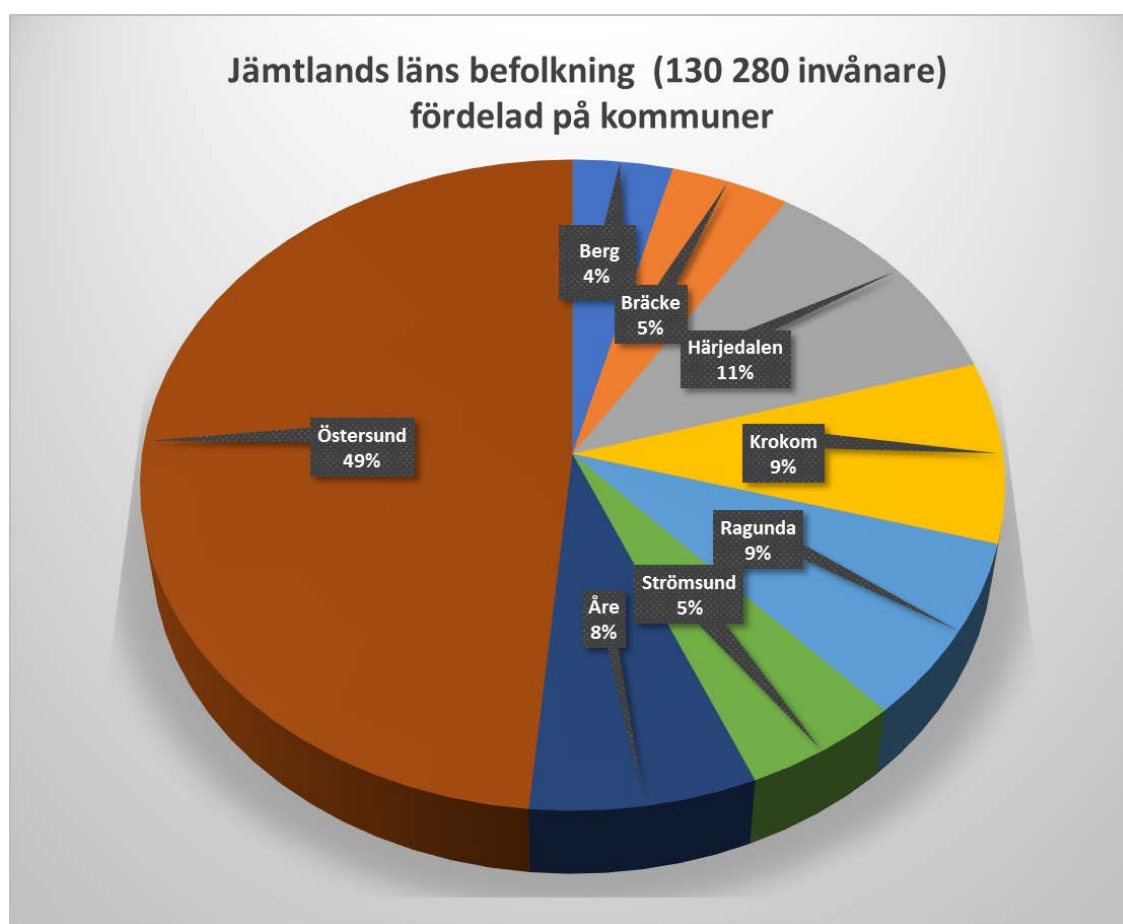
Samverkan, samarbete och samordning

Länsstyrelsen har i olika former samarbetat med ett stort antal intressenter, ingått i många nätverk och engagerat sig i viktiga samhällsfrågor. Några exempel från året som gått är samverkan med Naturvårdsverket i fråga om miljömålsarbete och i en förstudie om att bilda en nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags, Livsmedelsverket och Jordbruksverket i fråga om livsmedelskedjan, Jordbruksverket i fråga om jordbrukarstöd och projektstöd inom landsbygdsprogrammet, Skogsstyrelsen i fråga om skogliga näringar, skogsstrategi och områdesskydd, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, MSB, om sommarens skogsbränder, Sametinget och samebyarna i nationalparksutredningen, arrangörs-organisationer och kommuner i fråga om planering inför VM

2019 i alpint och skidskytte, bransch- och lantbruksorganisationer i arbetet med en regional livsmedelsstrategi.

Landshövdingen har fortsatt att samla cheferna för de statliga myndigheterna i länet till träffar i residenset, där man har diskuterat, planerat och genomfört gemensamma aktiviteter, som mottagande av språkpraktikanter, digitalisering, statlig förvaltningskultur och gemensamma utbildningsinsatser. Det statliga myndighetschefsnätverket har skickat en gemensam skrivelse till regeringskansliet med begäran om fler initiativ från regeringskansliet till resfria möten som alternativ till fysiska möten i Stockholmregionen. Det är möjligt att genomföra genom utökad användning av distansöverbryggande teknik och det skulle stärka våra möjligheter att nå våra mål om minskat flygresande. För att ytterligare fördjupa den statliga myndighetssamverkan i framtiden har ett gemensamt projekt med finansieringsansökan formulerats under året,

Kommunerna är mycket viktiga samarbetspartners. Länet består av sju relativt små kommuner och en stor kommun – Östersund - som befolkningsmässigt har nästan hälften av länets invånare:



Källa: SCB.

Denna kommunstruktur speglar en pågående inomregional urbanisering med allt starkare koncentration av verksamhet och boende framförallt till Östersunds kommun men även till Åre kommun. Övriga sex kommuner minskade i befolkning. Kommunstrukturen medför också att Länsstyrelsen får en viktig rådgivande, stödjande och samordnande roll, i synnerhet gentemot de sju små kommunerna. Vår egen bild av att Länsstyrelsen är en kompetent, uppskattad, respekterad och värdefull partner för kommunerna i länet har ytterligare stärkts.

Några frågor som har varit särskilt utmärkande och uppmärksammade i länet och Länsstyrelsens verksamhet under 2018 är valet, skogsbränderna och torkan.

Valet

Länsstyrelsens uppgifter som regional valmyndighet utfördes med gott resultat i både förberedelser och genomförande av valet den 9 september. Säkerhetsfrågorna och robustheten i valsystemet var särskilt i fokus vid 2018 års val. Inför valet genomförde Länsstyrelsen i samverkan med polisen en säkerhetsanalys. För första gången hade Länsstyrelsen inrättat en sektionerad sammanräkningslokal som var låst och bevakad i anslutning till en öppen besöksdel, tillgänglig för allmänheten. Dessutom hade vi via ett vaktbolag anlitat ordningsvakt som svarade för ordning och säkerhet under valsedelssammanräkningen. Arbetet förlöpte helt utan säkerhetsincidenter.

När det kommer till valresultatet innebar det att några kommuner i länet bytte färg på sitt politiska styre eller fick hantera nya färgkombinationer i det politiska pussel som följde efter valet. Den största kommunen Östersund, fick Centerpolitiskt styre efter 24 år med Socialdemokraterna vid makten. I Landstinget har ett blågrönt minoritetsstyre bildats, då det saknas mandat för majoritet.

Skogsbränderna

Sommarens skogsbränder, efterarbetet samt de regeringsuppdrag som följde på händelserna har inneburit utmaningar för Länsstyrelsens ledning, personal och organisation. Bränderna präglade arbetet under sommaren och hösten 2018. Under sommarens akuta fas brann det över stora delar av länet ungefär samtidigt. De största skogsbränderna i modern tid var ett faktum och samhället fick anstränga sig till det yttersta för att kontrollera dem.

Länsstyrelsen tog då beslut om att gå i stabsläge och resurserna grupperades på Trygghetens hus, där krisledningsstaben lokaliserades för en rad myndigheter, som tillsammans kämpade mot bränderna. Situationen innebar stora påfrestningar som bemästrades, mycket tack vare att det i Jämtlands län finns ett Räddningstjänstförbund. Delar av Länsstyrelsens personal deltog också i praktiskt släckningsarbete framförallt i eftersläckningsarbetet på nationalparken Sonfjället där Länsstyrelsen Jämtlands län är förvaltare.

Torkan

Den torka som rådde under sommaren fick konsekvenser – och har det fortsatt - för foderläget inom länets jordbruk. Länsstyrelsen arrangerade redan i slutet av juni ett första Skypemöte med jordbrukets företrädare i länet och fick en bra lägesbild. Därefter följde täta möten på alla nivåer under hela sommaren. Delutbetalningar, krisstöd, rådgivning, förenklade rutiner, förkortade handläggningstider, erbjudande av skörd från marker som Länsstyrelsen sköter, med flera åtgärder vidtogs för att underlätta för lantbrukarna. Skörden uppgick till cirka 70 procent av normalskörd i länet och även halmbrist råder, med bara cirka 35 procent av normal skörd. Vallinsådden var svag, vilket påverkar nästa års vallskörd negativt. Foder- och halmpriserna har skjutit i höjden, lönsamheten för jordbruket har påverkats och de långsiktiga konsekvenserna kommer att märkas åtminstone under 2019. Stor del av Länsstyrelsens verksamhet berördes och engagerades i den akuta svåra situation lantbruket upplevde under våren och sommaren. Torkperioden väcker en hel del frågor om samhällets beredskap och kapacitet att producera och lagra livsmedel i nödsituationer. Det finns idag inga större livsmedelslager, utan livsmedelsförsörjningen baseras på de ”lager” som ligger på gårdarna och i transporter efter vägarna.

Länets utveckling och tillstånd

Utvecklingskraft och framtidstro

Det finns en osedvanligt stark utvecklingskraft och framtidstro i Jämtlands län. De viktigaste frågorna för länets fortsatta utveckling bedöms vara tillgången till kapital, att stimulera en fortsatt befolkningsökning, att bidra till klimatomställningen och att främja utbyggnaden av infrastruktur, inte minst för besöksnäringens behov.

Kommunikationer

- Snabba och pålitliga tågförbindelser mellan Jämtlands län och övriga Sverige – och även med Trøndelag i Norge - är fundamentala.
- Flyget och flygplatserna utgör en väsentlig del av vår infrastruktur och bidrar till vår tillgänglighet. Det regionala näringslivet är beroende av flyget för att nå viktiga marknader och flyget är avgörande för besöksnäringen som verkligen är en basnäring som fortsätter skapa tillväxt. Därför är det viktigt att utveckla nya metoder för att minska miljöeffekterna av flyget, såsom nya miljövänliga flygbränslen. Här finns en viktig uppgift för Länsstyrelsen, att nyanserat och väl avvägt stimulera lösningar för en långsiktigt hållbar utveckling för det framtida flyget som tillgodoser alla dimensioner av hållbarhetsbegreppet.
- Utvecklad bredbandsinfrastruktur är en annan avgörande framtidsfråga inom kommunikationsområdet, som samhället måste allokera gemensamma resurser till eftersom marknadskrafterna inte förmår att finansiera all nödvändig utbyggnad.

Jordbruket – centralt för en hållbar utveckling av länet

Jordbruket i Jämtlands län har en central roll för stora delar av utvecklingen i länet. Först och främst är livsmedelsproduktionen och dess förädling viktig för livsmedelsförsörjningen i länet och landet men också för sysselsättningen i länet. Länet har en spridd bebyggelsestruktur och arbetstillfällen vid platsbundna verksamheter som jordbruk och den service som följer av det, blir betydelsefulla arbetsplatser. För miljömålsarbete i länet är jordbruket nödvändigt. Den kraftiga nedgång av antal producerande företag som skett tidigare har avmattats. Många företag investerar i mark och byggnader och generationsväxlar. Enligt Lantbruksbarometern 2018 är framtidsmålen ökad produktion för såväl mjölkproducenter som köttproducenter i vår region. Att två mejeriföreningar är aktiva inom länet visar också att jämtländsk mjölkproduktion är intressant. Samtidigt ökar intresse att köpa direkt av producenter via gårdsbutiker, marknader och försäljningsringar. Jämtländska lantbrukare har sett trenden och många arbetar för att öka försäljningen även denna väg. Slutligen har jordbruket stor betydelse för andra samhällsfrågor som till exempel skötsel av infrastruktur. Under 2018 visades det särskilt i medverkan med maskinpark och kunskap i brandsläckning av våra stora skogsbränder.

Besöksnäringen – en stabil motor i länets tillväxt

Länets besöksnäring är en stark tillväxtmotor. Omsättningen ökar stadigt, liksom antalet gästnätter och antalet sysselsatta. Det är framför allt siffrorna för barmarkssäsongen som ökar, vilket är glädjande. Turismen omsatte 5,14 miljarder kr, varav liftkortsförsäljningen svarade för en tiondel. Länet har ungefär 3,1 miljoner kommersiella gästnätter per år. Till detta ska läggas gästnätter i ett stort antal privata fritidshus samt övernattningar hos familj, släkt och vänner i länet. Utländska gäster, framför allt norrmän, svarar för 20 procent av de kommersiella gästnätterna och totalt genererades cirka 7300 helårsarbeten av turismen och skatteintäkter till kommuner och landsting på cirka 675 miljoner kronor⁴. Fortsatt destinationsutveckling är viktig och Jämtland Härjedalen Turism är, med finansiellt stöd från Regionala strukturfondsprogrammet för mellersta Norrland, en strategisk aktör i utvecklingen. Tillsammans med ETOUR vid Mittuniversitetet jobbar man också för att bättre kunna mäta, beskriva och åskådliggöra turismens effekter i ekonomiska och andra termer.

Stora evenemang – en viktig del i länets utvecklingsarbete

Med stark koppling till besöksnäringen görs i länet stora satsningar på värdskap för stora evenemang inom sport, kultur, musik och konferens. Det finns många exempel, allt från

⁴ Källa för statistiska uppgifter om turismen är Jämtland-Härjedalen turism <https://jht.se/fakta-statistik/>.

Storsjöcupen i fotboll med över 500 deltagande ungdomslag från hela världen till Åre Business Forum för företag, investerare och finansiärer.

Under 2018 har slutfasen genomförts av planeringen inför VM i skidskytte som arrangeras i Östersund och alpina VM i Åre, med några veckors mellanrum i februari-mars 2019.

Ytterligare två stora idrottsevenemang har under 2018 säkrats till länet. Special Olympics World Winter Games kommer att arrangeras i Östersund och Åre vintern 2021 med tusentals aktiva från 105 länder och O-ringen, världens största orienteringstävling, ska arrangeras i Åre sommaren 2021.

Dessa och många andra liknande evenemang lockar årligen tiotusentals besökare till länet och landet, gör oss kända och är vitala injektorer för såväl den lokala, regionala som nationella ekonomin. Länsstyrelsen medverkar på olika sätt till att dessa evenemang kommer till stånd; som vägledare, kampanjdeltagare, tillståndsgivare, medverkande, kontaktskapare, "dörröppnare", officiell värd, ansvarig för kringarrangemang, med mera.

Länsstyrelsen har tagit fram och publicerat en "Vägledning vid stora event⁵" som samlat tar upp vad arrangörer av stora event bör tänka på, till exempel vilka dispenser/tillstånd som kan krävas och som hanteras av Länsstyrelsen.

Tillsynsuppgifter

Länsöverskridande samarbete kring tillsynsvägledning

Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län har samordnat tillsynsvägledning via Skype inom arbetet med förorenade områden. Länsstyrelserna har turats om att anordna seminarier som spelats in för att finnas tillgängliga för berörda läns kommuner under en längre period. Enligt utvärderingen har kommunerna uppskattat tillgängligheten för många personer, olika nivåer från grundläggande till mer ingående vägledning samt tidseffektivitet utan resor.

Kontroll djurskydd

Länsstyrelsen har under 2018 utfört djurskyddskontroll av såväl inkomna anmälningar som uppföljning av tidigare kontroller och djurförbudsärenden. Den största andelen kontroller utförs dock som normalkontroller. Under 2018 tillkom nya arbetsuppgifter inom området i samband med att Länsstyrelsen tog över vissa av polisens uppgifter inom djurområdet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att klara av uppgifterna inom området generellt är gott men att myndigheten inte riktigt har nått alla mål i den nationella kontrollplanen, NKP.

Tillsynsuppgifter miljöskydd

Länsstyrelsen har en förhållandevis hög andel egna tillsynsobjekt inom miljöfarlig verksamhet. Därtill kommer en hög andel tillsynsobjekt inom vattenverksamheter då det finns mycket vattenkraft, regleringsdammar och snötillverkning i länet.

Länsstyrelsen har utfört tillsyn och kontroll utifrån de resurser som funnits tillgängliga och de risker och behov som förevarit. Den egeninitierade tillsynen är emellertid hårt prioriterad och får ofta stå tillbaka för den händelsestyrda tillsynen. Mycket tid har lagts på ett antal ärenden i domstol.

Kraftverks- och regleringsdammar

Länet är ett stort län vad gäller vattenkraft med ett stort antal stora kraftverks- och regleringsdammar. De nya dammsäkerhetsbestämmelser som trädde i kraft 2014 om konsekvensklassificering av dammar har fortsatt inneburit ett stort arbete för Länsstyrelsen under

⁵ Länsstyrelsens diariennr 100–5122–2016. Löpnr 2016-7.

2018 men där fokus nu de skiftat från de största dammarna till dammar med små konsekvenser för samhället. Dammägarna har därmed kunna gå vidare med sitt dammsäkerhetsarbete för de dammar som konsekvensklassificerats. För Länsstyrelsens del innebär detta även att fokus skiftas från arbetet med konsekvensklassificering till ökade krav att bedriva tillsyn av dammsäkerheten vid dammanläggningarna.

Länsstyrelsen har under 2018 även fortsatt uppdraget med förstärkt tillsynsarbete av små dammar och vattenkraftverk efter finansiering från Havs- och vattenmyndigheten. Arbetet har under året dock fått ändrat fokus från det övergripande arbetet med att nå miljö kvalitetsnormer och uppnå miljömål för sjöar och vattendrag till att samla ihop och registrera dammar i datasystemet Älvan för att förbereda införandet och arbetet med den nationella provningsplanen, NAP, för vattenkraftverken som träder ikraft 1 januari 2019.

Tillsynsuppgifter Naturvård

Länsstyrelsen har under året beslutat en ny Tillsynsplan inom naturvårdsområdet för perioden 2018 – 2020. Fokus har lagts på de delar av lagstiftningen där Länsstyrelsen bedömer att risken för överträdelser är relativt sett större och konsekvenserna allvarliga. I Jämtlands län är exempelvis olovlig skoterkörning i regleringsområdena i fjällen samt terrängkörning på barmark ett utbredd problem. Tillsyn av faunakriminalitet i fjällen är också ett prioriterat område. Länsstyrelsen arbetar dock med samtliga tillsynsområden. Under året har planerad och händelsestyrd tillsyn utförts enligt framför allt miljöbalken, terrängkörningslagstiftningen samt jaktförordningen.

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. De allmänna valen VÄS 201

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har under 2018 arbetat intensivt med förberedelserna inför valen till riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige i Jämtlands län. Arbetet har i huvudsak bestått av att utbilda och sedan samverka med kommunerna i länet kring olika frågor av administrativ och juridisk karaktär samt fungera som stöd för dem i deras arbete. Vi har även samverkat med de andra Länsstyrelserna i landet kring lagtolkning och tillämpning av nya bestämmelser, utbildningar och gemensamma arbetssätt.

Valarbetet fördelades inledningsvis på två anställda vid Länsstyrelsen där vi sedan inhämtade ytterligare intern och även extern personal inför den avslutande sammanräkningen. Med anledning av det säkerhetsfokus som Regeringen och sedermera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap uppmanat oss på Länsstyrelserna att följa har vi lagt ner mer tid på säkerhetsarbete i form av att analysera vårt arbetssätt och att vidta åtgärder. Dessa åtgärder har bland annat bestått av ändrade arbetsrutiner och anställning av väktare inför den slutliga sammanräkningen. Medieintresset för årets val har varit högt och Länsstyrelsen har därför anordnat en pressträff där vi informerat om grunderna i vårt arbete och det säkerhetsarbete som varit i fokus. Vi har även kunskapssatsat genom att informera om vår roll i valet för allmänheten, andra externa intressenter samt för egen personal.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 201)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,2	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	1,3	0,2	0,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 817	207	79
Antal ärenden, inkomna och upprättade	128	83	82
Antal beslutade ärenden	117	82	80
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

-

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens slutsats från vår egen utvärdering av 2018 års valarbete är att vi har utfört vårt uppdrag med gott resultat. Vi har genomfört valarbetet på ett rättssäkert och effektivt sätt samt utfört våra arbetsuppgifter inom angivna tidsramar. Vi har också sett ett utvecklingsbehov av hur Länsstyrelsen är organiserad inför ett valår varför vi har beslutat om en fast valorganisation med den bemanning som behövs för denna typ av arbetsinsats.

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar VÄS 28*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 tillkom nya arbetsuppgifter inom området i samband med att Länsstyrelsen tog över vissa av polisens uppgifter inom djurområdet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att klara av

uppgifterna inom området generellt är gott men att myndigheten inte riktigt har nått alla mål i den nationella kontrollplanen, NKP. Att målen inte nåddes fullt ut beror bland annat på tillfälligt tapp i personal. En djurskyddshandläggare har under året delvis arbetat med andra arbetsuppgifter i ett nationellt uppdrag och även bytt arbetsområde. Länsstyrelsen har under 2018 även haft en mycket begränsad tillgång till länsveterinär men ytterligare en länsveterinär har anställts i slutet av året. Även resursförstärkning med personal för tillsynsområdet har tillsatts i slutet av året, varvid bemanningen av djurskyddshandläggare kommer att vara fulltalig i början av 2019.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 28*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,2	2,0	1,0
Årsarbetskrafter kvinnor	5,4	7,0	5,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 297	7 558	6 925
Antal ärenden, inkomna och upprättade	986	1 130	1 034
Antal beslutade ärenden	1 027	1 116	967
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

-

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att det samlade arbetet inom 28-området är gott men det finns vissa områden, framför allt vad avser kontroller av djurhälsopersonal, animaliska biprodukter och vissa områden inom smittskydd där ambitionerna har fått prioriterats ned till följd av nya tillkommande arbetsuppgifter, och andra yttre omständigheter. De flesta målen inom djurskydd har nåtts.

Länsstyrelsen har utfört de kommunrevisioner och de samordningsmöten inom livsmedel som planerats. Länsstyrelsen arbetar aktivt bland annat med att upplysa om de aktiviteter i den nationella kontrollplanen, NKP, som rör kommunerna vid dessa möten.

Inom foder i primärproduktionen har målen nåtts. Länsstyrelsen har blivit reviderad av Jordbruksverket under året med gott resultat. "Den samlade bedömningen visar att foderkontrollen i Jämtlands län når upp till flertalet av kraven i förordning (EG) nr 882/2004". Endast ett par rekommendationer rörande uppdatering av kontrollplan och mål samt implementering av rutin för verifiering av foderkontrollen gavs.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att ta fram planer och dokumenterade rutiner för arbetet inom 28-området utifrån de revisioner som de centrala verken gjort av myndigheten.

3. Regional tillväxt VÄS 30*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande myndighet för Interreg Sverige-Norgeprogrammet 2014-2020. Interreg-programmet beskrivs också under rubriken Länsstyrelseinstruktion 4 § punkterna 4–6. Verksamheten hör organisatoriskt till den under året bildade Landsbygdsenheten som dessutom ansvarar för de regionala tillväxtmedelen 1:1 anslagspost 19.

Samarbete med Region Jämtland Härjedalen sker i en rad viktiga tillväxtfrågor som exempelvis klimat och miljö, mat- och livsmedelsstrategi samt framtagande av underlag för ett regionalt skogsprogram. Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen samverkar vidare med att främja utbyggnaden av bredband i länet via den regionala bredbandskoordinatör som är anställd av regionen.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 30*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	2,1	3,5	4,6
Årsarbetskrafter kvinnor	7,0	5,4	3,9
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 859	11 646	9 671
Antal ärenden, inkomna och upprättade	94	79	81
Antal beslutade ärenden	85	71	61
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	2	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	70 884	43 593	14 697

Kommentarer till tabellen

Variationen i arbetskraft fördelat på numerär och kön beror på viss personalomsättning under året. Ärendemängden och andelen beslutade ärenden följer prognosen och för verksamheten med Interreg så är mer än 80 procent av Interreg-programmets budgetar beslutade. Beträffande 1:1 medlen så når Länsstyrelsen i år för första gången upp i maximalt utnyttjande av bemyndiganderamen.

Samlad bedömning av resultat

Under året har samarbetet med Region Jämtland Härjedalen som har det regionala tillväxtansvaret fortsatt. Utöver detta samverkar Länsstyrelsen och regionen i de årliga regiondagarna "Läget i länet" som i sin tur är en uppföljning av länets regionala utvecklingsstrategi, RUS. Under året har arbetet med att revidera RUS påbörjats och även där sker samverkan mellan Länsstyrelsen och Regionen. Alla aktiviteter ovan medför att samarbetet mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen stärks på såväl chefs- som handläggarnivå.

4. Infrastrukturplanering VÄS 34*.

Övergripande kommentar av resultat, volym och kostnader i förhållande till uppgiften

-

Volym och kostnader (Avser verksamhet 34*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,0	0,1	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	0,0	0,1	0,4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	174	200	1 305
Antal ärenden, inkomna och upprättade	32	52	64
Antal beslutade ärenden	30	52	61
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	500	143	8 982

Kommentarer till tabellen

Antalet ärenden under VÄS 34 handlar till stor del om samråd och remisser kring vägplaner samt remissvar. Tidredovisning har företrädesvis gjorts på samhällsplanering eller landsbygdsutveckling och syns därför inte i denna tabell. Bidragutbetalningarna handlar om bevakning av grundläggande betaltjänster via medel från Post och telestyrelsen. Handläggningen av dessa utbetalningar har inte renderat mätbara tal på årsarbetskraften.

Samlad bedömning av resultat

Bredbandsutbyggnad

Regeringens mål är att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredbandsförbindelse med 100 Mbit/s år 2020. För att nå denna målsättning krävs att investeringarna fortsätter ligga på hög nivå. Bredbandsinfrastrukturen i länet har dock fortfarande vissa brister, i synnerhet i glesbygds- och andra områden där det inte finns kommersiell bärkraft för att fullt ut avgiftsfinsiera fiberutbyggnad. Länsstyrelsen finansierade genom ett bidrag på 35 miljoner kr från

Post- och telestyrelsen, PTS, byggandet av två ”fibermotorvägar” under perioden 2014–2017. Dessa har varit katalysatorer för den mer småskaliga fiberutbyggnad som har skett därefter. De två sträckorna är; Åsarna – Ljungdalen - Mittådalen samt Gäddede -Stekenjokk - gränsen mot Västerbotten. Dessa nya fiberförbindelser har, utöver en större robusthet i näten, även gett vissa mindre byar efter stråken tillgång till fiber att ansluta befintliga och kommande byanät till. Genom landsbygdsprogrammet bidrar Länsstyrelsen löpande till finansieringen av dessa mindre byanät.

Denna kombination av insatser har bidragit både till regeringens måluppfyllelse och till att skapa förutsättningar för boende och företagande i glesbygd.

5. Hållbar samhällsplanering och boende VÄS 40* och 41*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har antalet ärenden ökat, framförallt kommunala detaljplaner och strandskydds-dispenser. Förutom ökningen av antalet ärenden, har flera andra faktorer satt särskild press på ärendehandläggningen. Till exempel har en del av personalen involverats i stabsarbete på grund av sommarens bränder. Vidare har flera ändringar skett den senaste tiden vad gäller plan- och bygglagen kring planeringsbesked med tidsfrist, ändrade planförfarande med mera samt miljöbalken med nytt kapitel 6 för miljöbedömningar, som inneburit en anpassning av arbetssätt och handläggningstider. Länsstyrelsen har dock klarat verksamhetsmålen genom att prioritera löpande ärenden med lagbundna samrådstider och genom att införa nya rutiner-/arbetssätt för att arbeta effektivare. Samverkan med andra länsstyrelser har skett framför allt inom det nationella nätverket *Forum för hållbart samhällsbyggande*. Nätverket fyller en viktig funktion för erfarenhetsutbyte mellan handläggarna och samverkan i olika frågor, bland annat tillsynsvägledning.

Bostadsstöden

Under året har stödnivån för solenergi för privatpersoner utökats från 20 till 30 procent. Rege- ringen avsatte även mer medel för solceller under 2018 för att tidigare inkomna ansökningar skulle kunna beslutas fram till mitten av juni. Detta innebar en kraftigt ökad arbetsbelastning. Under sommaren genomfördes även tillsyn av slumpmässigt valda solcellsanläggningar.

Vad gäller stöd till hyresbostäder och bostäder för studerande ändrades stödnivåerna under året. Vissa kommuner fick även byta region, bland annat Östersunds och Åre kommun som medförde att stödnivåerna ändrades. För Länsstyrelsen innebar det behov av extra arbete med att göra om- prövningsbeslut då stödnivån höjdes.

Under året har information till allmänheten lämnats genom informationsmöten samt olika bro- schyrer som finns för spridning.

Avveckling av stöden inom renovering och energieffektivisering inom vissa områden resulterade i att antalet ansökningar nästan fyrdubblades under året, från 102 ärenden under 2017 till 347 under 2018. Den ökade belastning medförde att flera medarbetare måste involveras i handläggnings- och beslutsprocessen. En hög flexibilitet i organisationen samt stor förmåga att ta till sig nya arbets- uppgifter gjorde att Länsstyrelsen kunde hantera ärendeflöden och underlag för utbetalningar, vilka betalas ut av Boverket. Under december var arbetsbelastning extra hög, då målsättningen var att Länsstyrelsen skulle hinna ta alla beslut före årsskiftet, vilket vi lyckades med.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 40* och 41*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,2	3,4	3,1
Årsarbetskrafter kvinnor	2,6	2,5	2,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 058	6 176	5 960
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 175	1 022	874
Antal beslutade ärenden	1 077	1 151	841
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	2	46
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Se övergripande kommentar ovan.

Samlad bedömning av resultat

Samhällsplanering och nationella mål

Länsstyrelsen har i sin dialog med länets kommuner uppfattat att de upplever svårigheter med att konkretisera det nationella målet God bebyggd miljö. Målet är till stora delar anpassat till stadsmiljöer vilket i hög grad saknas i länet. Länsstyrelsen har därför initierat ett arbete som syftar till att ge kommunerna bättre förutsättningar att praktiskt arbeta med God Bebyggd miljö. Insatsen ska resultera i att målet regionaliseras och definieras utifrån lokala förutsättningar. Arbetet påbörjades under 2018 och fortsätter under 2019.

Länsstyrelsen har även arrangerat en temadag om hållbar samhällsplanering riktad till kommunerna i länet. Syftet var att bidra till ökad kunskap och kompetens, för att långsiktigt höja kvaliteten på de kommunala översiktsplanerna med fokus på en hållbar samhällsplanering och möjligheten att nå målet *God bebyggd miljö*. Detta bidrar även till Agenda 2030, mål 11.

Under året har en utvärdering inletts om hur den Vattenanvändningsplan för Storsjön som antogs 2016 efterlevs i berörda kommuner. Syftet är att säkerställa vattenkvalitet och rekreations- och upplevelsevärden kring Storsjön. Länsstyrelsen konstaterar att planen utgör ett planeringsunderlag för kommunernas arbete, där många av ställningstagandena refererar till miljökvalitetsmålen.

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen har under 2018 utvecklat sin regionala bostadsmarknadsanalys genom att ytterligare bearbeta statistiska data för att kunna visa en tydligare och mer nyanserad bild av bostadsmarknaden i länet. Förutsättningar och utmaningar vad gäller bostadsbyggande varierar mellan kommunerna i länet, i vissa fall finns även stora skillnader inom en kommun. För att mer aktivt verka för att tillgodose bostadsbehovet i Jämtlands län bjuder Länsstyrelsen årligen in berörda aktörer till en regional träff med fokus på bostadsfrågor. Under 2018 presenterades data från bostadsmarknadsanalysen i ett tidigt skede. Vid mötet fördes en dialog om den lokala och regionala arbetsmarknaden, med stöd från extern aktör. Mötet gav länets kommuner tillfälle att utbyta erfarenheter och samla in kunskap kring förutsättningar och utmaningar för bostadsmarknaden.

Tvärsektoriell samverkan

Länsstyrelsen har under 2018 förbättrat sitt tvärsektoriella samarbete internt genom att införa ett återkommande möte varje vecka, så kallad planberedning. Syftet är att presentera inkomna kommunala planer och diskutera eventuella knäckfrågor och intressekonflikter så tidigt som möjligt. Deltagandet från Länsstyrelsens berörda sakområden underlättar Länsstyrelsens möjligheter att lämna väl sammanvägda yttranden inom avsatt tid. Den höjda kvalitén i yttrandena bidrar även till en tydligare dialog med kommunerna omkring statliga och andra allmänna intresse. Indirekt ger det ökad kunskap och underlättar kommunernas framtida fysiska planeringar.

Regionalt forum för samhällsplanering

Ett regionalt forum för hållbar samhällsplanering har etablerats på initiativ av Länsstyrelsen. Forumet är en arena där berörda aktörer, i huvudsak länets kommuner och region Jämtland Härjedalen, kan föra en dialog och utbyta erfarenheter om aktuella frågor inom samhällsplanering. Forumet 2018 hanterade olika frågor av intresse för kommunerna. Nämnas kan arbetet med uppföljningen av miljömål, riksintresse för totalförsvaret samt hantering av jordbruksmark i samhällsplanering. Informationsutbytet samt dialogen har bidragit till ny insikt och nya infallsvinklar i kommunernas hantering av ovan nämnda frågor i den fysiska planeringen.

Länsstyrelsens verksamhet kring att behovet av bostäder tillgodoses⁶

Länsstyrelsens insatser med fokus på bostadsfrågan beskrivs under Bostadsförsörjning ovan. Länsstyrelsen har även utvecklat rutinerna kring interna remisser genom att införa ett återkommande tvärsektoriellt möte, planberedningen, se under Tvärsektoriell samverkan ovan. Planberedningen förbättrar Länsstyrelsens arbete med samråd och granskning av kommunala planer, vilket på sikt underlättar för bostadsbyggande.

6. Energi och klimat VÄS 42*.**Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften**

Länsstyrelsen har under 2018, i samarbete med Region Jämtland Härjedalen påbörjat framtagande av en ny energi- och klimatstrategi för åren 2020–2030. Strategin utgår från de nationella målen, nedbrutna till delmål utifrån regionala förutsättningar. Den kommer att fastställas i oktober 2019.

Länets klimatpåverkan är liten i ett globalt perspektiv, men det är ändå viktigt att den begränsas. Detta gäller speciellt utsläppen från transportsektorn. Länet är en stor nettoexportör av förnybar energi. Den produktionen ökar framförallt genom ökad installation av vindkraft.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 42*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,2	1,3	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor	2,1	1,9	1,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 445	3 016	2 567
Antal ärenden, inkomna och upprättade	73	70	27
Antal beslutade ärenden	35	44	31
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	4	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	150	0	0

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen resurser inom området har ökat sedan 2016. Det avser både andelen medarbetare som möjligheterna att fördela stimulansmedel till externa aktörer. Detta har bidragit till att energi- och klimatfrågor fått ökat genomslag i länet. Se nedan.

Samlad bedömning av resultat**Fossilbränslefri VM-region**

Som en del i visionsarbetet att Jämtlands län ska vara fossilbränslefritt 2030, har ett intensivt arbete pågått inför alpina VM i Åre samt skidskytte-VM i Östersund. Detta genomförs inom ramen för Länsstyrelsens projekt Fossilbränslefri VM-region 2019. Arbetet startade 2017 och har genomförts i bred samverkan med olika aktörer. Nämnas kan VM-arrangörerna, olika trafikbolag,

⁶ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion § 5, punkt 9.

kommuner m.fl. som varit involverade i förberedelserna och genomförandet av VM-arrangemangen. Arbetet har syftat till att driva på beteende- och attitydförändringar genom ökad kunskap och erfarenhetsutbyte hos deltagande aktörer. De satsningar som påbörjats under 2018 inför VM-arrangemangen omfattar bland annat fossilbränslefria fordon, tätare kollektivtrafik lokalt, regionalt och nationellt i syfte att ”lämna bilen hemma”. Under tävlingarna är målet att enbart förnybar energi ska användas.

Klimatrådet i Jämtlands län

Klimatrådet är en viktig plattform i arbetet att driva på arbetet utifrån målen i länets Klimatstrategi 2014–2020. Inom rådet samordnas och beslutas olika insatser. Klimatrådet administreras av länsstyrelsen, ordförandeskapet delas av Landshövdingen och Regionråd vartannat år. Medlemmarna i rådet är representanter från olika företag, kommuner, intresseorganisationer och utbildningsinstitutioner. Medlemmarna har åtagit sig att inom ramen för sin egen verksamhet bidra till genomförandet av de prioriterade åtgärderna i klimatstrategin. Under 2018 har arbetet i klimatrådets arbetsgrupper koncentrerats till följande områden:

- fortsatt utveckling av metodik för att arbeta med energi- och klimatfrågor i grundskolan, i samarbete med bland annat länsmuseet pedagogiska enhet och Mittuniversitetet,
- utsläppsminskningar inom den tunga transportsektorn i samarbete med de större åkerierna i länet samt inköpare av transporttjänster och varutransporter inom offentlig och privat verksamhet,
- möjligheterna att genom nya tekniska lösningar, så kallad ”cleantech”, bidra till effektivare energianvändning och minskad användning av fossilbränslebaserad energi,
- ekonomiska risker i ett förändrat klimat.

Temat för det årliga klimatseminariet i Jämtlands län 2018 var ”Vinster och möjligheter med omställning till förnybart”. Klimatseminariet 2018 var det sextonde i ordningen och samlade drygt 400 deltagare som tog del av föredrag om klimatförändringar, fossilfria investeringar och gröna obligationer, omställning i energi- och transportsektorn, självkörande bilar, konsumtion och livsstil och framtidens resor med mera.

Infrastruktur för elfordon

Under året har projektet Stolpe in för Stad och Land Mellersta Norrland startats i samarbete mellan Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen Västernorrland, Region Västernorrland, BioFuel Region samt ett antal kommuner. Målet är att utveckla en väl-dimensionerad och sammanhållen laddinfrastruktur för elfordon i mellersta Norrland.

Förnybara drivmedel

I arbetsgruppen Biobränslen och transporter, inom klimatrådet i Jämtlands län har workshops hållits i syfte att öka användningen av biobränslen bland annat genom att identifiera behov av strategiskt placerade tankställen samt att tillhandahålla omlastningscentraler för överföring av gods mellan väg och järnväg.

Verksamheten har också återrapporterats⁷ till Miljö- och energidepartementet och Naturvårdsverket via länsstyrelsen Dalarna enligt regleringsbrevsuppdrag 3.19, Energiomställning och minskad klimatpåverkan.

⁷ Länsstyrelsens diariennr 425-813-2019.

7. Kulturmiljö VÄS 43*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Förutsättningar för kulturmiljöarbetet vid Länsstyrelsen i Jämtlands län

Både kärn- och projektverksamheten har under 2018 påverkats av sommarens bränder, dels genom omfördelning av personal, dels genom det ökade trycket inom ärendehantering. 6 000 hektar skogsmark brann i Jämtlands län. För att hantera frågor om forn- och kulturlämningar inom avverkningsanmäld brandskadad skog snabbt och effektivt upphandlades kunskapsunderlag om tidigare okända forn- och kulturlämningar. Arbetet omfattade avverkningsanmälningar som motsvarande 108 hektar. Arbetet kvarstår även under 2019.

Under året har det funnits ett behov av prioriteringar och ibland svåra avvägningar för att nå upp-satta mål och genomföra lagstadgade uppdrag. Satsningar har skett på strategiskt viktiga och fleråriga projekt. Vidare har insatser genomförts för att utveckla såväl den interna som den externa samverkan inom kulturmiljöområdet. Inom Kulturmiljöforum har arbetsformer utvecklats och nya rutiner tagits fram för att ensa verksamheten vid de olika Länsstyrelserna. Nämnas kan hantering av skogsärenden. De fyra nordligaste länen har under året tagit ett beslut om fortsatt samverkan. Nätverket fyller en viktig funktion för erfarenhetsutbyte mellan för handläggarna. Det pågår även gemensamma projekt över länsgränserna.

Hantering av hela kulturmiljöanslaget kommer att flyttas från Riksantikvarieämbetet till länsstyrelserna. På sikt kommer det nya systemet⁸ underlätta ärendehantering, men initialt innebär det merarbete. Under 2018 har Länsstyrelsen påbörjat förberedelserna inför övertagandet genom deltagande i utbildningar i ASK-bidrag, ASK-arkeologi samt nytt kulturmiljöregister. Konstateras kan, att det saknas en genomarbetad konsekvensanalys vad övertagandet av de nya arbetsuppgifterna innebär för länsstyrelserna.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 43*.)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,9	1,6	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor	2,5	3,0	3,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 754	4 823	4 237
Antal ärenden, inkomna och upprättade	466	410	474
Antal beslutade ärenden	426	444	497
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	7	3	4
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	69	383	317

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har ökat kraftig från 2017 till 2018 trots oförändrad årsarbetskraft. Detta beror på att Länsstyrelsen ansökt om medel från Landsbygdsprogrammet som sedan fördelats till extern aktör inom ramen för projektet Trägårdesgård på Väst och Östvallen. Beloppet uppgår till 1 224 tkr och har belastat verksamhetsområdet 435 – Fornminnes och kulturåtgärder.

Länsstyrelsen bidragsutbetalningar har minskat under året. En starkt bidragande orsak till detta är det arbete som genomförts i syfte att anpassa bidragen i linje med de nationella målen som återfinns i Länsstyrelsens Kulturmiljöstrategi. De nya riktade utlysningarna, som stöd till det samiska kulturarvet, har inte fått genomslag fullt ut under 2018. I stället har informationsinsatser genomförts. 2018 får anses som ett övergångsår.

⁸ Allmänt handläggars Stöd Kulturmiljö, ASK.

Samlad bedömning av resultat

Strategiskt kulturmiljöarbete

Länsstyrelsens kulturmiljöarbete utgår från de nationella målen för kulturmiljöarbetet, miljö kvalitetsmålen och länsstyrelseinstruktionen. Målen har regionaliserats och brutits ner i en regional kulturmiljöstrategi⁹. Under året har strategin uppdaterats med delvis nytt innehåll utifrån nya uppdrag och genomförd omvärldsbevakning inom kulturmiljöområdet. Uppdateringen är även ett resultat av avstämningarna i verksamhetsplaneringen. Nya delmål och fokusområden har lagts till i strategin. Arbetet med jämställdhetsintegrering är en del i strategiarbetet. Konkret har det inneburit att medarbetarna vid kulturmiljö självständigt genomför jämställdhetsanalyser i beslutsärenden.

Kulturmiljöer i ett förändrat klimat är en ny satsning under året. Se vidare under redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 1.11. Fördelning och inriktning av kulturmiljöanslaget styrs av de bidragssatsningar som är prioriterade i kulturmiljöstrategin.

Tvärsektoriell kulturmiljösamverkan

Den samlade bedömningen är att den interna samverkan där kulturmiljö ses som en viktig resurs inom Länsstyrelsen fortsätter att utvecklas. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att integrera kulturmiljömålen inom Länsstyrelsens andra verksamhetsområden. En del i detta är internremsorna. Under året har kulturmiljö hanterat cirka 300 sådana.

En stor utmaning är inom området kulturmiljöer vid sjöar och vattendrag. Ett långsiktigt arbete förutsätter vilja och resurser från nationella myndigheterna så att alla verksamhetsområden kan delta på lika villkor. Kulturmiljö har medverkat vid besök från Vattenmyndighetens kansli för distrikt Bottenhavet och i arbetet med Nationell avväggningsplan för miljöanpassning av vattenkraften. Ett arbete som förväntas öka under kommande år. Se vidare under redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 1.11.

Kulturarv för medborgare med funktionsvariation

Om fler får förståelse och har tillgång till våra skyddade kulturmiljöer ökar kunskapen och respekten för miljöerna. Under året har arbetet fortsatt med projekt Varsamt tillgänglig. Projekt bedrivs gemensamt mellan de fyra nordligast länens Länsstyrelser, Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. I Jämtlands län har åtgärdsplaner för ökad tillgänglighet tagits fram för tolv kulturmiljöer. Det är planer för byggnadsminnen, kulturresevat och fornminnesområden. En effekt av tillgänglighetsarbete är att en gemensam strategi för ökad tillgänglighet i skyddade natur och kulturområden påbörjats för myndigheten. Målet är att öka antalet kulturmiljöer med tillgänglighetsanpassning. Medarbetarna från naturvården och kulturmiljö har deltagit i workshops i universell utformning för att höja kompetens i tillgänglighetsfrågor.

Fornminnen

Arbetet inom området sker genom lagskydd, tillsyn, vård, information och kunskapsuppbyggnad. En stor del av arbetet under året har bestått av att lämna yttranden på externa och interna remisser som berör fornlämningar. En betydligt mindre del har utgjorts av uppdragsarkeologi.

Byggnadsminnen och byggnadsvård

Det befintliga byggnadsminnesbeståndet i länet speglar till övervägande del jordbruket och dess bebyggelse under 1700- och 1800-talen. Länsstyrelsen har under året strävat efter att öka urvalet av skyddade miljöer. Nämnas kan samiska miljöer och miljöer som påtagligt speglar barn och kvinnors liv och verksamheter.

⁹ Länsstyrelsens diariennr 430-6952-2018.

Kyrkor

För att kyrkornas värde inte ska minska ska de vårdas och underhållas i enlighet med kulturmiljölagen. Det gäller även för begravningsplatser och inventarier. En viktig del i Länsstyrelsens arbetet med det kyrkliga kulturarvet är att ge råd till församlingarna. Under 2018 har 50 tillståndsansökningar behandlats.

Forn- och kulturlandskapsvård och kulturresevat

Under året har Länsstyrelsens bedrivit fornvård i länet enligt framtagna skötselplaner. Resultatet är att 20 fornlämningsmiljöer har vårdats vad gäller slätter, röjning, städning, lagning av ramp och trapp¹⁰. Effekten av skötseln blir att ett urval av kulturmiljöer i länet blir tillgängliga för medborgarna och inbjuder till att fler besöker dem. Länsstyrelsen samverkar med Skogsstyrelsen inom arbetsmarknadsåtgärden Naturnära jobb och en del enklare arbeten inom fornvården har utförts i projektet.

Kulturresevatet Lillhärjåbygget har under året bedrivit kunskapsöverföringen inom utbildningen Hållbar kunskap som drivs av Bäckedals folkhögskola. I utbildningen förenas tradition med nyskapande och den bidrar till att främja den lokala kulturen. Insatsen bidrar även till Agenda 2030 delmål 8.9. Som lite kuriosas kan nämnas att Mandelmanns program på TV4 har besökt Lillhärjåbygget. Kulturresevatet medverkade i TV-programmet som sändes 2019-01-08.

Kulturmiljö och miljö kvalitetsmålen

Arbetet med miljö kvalitetsmålen är en naturlig del i det löpande strategiska kulturmiljöarbetet. Nya kulturmiljöprojekt och aktiviteter blir regionala miljömålsåtgärder. Prioriterade miljö mål för Kulturmiljö är Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö, Storslagen fjällmiljö och Levande skogar. Länsstyrelsen arrangerade ett dialogseminarium om miljö målsuppföljningen för 2018 och kommande åtgärder inför 2019. Med på mötet var Region Jämtlands Härjedalen, länets kommuner och alla miljö målsbevakare inklusive kulturmiljö. Seminariet var ett bra tillfälle att informera om Länsstyrelsens kulturmiljöverksamhet.

Samarbetet med Skogsstyrelsen inom projektet Fornlämningar och Skogsbruk har fortsatt under 2018 med Riktad kulturvärdesinventering – hotade lämningar¹¹. Syftet har varit att utveckla metoder för att föregripa att skador uppkommer i samband med skogsbruk. Antalet registrerade lämningar fördubblades i området till följd av inventeringen. Tyvärr var en erfarenhet från inventeringen att påfallande många av lämningarna, fångstgropar, uppvisade körsador från skogsmaskiner och markberedning. Under kommande år bör tillsyn och utbildning prioriteras inom området kulturmiljöer i skogen.

Nya berättelser och samfinansiering

För att uppmuntra människor i länet till delaktighet i kulturmiljöarbetet beviljades under året bidrag till Den dolda staden, en alternativ guidebok¹². Dokumentationen bygger på människors minnen och berättelser om vardagliga händelser eller livsavgörande i Östersunds stad och ytterområden. Minnena samlades i en guidebok och i en poddserie. I projektet arrangerades också stadsvandringar på samma tema. Stadskärnan och ytterområdena är riksintresse för kulturmiljö och berättelserna ger nya perspektiv och skapar engagemang hos människorna i deras lokala boendemiljö. Projektet har fått stor uppmärksamhet i lokala medier.

¹⁰ Länsstyrelsens diari nr 435-8743-2018.

¹¹ Länsstyrelsens diari nr 431-8033-2017.

¹² Länsstyrelsens diari nr 436-8037-2017.

Jamtli har beviljats bidrag till Att tillgängliggöra kulturmiljöer ett pilotprojekt¹³. Syftet med projektet var att genom digitala medier tillgängliggöra spännande kulturmiljöer som är svåra att besöka för människor med funktionsnedsättning. Huvudkonceptet var att filma med drönare och att visualisera platser från makro- till mikronivå.

Under 2018 har två projekt genomförts med samfinansiering mellan Landsbygdsprogrammet och 7:2 medel. Det är restaurering av Kullsta gamla skola¹⁴ och restaurering av trädgårdsgård på fäbodvallarna Väst- och Östvallen¹⁵. Vad gäller restaureringen av fäbodvallarna har Länsstyrelsens kulturmiljö varit sökande av medlen från Landsbygdsprogrammet. Ansökningsförfarandet förutsätter god kompetens inom projektmetodik och terminologi vilket blev en nyttig erfarenhet att ha med sig när Länsstyrelsen uppmuntrar föreningar, småföretagare och ideella krafter att söka dessa medel inom landsbygdsprogrammet.

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap VÄS 45*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen kan inledningsvis konstatera att samtliga åtgärder och insatser som planerades att genomföras under 2018 har inte kunnat genomföras i sin helhet. Detta beror på de bränder som bland annat drabbade vårt län krävde stora insatser från Länsstyrelsen. Dessutom tilldelades Länsstyrelsen flera uppdrag från regeringen efter bränderna vilket kom att belasta verksamheten vilket redovisas ytterligare i föreliggande text.

För att svara upp mot de ökade kraven inom området skydd mot olyckor har Länsstyrelsen under året anställt en brandingenjör. Genom att höja vår kompetens inom området kvalitetssäkras vår tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessutom har en specialist på risk- och krishantering anställts i syfte att utveckla arbetet med skydd för samhällsviktig verksamhet.

Större händelser under året

Länsstyrelsens förmåga att hantera kriser har satts på prov vid flera tillfällen under året. Det började med höga flöden i samband med vårfloden. Det händelseförloppet blev ganska kort och situationen återgick snabbt till det normala. Därefter övergick det hela till torka som ställde till problem med grundvatten och med fodersituationen för lantbruket. Torkan blev under sommaren mer och mer uttalad och SMHI bedömde i mitten av juli att torkan var extrem. När sedan flera åskväder drog in över länet förorsakade dessa flera större och mindre skogsbränder.

Bränderna växte till sig och situationen blev på flera håll besvärlig för räddningstjänsten. För att hantera vår roll som områdesansvarig myndighet etablerade Länsstyrelsen stab i samma lokaler som räddningstjänst, polis, SOS Alarm med flera i Trygghetens Hus. Räddningstjänsten fick förstärkning med resurser både nationellt och även med internationella resurser. Länsstyrelsens stab var i arbete under drygt två veckor då bränderna pågick.

Länsstyrelsens beredskap och förmåga

En central del i länets krishanteringsförmåga är att Länsstyrelsen har en väl fungerande beredskap och lednings/samordningsförmåga med kunnig och kompetent personal. Länsstyrelsen har ständigt en tjänsteman i beredskap – TiB. Förutsättningarna för verksamheten är trygga och erfarna tjänstemän som självständigt kan komma igång med den samordning som behövs. För att

¹³ Länsstyrelsens diari nr 436-3445-2018.

¹⁴ Länsstyrelsens diari nr 434-6842-2016.

¹⁵ Länsstyrelsens diari nr 435-6695-2017.

snabbt och effektivt kunna starta samordningsarbetet har TiB befogenhet att kalla in ytterligare personal till exempel kommunikatör och annat stöd som denne anser att det finns behov av.

För att skapa enkla och snabba kontaktvägar vid kända eller uppkomna händelser utser Länsstyrelsen en händelseansvarig tjänsteman med uppgift att vara kontaktperson för händelsen i fråga. Så gjordes till exempel inför vårfloden, vissa publika evenemang, vid extremväder.

Länsstyrelsen har under året, under normalförhållanden, lett veckovisa samverkansmöten med länets aktörer. Där har WIS¹⁶ samt Rakel¹⁷ använts som sambandsmedel. Syftet med detta är dels att få en lägesbild av vad som händer i länet men också för att öva på de olika system vi använder.

Under året har Länsstyrelsen fastställt bemanning av en fullt utbyggd krisorganisationen.

Regionalt råd

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla den samlade regionala krishanteringsförmågan i länet. Detta sker till stora delar inom länets krishanteringsråd. Rådet leds av en styrgrupp där landshövdingen är ordförande. I styrgruppen ingår chefen för Jämtlands räddningstjänstförbund, polisområdeschef, regiondirektör, en kommunchef samt chefen för norra militärregionen. I styrgruppen förankras dels en övergripande plan för gemensamma insatser under mandatperioden.

Nordsam

Länsstyrelserna i de sex nordligaste länen samarbetar sedan ca tio år tillbaka i ett forum – Nordsam. Syftet med samarbetet är att vi tillsammans ska uppnå en starkare samlad krisberedskap och förmåga att hantera samhällsstörningar än vad varje länsstyrelse har möjlighet att uppnå på egen hand.

Dammar

Under 2018 har Länsstyrelsen konsekvensklassificerat länets bestånd av dammar. Detta har resulterat i att nästan alla större dammar hamnat i en konsekvensklass A – C. Klassificeringen utgör en grund för prioritering av tillsynsinsatser och hänsynstaganden vid samhällsplanering.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 45*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	8,6	5,7	6,5
Årsarbetskrafter kvinnor	5,2	3,0	2,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	18 651	10 787	10 943
Antal ärenden, inkomna och upprättade	216	185	195
Antal beslutade ärenden	195	191	193
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	1	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	12 578	0	0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har under året utökats, se övergripande kommentar ovan.

Samlad bedömning av resultat

Av de händelser som inträffat under året framgår att Länsstyrelsen har god förmåga att snabbt komma igång med en ledningsfunktion för samordning och information. Även systemet med händelseansvarig tjänsteman bedömer vi varit lyckat.

¹⁶ WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem som underlättar för aktörer att dela information före, under och efter samhällsstörningar.

¹⁷ RAKEL, RADioKommunikation för Effektiv Ledning, ett system för radiokommunikation för säkerhetsorganisationerna och Räddningstjänsten i Sverige.

Under de stora skogsbränderna samarbetade delar av Länsstyrelsens krisorganisation tillsammans med Jämtlands räddningstjänstförbund, Polismyndighet, SOS Alarm och Försvarsmakten i Trygghetens Hus. Genom detta samarbete kunde vi skapa en väl fungerande ledning och samordning i samband med bränderna vilket även uppmärksammades av regeringens utredare.

Sommarens bränder, med åtföljande samordningsuppdrag från regeringen, har medfört att genomgripande omprioriteringar har gjorts, varvid andra planerade verksamheter har fått stå tillbaka. Bland annat har risk- och sårbarhetsprocessen försenats. Inte heller arbetet med att stödja kommunerna i deras krisberedskapsarbete har skett i den utsträckning vi önskat. En planerad uppföljningen av en tidigare genomförd tillsyn kunde heller inte genomföras. Likaså har vi inte kunnat fullfölja vissa interna insatser som till exempel krigsorganisationsarbetet. Uppföljning av en tidigare tillsyn kunde inte heller genomföras.

Tillsyn och uppföljning

Länsstyrelsen har under 2018 genomfört tillsynsbesök enligt lag om skydd mot olyckor hos en av länets kommuner. Länsstyrelsen har genomfört uppföljning av kommunernas åtagande enligt lag om extraordinära händelser i två av länets kommuner. Vid besöket konstaterades att den tillsynade kommunen har brister i fråga om olycksundersökningar, tillsyn, brandskyddskontroller och insatsplanering. För övrigt bedömer Länsstyrelsen ändå att kommunen i huvudsak uppfyller ett, med hänsyn till lokala förhållanden, likvärdigt och tillfredsställande skydd.

Risk- och sårbarhetsanalyser

Under 2018 har fokus varit på samhällsviktig verksamhet där vi bland annat i samverkan med Livsmedelsverket har genomfört ett seminarium på temat livsmedelsförsörjning. En annan viktig insats har varit att genomföra en analys av hur transporter av farligt gods sker genom länet. Analysen har pekat ut flera områden som behöver utvecklas och förbättras – bland annat gäller det uppställningsplatser för transportfordon.

Uppföljning av kommunernas arbete enligt lag om extraordinära händelser

Länsstyrelsen har besökt två kommuner. Vår bedömning är att de delvis uppfyllt åtgärder utifrån risk- och sårbarhetsanalyserna. Grunden för bedömningen är att åtgärderna inte konkretiserats tillräckligt väl i styrdokumentet, samt att en plan för genomförande av dessa saknas eller är bristfällig. Orsaken till detta bedöms vara otydlig information om hur styrdokumentet ska utformas. Länsstyrelsen konstaterar att det finns behov av att utveckla informationen på nationell nivå, som på ett bättre sätt motsvarar kommunernas behov.

Informationsinsatser

I budgetpropositionen inför 2018 lyfte regeringen fram vikten av att människor har kunskap om hur man förbereder sig för olika kriser och inför höjd beredskap. Länsstyrelsen har därför deltagit i den nationella Krisberedskapsveckan. Välinformerade och engagerade invånare är en viktig tillgång vid en samhällskris. Fokus på krisberedskapsveckan var i år liksom i fjol på vad människor själva kan göra och bidra med vid allvarliga samhällsstörningar.

Se även redovisning under Länsstyrelseinstruktionen 7 §, samt återrapporering av regleringsbrevsuppdragen 1.8, 1.9, 1.10.

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd VÄS 5*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

-

Volym och kostnader (Avser verksamhet 5*.)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	50,6	53,2	51,9
Årsarbetskrafter kvinnor	31,8	33,7	29,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	101 764	95 945	92 803
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 651	2 794	2 740
Antal beslutade ärenden	2 803	2 492	2 869
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	79	53	79
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	20 153	12 699	8 026

Kommentarer till tabellen

Under det gångna året har det inom naturvårdsområdet kommit in något färre ärenden än tidigare år. Länsstyrelsen har samtidigt lagt ökade resurser på de ärendegrupperna vilket sammantaget har resulterat i ett ökat antal beslutade ärenden samt minskad ärendebalans.

Samlad bedömning av resultat

50 – Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd

Delar av verksamheten inom sakområdet, naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt, vilt- och rovdjursförvaltning med mera redovisas under åiterrapportering regleringsbrevsuppdrag 1.17.

502 – Miljöövervakning

För att följa miljötillståndet i länet genomför Länsstyrelsen regional miljöövervakning enligt fastställt miljöövervakningsprogram inom åtta olika programområden. Länet har ett speciellt fokus på fjällmiljön där regional miljöövervakning skett under året av vegetation, smådäggdjur, fåglar, vattenkvalitet, ljus- och temperaturförhållanden i fjällsjöar, lufthalter, samt nedfall av försurande och övergödande ämnen. Miljöövervakningen i fjällen, inklusive observationer av länets glaciärer, bidrar till möjligheten att följa effekterna av klimatförändringar och resulterar i ett bättre underlag för miljömålsuppföljningen. Länsstyrelsen anordnade en träff om miljöövervakning i fjällen i februari där länsstyrelser, nationella myndigheter och universitet var representerade. Träffen har resulterat i ökade samarbeten och nya kontaktytor som kommer att utvecklas vidare i andra forum.

Samarbete med Umeå universitet pågår inom ett forskningsprojekt för att öka kunskapen om produktion i fjällsjöar och effekten på fiskbestånden i ett förändrat klimat. Under året har samarbete med fiskevårdsområdesföreningar och fjällfisket bidragit till att fisk samlats in för att kunna analyseras på miljögifter. Screening av miljögifter i både yt- och grundvatten har också skett under året. En ökad kunskap om miljögifter ger ett viktigt underlag för uppföljning av miljömålet Giftfri miljö och möjlighet att möta efterfrågan hos allmänheten om tillståndet i länets vatten. Under året har Länsstyrelsen deltagit i det nationella arbetet med att inventera grundvattenstationer för att möjliggöra ökad övervakning av grundvattenkvalitet.

Länsstyrelsen Jämtlands län är projektledare för fyra länsstyrelsegemensamma delprogram: Fjällvegetation, Nyckelarter i fjällen, Trädgräns i fjällen samt Grundvattennivåer i Norrland. Dessa genomförs i samarbete med övriga fjäll- respektive norrlandslän. Tillsammans med Sveriges geologiska undersökningar, SGU, och Länsstyrelsen i Skåne pågår arbetet med att etablera ett nytt gemensamt delprogram för grundvattennivåer för att öka den regionala nivåövervakningen. På sikt kommer detta att bidra till ökad kunskap och bättre förutsägelser om eventuella vattenbrist-situationer.

51 – Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden

Natura 2000

Inom ramen för regeringsuppdraget från 2014 om att föreslå nya Natura 2000-områden fattade regeringen beslut om utökning av de befintliga Natura 2000-områdena Åreälven, Näkten och Gimån enligt förslag från Länsstyrelsen Jämtlands län. Befintligt Natura 2000-området Dammån utökas med Lekarån, Bastuån, Gräftån och Allvarsån. Kvitsleströmmarna som också ingick i det utökningsförslag som Länsstyrelsen lämnat ingår ej i den beslutade utökningen.

För länets limniska bevarandeplaner har en stor revideringsprocess pågått under 2017 och 2018. Alla reviderade planer och ett antal nya planer har fastställts. Uppföljningsplaner för de limniska Natura 2000-områdena kommer att färdigställas under vintern 2018–2019.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter har fortsatt beståndsovervakning av flodpärlmussla skett. För flodkräfta har ny metod, snorkelinventering för beståndsuppskattning, testats.

EU LIFE-projekt och projektansökningar

Tillsammans med tre andra norrlandslän har Länsstyrelsen i Jämtlands län utvecklat ett samarbete över länsgränserna kring vattenvårdsfrågor. Arbetet har bland annat utmynnat i ett förslag till särskild funktion som skall öka samarbetet mellan länen och höja kvaliteten i arbetet med stora, gemensamma ansökningar om vattenvårdsmedel. Vidare har Länsstyrelsen tillsammans med Länsstyrelsen i Gävleborg tagit fram en ansökan om EU-medel för vattenvårdsinsatser med en omsättning på cirka 90 miljoner kr. Ansökan färdigbehandlas under våren 2019.

Inom projektet Life Triple Lakes ingår förutom fysiska restaureringsåtgärder även framtagande av planeringsunderlag, utredningar samt utbildning och rådgivning. Under 2018 har projektet sökt tillstånd och fått detta för att riva ut Långgrännedammen i Gimån, Stavre och Råssjödammen i Råssjöån, Gillhov samt för att restaurera Billstaån i Hackås. Under sommar och höst 2018 restaurerades Billstaån som återställdes efter dess flottledspåverkan. Större delen av ån är nu återställd. Detta tillsammans med projektets tidigare insatser att eliminera vandringshinder vid åns kraftverksdammar kommer att ha en positiv effekt på Billstaåns vattenmiljö och Storsjöns öringbestånd. Under december 2018 revs Långgrännedammen i Gimån bort och ersattes med en strömnacke där fisk kan vandra obehindrat upp och nedströms förbi platsen där dammen låg. Utrivningen av dammen kommer att bidra positivt både till Stavreöringens utveckling och sportfisket i Stavreströmmen. Projektet jobbar även med informationsinsatser med inriktning mot vattenvård. Under 2018 skapades en demonstrationsyta för vattenhänsyn i skogsbruk nära vatten, vilket gjordes i samarbete mellan SCA, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen. Ytan är nu öppen för besökare och under 2019 kommer vi att använda ytan för utbildning. Triple Lakes fortsätter fram till halvårsskiftet 2019. En ansökan om förlängning av projektet till och med 31 december 2019 har skickats in till EU-kommissionen.

Inom projektet GRIP on LIFE ingår uppföljning av LIFE-projekten Life Triple Lakes och Life to ad(d)mire. Framtagande av integrerade, GIS-baserade handlingsplaner för Natura 2000-områden och klimatgasmätningar på dikesrestaurerade samt opåverkade våtmarker. Projektet syftar även till att integrera den nya svenska handlingsplanen PAF¹⁸.

Våtmarkssatsningen

Inom våtmarkssatsningen har dikesinventering av diken som mynnar i vattendrag som ligger i anslutning till skyddade våtmarker utförts. En utredning gällande flöden av näringsämnen inom

¹⁸ PAF: *Prioritized Action Framework for Natura 2000*. En nationell handlingsplan för att skydda och bevara känslig och värdefull natur i Natura 2000-områden.

Trättgärdesbäckens avrinningsområde har utförts. Trättgärdesbäcken mynnar i Tysjöarnas naturreservat och natura 2000-område.

Skydd av värdefulla naturområden

Inga nya limniska¹⁹ reservat har bildats under 2018. Prioritetslistan för limniska reservat har uppdaterats under året och två skarpa förslag för reservatsbildning har överlämnats till reservatsbildargruppen, Svaningsån och Semsån.

Förvaltning och skötsel av skyddad natur

Den skötsel som genomförts inom limniska skyddade områden utgörs främst av vattendragsrestaurering, eliminering av vandringshinder som vägtrummor och mindre funktionslösa dammar samt utläggning av lekgrus i vattendrag och sjöar.

53 – Vattenverksamhet

Kraftverks- och regleringsdamm

Länet är ett stort län vad gäller vattenkraft med ett stort antal stora kraftverks- och regleringsdamm. De nya dammsäkerhetsbestämmelser som trädde i kraft 2014 om konsekvensklassificering av dammar har fortsatt inneburit ett stort arbete för Länsstyrelsen under 2018 men där har fokus nu de skiftat från de största dammarna till dammar med små konsekvenser för samhället. Dammägarna har därmed kunna gå vidare med sitt dammsäkerhetsarbete för de dammar som konsekvensklassificerats. För Länsstyrelsens del innebär detta även att fokus skiftas från arbetet med konsekvensklassificering till ökade krav att bedriva tillsyn av dammsäkerheten vid dammanläggningarna.

Länsstyrelsen har under 2018 även fortsatt uppdraget med förstärkt tillsynsarbete av små dammar och vattenkraftverk efter finansiering från Havs- och vattenmyndigheten. Arbetet har under året dock fått ändrat fokus från det övergripande arbetet med att nå miljökvalitetsnormer och uppnå miljömål för sjöar och vattendrag till att samla ihop och registrera dammar i datasystemet Älvan för att förbereda införandet och arbetet med den nationella provningsplanen, NAP, för vattenkraftverken som träder ikraft 1 januari 2019.

537 – Vattenförvaltning

Under 2018 har arbetet fokuserats på att samla in, strukturera och säkra underlagsmaterial för korrekta beslut och bedömningar. Påverkanalys har genomförts för länets vatten med avseende på miljögifter, grundvatten och övergödning och påbörjats för fysisk påverkan. Arbete med kraftigt modifierade vattendrag med anledning av vattenkraft har fortsatt. Sena riktlinjer och vägledningar från vattenmyndigheterna och HaV samt leveranser av underlagsmaterial från andra myndigheter bidrar till svårigheter att genomföra arbetet i tid. Verifieringar av förekomsten av miljögifter i yt- och grundvatten har gjorts för att förbättra underlaget till statusklassningen. I det arbetet har även länets kommuner bidragit i samverkan med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i nationella kompetensnätverk och projekt inom Åtgärder i vatten, Full koll på våra vatten och Sektorsvis Metodutveckling för Åtgärder, Ekonomisk analys & miljökvalitetsnormer, MKN. Eftersom vattenförvaltning är ett paraplyuppdrag för många andra arbetsuppgifter inom Länsstyrelsen effektiviseras arbetet genom tvärsektoriellt arbetssätt. Som en väsentlig del i genomförande av uppdrag 5 i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram har en genomförandeplan tagits fram i samverkan mellan enheterna på Länsstyrelsen under året.

55 – Miljöfarliga verksamheter

Tillståndsprövning

Den långa handläggningstiden hos Miljöprövningsdelegationen är fortfarande ett stort problem för länets utveckling och för länets näringsliv och för samhällets möjligheter att planera och utföra sin verksamhet och investeringar. Detta gäller även Länsstyrelsens möjligheter att kunna planera sin

¹⁹ Limnisk, sötvatten.

verksamhet och tillsyn. Länsstyrelsen har under 2018 tecknat avtal med Länsstyrelsen i Väster-
norrlands län om att bistå miljöprövningsdelegationen genom att ta över beredningen av vissa till-
ståndsärenden.

57 – Förorenade områden

Tillsynen av förorenade områden

Den förstärkta tillsynen av förorenade områden har medfört fler provtagningar och saneringar av
pågående och nedlagda verksamheter. Detta arbete har bland annat medfört att tre anläggningar
kan utöka sina verksamhetsområden, utveckla verksamheterna och förbättra hanteringen.

Ett mycket omfattande arbete har utförts angående avloppsreningsverk i Härjedalens kommun.
Det har medfört mer samordnat arbete och kontakter med Naturvårdsverket.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har bedrivit samordnad tillsynsvägledning tillsammans med länsstyrelserna i Norr-
botten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Gävleborg. I länet har Länsstyrelsen och
länets kommuner samverkat i frågor kring tillsyn och åtgärder angående förorenade områden.

Klimatanpassning och prioriterad tillsyn

En pågående åtgärd inom länets Klimatstrategi består av en GIS-analys av områden med miljö-
farliga verksamheter och/eller förorenad mark som riskerar att översvämmas. Resultatet blir ett
värdefullt prioriteringsverktyg för både miljöskyddstillsyn och arbete med efterbehandling av för-
orenade områden. Det innebär att flera olika myndigheter kan få nytta av resultatet.

Karttjänster

Tillgänglighet till digitalt material har ökat via fler skikt och karttjänster på Länsstyrelsens webb-
plats.

58-Restauration

Under verksamhetsåret 2018 har ett flertal restaurerings- och fiskevårdsprojekt, bland annat med
stöd av fiskevårdsbidrag och inom Lifeprojektet Triple Lakes, genomförts i syfte att uppnå miljö-
kvalitetsnormer, gynnsam bevarandestatus, och förbättrad situation för hotade arter. I ett tiotal
vattendrag har sten, block och lekgrus återförts vattendragen för att återskapa livsmiljöer som på-
verkats av tidigare flottningsverksamhet. Eliminering av vandringshinder har genomförts vid fem
vägövergångar och tre dammar. Åtgärderna har följts upp bland annat med elprovfisken för att
över tid kunna mäta vilka effekter och resultat som uppnås. Ett tiotal vattendrag har åtgärds-
inventerats där underlaget ligger till grund för statusbedömning och det långsiktiga åtgärdsarbetet.

För första gången har LOVA-bidrag betalats ut i länet. Spridningen av ansökningar från kom-
muner och fiskevårdsområden har varit relativt god med tanke på den korta tid för ansökan som
rådde, både med tanke på åtgärdsinsatser och geografisk spridning. Till nästa år kommer in-
formationsinsatserna att öka för att få en än bättre förankring av bidraget hos länets olika aktörer.

581-Kalkning

För de målvatten som ingår i kalkningsprogrammet uppnåddes de vattenkemiska målen vid endast
36 procent under 2018, se tabell nedan. Förutom kvarvarande effekter av historiskt sur nederbörd,
så bidrog en kraftig vårflood och den torra sommaren också till den dåliga målnöjdhetsgraden. Den
torra sommaren möjliggjorde kemiska processer där sulfat från historiska nedfall nu frigjordes ur
marken och då kunde spolades ut i vattendragen under höstregnen. Även provtagningarna av små-
kryp och fisk i de försurade områdena visar på en fortsatt ökning av biologiska försurningsskador
sedan nedskärningarna i kalkningsbudgeten 2005.

Måluppfyllelse för Jämtlands läns målvattendrag och målsjöar, baserat på lägst uppmätta pH under 2018.

Klarar pH-mål	Totalt	Sjö	Vattendrag	Totalt %	Sjö %	Vattendrag %
Ja	50	17	33	36 %	28 %	42 %
Nej	40	4	36	28 %	7 %	46 %
Saknar provtagning	48	39	9	34 %	65 %	11 %

Det finns stora ekonomiska och praktiska utmaningar med provtagningen i fjällområdena, men under 2018 påbörjades arbetet med att placera ut mätutrustning i fjällvatten för kontinuerlig mätning av vattenkemin. Nya åtgärdsplaner för länets åtgärdsområden har tagits fram, planerna fastställs under våren 2019 och sträcker sig över perioden 2019 till 2023. Under 2018 fortsatte arbetet med att motverka effekterna av försurningen, därför har Bergs, Härjedalens och Ragunda kommun beviljats statsbidrag för kalkning. På grund av den skillnad som finns mellan behovet och tilldelning av medel, kunde dock endast statsbidrag beviljas för kalkning i 18 av våra 62 försurade åtgärdsområden.

Länsstyrelsens vattenlaboratorium i Östersund

Inom ramen för Länsstyrelsernas regionala kalkeffektuppföljning skickar i dagsläget 15 länsstyrelser sina vattenprover till Länsstyrelsens vattenlaboratorium²⁰ för analys. Laboratoriet utför årligen cirka 16 000 kemiska vattenanalyser från drygt 5 000 sjöar och vattendrag i landet. De vattenkemiska undersökningarna syftar främst till att kontrollera måluppfyllelsen av genomförd kalkning och utgör ett underlag för planering av kommande kalkspridningar.

Under 2018 började laboratoriet att analysera surhetstillståndet, pH, i ett vatten med en ny och förbättrad metod, vilken kommer att ge Länsstyrelserna ett bättre beslutsunderlag för kommande kalkningsverksamhet.

10. Lantbruk och landsbygd 60*.

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Jordbrukarstöd

När 2018 år startade hade länsstyrelserna stora ärendebalanser inom jordbrukarstöd samt projekt- och företagsstöd. För jordbrukarstöden utgörs den stora mängden ärenden som inte helt är klara av slututbetalningar av miljöersättningar och stöd till ekologisk produktion från åren 2015–2017. Dessa utbetalningar har inte varit möjliga att färdigställa på grund av att funktionalitet i Jordbruksverkets IT-system eller rutiner saknats. Sommarens torka, med ökade kostnader hos lantbruksföretagen, gjorde att kraven ökade på myndigheterna att avsluta utbetalningarna från tidigare år. Gemensam prioriteringsordning har gjorts av alla länsstyrelser tillsammans med Jordbruksverket för att få så stor effekt i hela landet som möjligt:

Gemensamma prioriteringar framtagna av länsstyrelserna och Jordbruksverket i samverkan:

- Delutbetalningar miljö/eko/komp 2018
- Direktstöd 2018, Komp slutbetalning 2018
- Åtagande 2015 – 2017, Slutbetalning miljö/eko 2015 – 2017
- Slutbetalning miljö/eko 2018.

²⁰ Länsstyrelsens vattenlaboratorium i Östersund är ackrediterat enligt kravstandarden ISO/IEC 17025 och granskas av Swedac, nationellt ackrediteringsorgan för Sverige som kontrollerar efterlevnaden av kravstandarden.

Prioriteringarna syftar till att säkerställa att de stora utbetalningarna når kunderna så tidigt som möjligt. Därmed prioriterades utbetalningar av 2018 års stöd högre än de från tidigare år men samtidigt är det tydligt att arbetet med de tidigare årens slututbetalningar ska slutföras och genomföras löpande. I slutet av 2018 saknas fortfarande viss funktionalitet för att länsstyrelserna ska kunna hantera alla typer av slututbetalningar.

Länsstyrelsen ser en mångårig trend med minskande antal ansökningar om jordbrukarstöd. I Jämtlands län lämnades 1269 stycken SAM-ansökan in från jordbrukare 2018, en minskning med 15 stycken jämfört med föregående år. En ansökan består vanligtvis av ansökan om flera olika stödformer och betalas ut i flera omgångar, vilket medför att en enskild ansökan genererar ett flertal beslut. Länsstyrelsen har arbetat med utbetalningarna för 2018 års stöd parallellt med arbetet att färdigställa utbetalningar för 2015, 2016 och 2017 års stöd. Under 2018 har Länsstyrelsen i Jämtlands län fattat 126 stödbeslut med totalt 7 099 ärenden i Jordbruksverkets IT-system Jorden och 61 ärenden i IT-systemet Ararat. Länsstyrelserna har också haft möjlighet att ta fram utbetalningsunderlag på annat sätt, utanför ordinarie handläggningssystem, för att möjliggöra utbetalning till delar av de företag som ännu inte fått utbetalningar.

I det manuella systemet GERD är de manuella besluten 18 stycken med totalt 155 ärenden. Antalet åtagandebeslut i manuella stöd är 4 med totalt 23 ärenden.

I arbetet med åtagandeplaner har det under året hanterats 33 nya ansökningar med särskilda värden omfattande tillsammans 51 block. Av dessa har 32 besökts i fält medan resterande granskats via skärm. Under året har också de från 2017 återstående åtagandeplanerna prioriterats och färdigställts i början av året så att lantbrukarna kunde få rätt uppgifter i tid för att kunna göra eventuella ändringar i sin SAM-ansökan för 2018. Återstående arbete inför 2019 är endast en slutbesiktning efter restaurering av ett block.

Länsstyrelsen ingår också i den länsstyrelsegemensamma telefoningången för sökande En Väg In, EVI. Under 2018 hade Länsstyrelsen knappt tusen samtal via EVI, där vart femte samtal besvarades för ett annat län. Dessa samtal är i princip koncentrerade under två månader från februari till april med ett ökat antal samtal per dag närmare sista ansökningsdag. Av inkomna samtal besvarades 93 procent. Övriga gick över till annan länsstyrelse.

Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen Volymer och kostnader nedan. Den statistik som för närvarande går att få fram till tabellen nedan är inte fullständig utan omfattar enbart information om gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare, nötkreatursstöd, miljöersättning för betesmarker och slåtterängar samt kompensationsstöd men blir i sammanställningen jämförbar med andra län. Den visar dock inte på den totala omfattningen av antal ärenden som beskrivs ovan som omfattar både flera stöd och EVI och innefattar både beslut om delutbetalningar av vissa stöd utöver beslut om slututbetalning.

Den höga utgående ärendebalansen med avseende på jordbrukarstöden är orsakad av att Jordbruksverkets IT-system ännu inte är helt färdigbyggda. Det går till exempel i dagsläget inte att göra flera års slututbetalningar för miljöersättningar för betesmarker, hantera brukarskiften, och inte heller genomföra eller särredovisa återkrav av stöd. Det finns ett antal av de ansökningar som blivit uttagna till kontroll som efter detta fastnat på grund av buggar i systemen och som därför inte kan hanteras färdigt.

Trots att vissa moment har effektiviserats jämfört med tidigare hantering saknar vissa delar fortfarande fungerande IT-stöd och de manuella, tidskrävande inslagen är omfattande. Delar av 2015, 2016, 2017 och 2018 års handläggning kommer att kunna slutföras först under 2019. De olika handläggningmoment som kvarstår från tidigare år ökar komplexiteten och därmed även risken för fel och det krävs ett omfattande merarbete för att bibehålla god struktur och ordning i handläggningen.

Länsstyrelsen har två erfarna medarbetare som ingår som experter i arbetsgrupper med Jordbruksverket, inom rutiner för handläggningen av jordbrukarstöden och i kravgruppen för systemen Atlas och Falken.

Landsbygdsstödet

Arbetet med att ta fram prioriteringar och åtgärdsförslag och följa beslut och utbetalningsläge har varit viktiga gemensamma frågor för länsstyrelserna. Att länsstyrelserna agerat gemensamt i så stor utsträckning anses ha varit avgörande för resultatet för året. Arbetet har skett i de samverkansforum på olika nivåer där representanter från länsstyrelserna, Jordbruksverket och Näringsdepartementet träffas. Särskilt viktiga frågor i år har varit att ha en gemensam bild av förutsättningar, behov och prioriteringar.

För landsbygdsstödet har inflödet av ärenden minskat från föregående år. Såväl ansökningar om stöd som ansökningar om utbetalning har minskat. Handläggningstakten har ökat men på grund av tidigare eftersläpningar är möjligheterna små att nå målen. Hanteringen av landsbygdsstöden har fortsatt varit mer resurskrävande än förväntat på grund av att arbetsmoment och rutiner såsom prioritering av ansökningar med poängsättning och urvalskriterier, rimlighetsbedömningar, samt utlysningar innebär ökade kostnader för hanteringen. De effektiviseringsvinster som förväntades åstadkommas genom digital hantering av ansökan äts upp av ökad administration inom andra delar, till exempel högre krav på utredning av LOU, mallhantering och ökade dokumentationskrav. Länsstyrelsen har haft en ackumulerande ärendebalans från programmets start för ansökningar av stöd vilken nu minskat och rutiner har under andra halvåret 2018 reviderats av Jordbruksverket för att påskynda hanteringen. En förväntan är att fler och fler utbetalningsärenden nu kommer till Länsstyrelsen.

Handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet 2014–2020 för Jämtlands län 2019 har reviderats i tid under hösten 2018 och Jordbruksverket har därför kunnat besluta planen så att den gäller från 1 januari 2019.

En stor del av länets budget i landsbygdsprogrammet gäller bredbandsstödet. Under 2018 har en beslutsomgång avseende bredband genomförts. Söktrycket för stöd till bredband är helt och hållet styrt till de datum för beslutsomgångar som fastställts. Inga ansökningar inkommer däremellan. Länsstyrelsens bedömningar är att detta beror på att antalet aktörer som söker har minskat kraftigt då det nu enbart är kommersiella bolag och kommunala aktörer som söker. Detta beror på utformningen av urvalskriterierna som gynnar flera större företag före bredbandsföreningar. För övriga projekt- och företagsstöd konstateras att mer fokus på information till målgruppen behövs för att uppnå de målsättningar som programmet har.

Länsstyrelsen kan dock med oro konstatera att flertalet av de mycket stora fiberprojekt som beviljats stöd inte har påbörjats trots att det gått lång tid sedan de blev beviljade. Länsstyrelsen följer detta tillsammans med kommuner och bredbandskoordinatören vid Region Jämtland Härjedalen och framför farhågorna i de nätverk som Länsstyrelsen ingår i med kontakt till Jordbruksverket och Post och telestyrelsen.

Länsstyrelsedrivna projekt inom Landsbygdsprogrammet

Eldrimner

Länsstyrelsen är sedan cirka 20 år huvudman för Eldrimner - Nationellt resurscentrum för mathantverk. Eldrimner arbetar utifrån syftet att utveckla och bevara kunskapen om mathantverk. Som spjutspetsen inom svensk livsmedelsproduktion är visionen att nå 10 000 mathantverksföretag i landet. Huvudområdena i verksamheten är att samla in generell kunskap kring mathantverk, driva metodutveckling inom området samt möjliggöra ett aktivt utbyte av kunskap och erfarenheter med berörda aktörer i hela Sverige. Arbetet sker dels utifrån regeringsuppdrag dnr

N2015-08917/HL, vilket redovisas i annan ordning, samt genom finansiering från landsbygdsprogrammet. Eldrimners verksamhet har koppling till flera av de globala målen i Agenda 2030, främst mål 2 och mål 12.

Sammantaget har drygt 1 600 personer deltagit i Eldrimners olika aktiviteter 2018 varav cirka 580 inom utbildning. Eldrimners uppdragsverksamhet med Yrkeshögskoleutbildning i Mathantverk som främsta aktivitet har haft cirka 30 studenter. Utöver det nås många människor genom mässor och nätverksträffar, tidningen Mathantverk och Eldrimners aktiva arbete på sina webbplatser, i sociala och traditionella medier. Bara tidning, webb, nyhetsbrev och sociala medier har för året lockat cirka 250 000 läsare. Genom dessa kanaler har information och kunskap om mathantverk kommunicerats brett till alla län i Sverige.

Kompetensutveckling för företagare på landsbygden

Länsstyrelsen erbjuder flera möjligheter till rådgivning och kurser till lantbrukare och andra företagare på landsbygden. Detta finansieras med medel ur Landsbygdsprogrammet för områdena Rikt odlingslandskap, Ekologisk produktion, Greppa näringen, Nya jobb och Service.

Under 2018 genomförde Länsstyrelsens egna rådgivare cirka 50 rådgivningar inom Rikt odlingslandskap och cirka 25 rådgivningar inom Ekologisk produktion. Länsstyrelsen erbjuder både kortare rådgivning via telefon och rådgivningsbesök med mer omfattande planering. 20 rådgivningar har genomförts inom Greppa näringen.

Förhållandevis mycket tid ligger på gruppaktiviteter. Dessa arrangeras av Länsstyrelsens rådgivare, nästan alltid i samverkan med någon eller några av lantbrukets organisationer eller har upphandlats. Inom Eko, Rikt och Greppa har totalt 15 gruppaktiviteter ordnats, samt en temahelg där en bredd av skötselmetoder för ängs- och betesmarker presenterades.

Inom nya jobb och service har ett omtag tagits under året och kursverksamhet liksom rådgivningsverksamhet har haft en blygsam omfattning under året, men har under slutet av året börjat hitta former för att utveckla projektet.

Den omfattande torkan under vår och sommar 2018 har inom kompetensutveckling för jordbruksnäringen haft extra fokus kring skörd av foder, samverkan och växtodlingsfrågor i kris-situation. Se mer om torkan under kapitel Länets utveckling och tillstånd och under Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning och uppföljning.

Under året har även 16 nyhetsbrev skrivits med samlad information relevant för länets lantbrukare, som skickats via e-post.

Länsstyrelsen har ansvar för samordning och gemensam upphandling för norrlandslänen inom Greppa Näringen.

Grundläggande service

Inom ramen för den grundläggande servicen arbetar Länsstyrelsen mycket aktivt med betaltjänstfrågor, bland annat genom att vi under året genomfört det tredje dialogmötet mellan kommunala och regionala politiker och tjänstemän tillsammans med betaltjänstaktörer. Denna aktivitet genomförs genom Länsstyrelsens projekt med stöd från Post- och telestyrelsen.

Region Jämtland Härjedalen äger det regionala serviceprogrammet, men arbetet i länet med servicefrågor går ofta genom serviceforumet där Länsstyrelsen, Region Jämtland Härjedalen, samt länets kommuner ingår. Arbetet som sker i denna gruppering framhålls av andra län som en god förebild för hur arbetet med servicefrågor ska fungera. Inom forumet diskuteras bland annat de kommunala serviceplanerna och de beståndsdelar som inryms i planen, däribland betaltjänster, SOT-punkter och allehanda utvecklingsfrågor.

Betaltjänster är en beståndsdel i den grundläggande servicen. Post- och telestyrelsefinansierade betaltjänstprojektet 2016–2018 avslutas under året. En ansökan för ett nytt projekt för 2019–2020 är inlämnad till PTS. Länsstyrelsen Jämtlands län framhålls ofta av betaltjänstaktörer och andra länsstyrelser för sitt betaltjänstarbete. Då primärt med hänvisning till dialogmötena mellan betaltjänstaktörer och regionala/kommunala tjänstemän och politiker. Syftet med dialogerna är att skapa förståelse för respektive aktörers vardag och skapa broar för att arbeta proaktivt med utmaningarna kopplat till betaltjänster. Dessa dialogmöten kommer att fortsätta.

Service och trygghetspunkter – SOT-projekt

SOT-projektet²¹ har startat upp under senare delen av året och har mottagits mycket väl av kommunerna och Region Jämtland Härjedalen. Projektet handlar om att bidra till att stärka servicen på landsbygden under krissituationer. Projektet är mycket intressant ur ett nationellt perspektiv då detta utgör ett pilotprojekt.

Tillsyn

Dödsboägda jord- och skogsbruksfastigheter

Länsstyrelsen utövar tillsyn över de dödsbon som äger lantbruksfastigheter och att dessa fastigheter avyttras från dödsboet inom fastlagd tid, vilket finns beskrivet under rubrik Länsstyrelseinstruktion 4 §.

Potatissjukdomar och flyghavre

Tillsyn över potatissjukdomar och flyghavre har genomförts. Omfattningen är liten i länet.

Prövning av ansökningar om jordförvärvstillstånd

Länsstyrelsen har under året handlagt 298 ansökningar om jordförvärvstillstånd för lantbruksfastigheter.

Övrigt

Regional omvärldsbevakning

Med anledning av torkan under våren och sommaren ökades Länsstyrelsens omvärldsbevakning på regional nivå kring vatten- och fodersituationen genom att inbjuda till strukturerade och väl förberedda Skype-möten med branschföreträdare, rådgivare, handel med förnödenheter inklusive foder, slakterier, mejerier, banker med flera. På dessa möten deltog Länsstyrelsens samtliga enheter. Mötena skapade en gemensam bild av situationen som varje deltagare och dess organisation kunde agera utifrån. Det första mötet skedde 27 juni 2018 då det konstaterades att situationen på fodersidan var allvarlig. Ytterligare möten genomfördes 16 augusti och 19 oktober under 2018. Metoden med korta Skype-möten har varit framgångsrik och gett Länsstyrelsen en tydlig och snabb helhetsbild att agera utifrån i en krissituation. Arbetssättet har uppskattats av deltagande organisationer och företag. Därför kommer det även fortsättningsvis att genomföras, med en regelbundenhet som rådande situation påkallar.

Samverkan

Utöver samverkan på handläggarnivå mellan länsstyrelserna har Landsbygdsenheten aktivt deltagande i två av länsstyrelsernas chefsnätverk; chefsnätverket förhållbar tillväxt, NHT21, och chefsnätverket för lantbruksdirektörerna, LD21. Länsstyrelsen Jämtlands län ingår också i styrgruppen för Landsbygdsnätverket för Länsstyrelserna.

²¹ SOT-projektet arbetar för att skapa förutsättningar för kommunala SOT-punkter. En SOT-punkt är en service- och trygghetspunkt utifrån ett serviceperspektiv. Punkten ska ha en ordinarie stadigvarande drift, men där syftet med en SOT-punkt är att den stadigvarande punkten även fungera vid en krissituation med en viss lägstanivå av service. Ett exempel är en dagligvarubutik med viss nivå av resurser för att hantera en krissituation däribland offentlig information.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 60*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	12,8	15,2	13,5
Årsarbetskrafter kvinnor	31,6	33,0	29,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	47 097	53 337	47 692
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	5 465	5 485	1 072
Antal beslutade ärenden ¹⁾	4 825	9 076	1 187
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	1 196	579	46
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	49

¹⁾ Under 2018 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer, liksom delutbetalningar ingår ej.

För 2016 redovisades inte ärenden om jordbrukarstöd med anledning av den pågående utvecklingen av Jordbruksverkets IT-system.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2018 och 2017 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. För år 2016 kunde inte utbetalningar av stöd redovisas, enbart ansökningar om stöd.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS. Redovisade data för åren 2016–2017 hämtas från årsredovisningarna för respektive år.

Kommentarer till tabellen

I de redovisade siffrorna i tabellen ingår verksamheten vid Eldrimner, nationellt resurscentrum för mathantverk. Eldrimner står för 22,4 av årsarbetskrafterna men är en verksamhet som nästan inte har någon ärendehandläggning varför i det närmaste alla ärenden kan hänföras till övrig verksamhet inom sakområdet.

Den stora skillnaden i ärendemängd mellan 2016 och 2017 beror på att jordbrukarärendena tidigare inte har kunnat räknas med, se not ovan. Av de 1 196 ärenden äldre än två år som hör till Lantbruk och landsbygd (60*) är 1005 att hänföra till stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601). I Länsstyrelsens egna system Platina är antalet ärenden i gruppen äldre än två år 190.

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd. Förändringarna av hur Sverige ska tolka Guidelines för föranmälan av arealbaserade stöd med djurkoppling har inneburit att fältkontroller har fått gjorts mer koncentrerat under en kortare period som inte är optimalt för vissa kontrollmoment. Det har inneburit att det har tagit längre tid att utföra.

Det har på samma sätt som under tidigare år funnits ett släp i handläggningen och efterarbetet med fältkontroller av 2015, 2016 och 2017 års jordbrukarstödsansökningar. Detta orsakar det högre antalet ärende äldre än två år.

Samlad bedömning av resultat

Stödhanteringen

Administrationn av jordbrukarstöden har fortsatt haft stora problem på grund av beroendet av Jordbruksverkets system och rutiner, och detsamma gäller i stor utsträckning även för landsbygdsstöden. Länsstyrelsen har dock klarat att genomföra de moment som Länsstyrelsen rör över och har utbetalat jordbrukarstöd till de som ansökt om utbetalning av jordbrukarstödet under året. Länsstyrelsen har betalat ut medel till alla sökande i SAM även om inte alla fått alla pengar.

Parallellt har Länsstyrelsen arbetat med utbetalningar av stöden för 2015–2017 i den mån det har varit möjligt.

För projekt och företagsstöden har mängden beslut som fattats under 2018 varit i paritet med tidigare år. I kombination med ett minskat antal ansökningar har förutsättningarna för att kunna minska handläggningstiderna kommande år, ökat.

Projektverksamheten

Eldrimner bedriver framgångsrikt det nationella centret för mathantverk. Den kompetensutveckling som erbjuds är efterfrågad. Efterfrågad är även rådgivning och kursverksamhet inom lantbruket med fokus på Greppa näringen, Ekologisk produktion och Ett rikt odlingslandskap. Kompetensutveckling inom service och nya jobb gjorde en omstart under året och har ännu inte samlat så många deltagare. Målgruppen är till viss del ny inom kompetensutvecklingsinsatsen och utbudet från andra aktörer är relativt stort. Projekten inom grundläggande service och service och trygghetspunkter har visat goda resultat och blivit förebilder för andra län.

Tillsynen

Omfattningen av tillsyn av dödsboägda jordbruksfastigheter och beslut om förvärvstillstånd är helt dominerande inom området tillsyn. Trots omfattningen har handläggningstiderna klarats med god marginal.

11. Fiske 62*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har Länsstyrelsens arbete med fiskerelaterade frågor omfattat i princip samma områden som tidigare år. Turistfiskefrågorna har dock, på samma sätt som de senaste åren, fått stå tillbaka då Länsstyrelsen inte längre har något pågående turistfiskeprojekt. Arbetet med det nationella projektet Fiskekartan.se har fortskridit där länsstyrelserna i Jämtlands län och Jönköpings län samverkat kring utvecklingen. Fiskekartan kommer att lanseras för allmänheten under maj 2019 och kommer att underlätta för fisketurismen i länet.

En fungerande förvaltning av länets fiskevatten genom fiskevårdsorganisationer är helt avgörande för såväl fisketurism som fiskevårds- och andra restaureringsåtgärder som behövs för att uppfylla de vattenanknutna miljökvalitetsmålen. Därför är den utveckling av fiskevårdsorganisationer som Länsstyrelsen sett under flera år väldigt oroande. Engagemanget för fiskevården hos länets fiskevårdsorganisationer är fortfarande stort men liknande andra ideella verksamheter på landsbygden finns inte tillräckligt många intresserade personer att fylla platserna för styrelseledamöter. Projektet Kartläggning av fiskevårdsområden i Jämtlands och Östergötlands län har genomförts tillsammans med Fiskevattenägarna och Länsstyrelsen i Östergötland. I projektet har en kartläggning av situationen i de båda länen genomförts samt förslag till administrativa verktyg tagits fram som framöver kan stärka och förhoppningsvis säkerställa en fungerande fiskeförvaltning i länen.

Försäljning av fiskekort

Slutsummeringen blir inte klar förrän hösten 2019 men prognosen för 2018 tyder på en minskning av antal sålda kort jämfört med 2017. Minskningen beror till stor del på den mycket torra och varma sommaren med extremt låga vattennivåer och stängda strömvatten.

Vattenbruk och produktion

Produktionen av matfisk under året har i stort varit oförändrad jämfört med föregående år där regnåbgen dominerar med cirka 3 000 ton och röding på cirka 500 ton.

Utvecklingen mot landbaserade anläggningar i recirkulerande aquakultur system, RAS, för produktion av matfisk fortsätter i allt snabbare takt och en ansökan har lämnats in ifrån ett nybildat företag som vill etablera en sådan anläggning om 4 000 ton röding på Kallsjöns strand i Åre kommun. Företaget erhöll under året tillstånd ifrån Mark- och Miljödomstolen.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 62*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,6	2,0	2,6
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,3	0,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 965	2 405	2 607
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	403	466	440
Antal beslutade ärenden ¹⁾	399	469	433
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	3	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 288	150	940

¹⁾ Till 2016 års årsredovisning var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för (VÄS 622), hantering av stöd Havs- och fiskerifonden. Uppgifterna har för år 2017 och år 2018 gått att få fram varför värdena skiljer sig åt jämfört med vad som redovisades i 2016 års årsredovisning.

Kommentarer till tabellen

Under 2018 har utbetalningar i form av fiskevårdsbidrag varit högre än tidigare år. Anledningen till detta är att åtgärdsarbetet i länet under tidigare år till stor del finansierats av andra åtgärdsmedel, som projektmedel, bygdemedel eller liknande.

Samlad bedömning av resultat

Se övergripande kommentar ovan om resultat, volym och kostnader i förhållande till uppgiften.

12. Folkhälsa 70*

Övergripande kommentar av resultat, volym och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsens resurser inom Folkhälsa berör i huvudsak tillsyn inom Alkohol och tobak samt det förebyggande ANDTS²²-arbetet. Tidigare har även uppdragen Föräldraskapsstöd samt att verka för personliga ombud för vissa psykiska funktionshinder legat under verksamhetskoden för folkhälsa (70) men ändrades 2016 till koden (82) för mänskliga rättigheter. Detta ger en missvisande bild av Länsstyrelsens totala volym och kostnader inom området.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 70*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,1	0,2	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	2,4	1,8	0,8
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 051	2 953	1 720
Antal ärenden, inkomna och upprättade	40	39	30
Antal beslutade ärenden	37	34	30
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	2	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	112	1 716	45

Kommentarer till tabellen

Antalet egna årsarbetskrafter har under året utökats enligt tabellen, vilket inte är fallet då Länsstyrelsen köpte 0,5 tjänst från annan länsstyrelse under åren 2016–2017. Utbetalning av medel 2017 avser 140 tkr inom uppdraget att fördela statsbidrag till kommunerna för deras arbete med

²² Alkohol, narkotika, droger, tobak och spel

personliga ombud. Detta är konterat på fel verksamhetskod. Uppdraget har tidigare legat under 70* men fr o m 2016 ligger det uppdraget under 82*.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen behöver utveckla ett systematiskt och strategiskt arbete som i högre grad syftar till delmålen inom Folkhälsopolitiken. Med undantag från ANDTS-uppdragen är Länsstyrelsens roll inom området otydlig i relation till nationella, regionala och lokala aktörer. Bland annat är det oklart vilket kunskapsstöd länsstyrelserna kan förvänta sig från Folkhälsomyndigheten. Utifrån dessa förutsättningar har Länsstyrelsen under 2018 strävat efter att hitta formerna för arbetet mot det nationella folkhälsomålet inom vår egen verksamhet. Vi konstaterar att folkhälsoområdet är brett och genomförs inom ramen för flera av Länsstyrelsens verksamhetsområden, men för att medarbetare ska förstå sin egen del i detta krävs ökad kunskap. Kunskapshöjande och riktade insatser måste bli nästa steg. Här ser vi att Länsstyrelsen över tid saknar den breda kompetens som insatsen förutsätter.

Regional och lokal samverkan

Under 2018 har Länsstyrelsen bjudit in ansvarig chef för Folkhälsoenheten, Region Jämtland Härjedalen, till samtal kring vilka frågor vi redan samverkar inom samt inom vilka områden som går att utveckla. Länsstyrelsen har även deltagit vid regionens träffar med kommunerna för att synliggöra roller och ansvarsområden. Syftet var att underlätta för kommunerna, men även att begränsa dubbelarbete inom vissa områden.

Under året har det skett en fortsatt samverkan med regionens Föräldra- och barnhälsa inom vårt Föräldraskapsstöduppdrag. Inom uppdraget att arbeta mot Våld i nära relationer har vi samverkat med Kvinnohälsan inom områdena könsstämpning, prostitution och våld. Vidare har Länsstyrelsen utgjort ett stöd i regionens tobaksförebyggande arbetet.

ANDTS-arbetet har tagit nya steg, och vi upplever att Länsstyrelsen ses som en viktig resurs i länet av kommunerna, polisen samt regionen. Under året har vi även samverkat med Skatte- och Tullverket, vilket resulterade i ökad kunskap vad gäller punktskatter, punktskattepliktiga tobaksvaror och brottslighet. Sekundärt innebär detta en effektivare och rättssäkrare tillsyn. Arbetet inom Tillsammans mot nätdroger, har under året utvecklats och breddats i länet. Arbetet innebär i korthet att genom samverkan mellan Länsstyrelse, postombud, kommuner, Polismyndighet och Tullverk öka kunskapen och tryggheten hos ombudspersonal när det gäller hantering av brev och paket som kan innehålla droger. Arbetet ses som mycket viktigt av involverade aktörer och de uppger att Länsstyrelsen har en betydande roll i att leda och driva den regionala samverkan. I övrigt hänvisas till den särskilda redovisningen inom ANDTS; Länsrapporten²³.

Länsstyrelsen har i uppdrag att verka för fler personliga ombud till vissa psykiska funktionshinder. Här ser vi att nya steg tagits de senaste åren genom att fler kommuner anställer ombud. Länsstyrelsen har även i uppdrag att identifiera och rapportera systembrister till Socialstyrelsen. Vi kan efter dialog med kommunerna samt länets ledningsgrupp för frågan, konstatera att den psykiska ohälsan ökar i länet samtidigt som systembristerna ökar. Samverkan mellan myndigheter och organisationer minskar i takt med att tillfälliga anställningar ökar inom sjukvård och socialtjänst. Möjligheterna till bostäder för utsatta grupper minskar i takt med att allmännyttan utvecklats. I länet finns numera enbart en kommun som har bostäder inom allmännyttan.

²³ Länsstyrelsens diariennr 705-9350-2018.

Interna insatser

Länsstyrelsen har under året vid ett forum för chefer diskuterat hur styrning och ledning avseende länsstyrelseinstruktionens 5 §²⁴ ska förbättras. Intresset för ”folkhälsa” är stort och definitionerna vida. Samtliga enheter önskar mer kunskap inom området, flera har avsatt tid för detta under 2019. Utmaningen blir att hitta rätt kompetens som kan bistå med att konkretisera insatser som finns inom Länsstyrelsens uppdrag. Länsstyrelsen har gjort ett första utkast till tänkbara målområden som inrymmer befintliga uppdrag. Nämnas kan:

- *Målområde 1, Det tidiga livets villkor*
Föräldrar har en central roll för barnets utveckling. Extra utsatt är föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Här ser vi att våra uppdrag inom Föräldraskapsstödet, Funktionshinderspolitiken samt Barn som bevittnar våld är relevanta utvecklingsområden.
- *Målområde 5, Boende och närmiljö*
Inom området kan Länsstyrelsen uppdrag inom Samhällsplanering och boende rymmas. Nämnas kan tillsyn av kommunerna arbete med buller, granskning av detaljplaner. Bidrag till radonsanering i bostäder. Arbetet med klimatanpassningar i transportsektorn. Tillsynen av kemikalier. Uppdragen inom friluftspolitiken med fokus på gröna närområden för barn och unga.

Inom flertalet målområden är jämställdhetspolitiken relevant. Dessa återfinns inom gällande Jämställdhetsstrategi för länet. Nämnas kan den ojämsställda hälsan.

13. Jämställdhet VÅS 80*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen och andra aktörer som omfattas av länets jämställdhetsstrategi har under året varit i en genomförandefas. Engagemanget hos såväl interna som externa aktörer har av förklarliga skäl varit mer intensivt under den period då strategin togs fram än vad som var fallet under 2018. Detta gäller dock inte arbetet kring det sjätte delmålet, Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Där har insatserna hos samverkande aktörer präglats av ett fortsatt högt engagemang.

Länsstyrelsen har nått uppsatta mål och intentioner enligt länets jämställdhetsstrategi, med goda effekter som följd. Länsstyrelsens har genomfört insatser i syfte att bidra till ökad kunskap om jämställdhet. Nämnas kan att inom arbetet mot mäns våld mot kvinnor samt förebyggandet av våld, har utbildningar skett till skol-, vård och myndigheters personal. Fler män och nya organisationer har engagerat sig i jämställdhetsarbetet. Samverkan mellan olika aktörer har bibehållits och utvecklats i länet.

De satsningar som Länsstyrelsen prioriterat i strategin bidrar också till Agenda 2030, bland annat; mål 5.4: Att erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med det som är nationellt lämpligt, samt mål 5.2 Utrota våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor.

²⁴ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. 5 § Länsstyrelsen ska vidare, 6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bland annat regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 80*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	1,8	1,9	1,9
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 816	2 415	2 583
Antal ärenden, inkomna och upprättade	12	6	12
Antal beslutade ärenden	8	7	6
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 310	0	50

Kommentarer till tabellen

Bemanningen inom området har under flera år varit stabil. Under 2018 har stödet till externa aktörer förstärkts ett genom ett Regionalt utvecklingsprojekt samt utökade medel inom delmålet Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Stödet avser både ekonomiska bidrag och kompetenshövande insatser från Länsstyrelsen.

Området har de senaste åren också kännetecknats av hög osäkerhet vad gäller finansiering, vilket även påverkat möjligheterna till långsiktig planering.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har under året fokuserat på att nå intentioner och mål i länets jämställdhetsstrategi inklusive strategin Mäns våld mot kvinnor.

REJÄL-Referensgruppen jämställdhet i Jämtlands län

Referensgruppen leds av landshövdingen och består av deltagare från de aktörer som omfattas av länets jämställdhetsstrategi. Ett forskningsbaserat seminarium genomfördes vid en av träffarna under året. Seminariet handlade om normer och maktordningar. Träffen var mycket uppskattad bland deltagande aktörer, kunskapen ökade och ett flertal aktörer inspirerades att utöka arbetet kring normer och maktordningar inom sina egna verksamheter.

Pilotskola – Mentorerna i våldsprevention

Under 2018 genomfördes konferensen Normkritiskt och våldsförebyggande arbete i skolan som var ett samarbete mellan Länsstyrelsen och Jämtlands Gymnasium. Syftet var att sprida gymnasieskolans framgångsrika arbete med att förändra machokultur och förebygga våld, samt att inspirera fler skolor i länet att ta liknande initiativ. Deltagandet var högt med skolpersonal från hela länet. Även elevhälsopersonal, skolchefer och politiker deltog. Insatsen resulterade i att flera skolor påbörjade en planering för att själva genomföra ett liknande arbete som Jämtlands Gymnasium Fyrvalle genomfört. Arbetet kommer att följas upp med idéforum, seminarier och stöd till fler skolor.

Maskulinitet och mäns engagemang i jämställdhetsutvecklingen

Att fler män ska engagera sig i utvecklingen av jämställdhet i länet har lyfts fram som en viktig fråga i länets jämställdhetsstrategi. Länsstyrelsen initierade med anledning av detta ett seminarium i direkt anknytning till firandet av internationella kvinnodagen, som handlade om män och jämställdhet – föreläsning och workshop för män, som den nationella föreningen MÄN höll i. Denna insats bidrog till att en lokal MÄN – förening startades i länet.

Jämställt föräldraskap

Det goda samarbetet mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalens familje- och barnhälsa har pågått i ett flertal år och är en prioriterad fråga i länets jämställdhetsstrategi. Under året har vi tillsammans genomfört ett seminarium om jämställt föräldraskap. Det riktade sig till olika professioner som arbetar med föräldraskapsstöd. Dagen innehöll såväl forskningsbaserade föreläsningar som goda lokala exempel från olika myndigheter och föreningars arbete med frågan. Förutom kunskapshövande insatser har Länsstyrelsen också bedrivit ett kampanjarbete om det

jämställda föräldraskapet som gått ut brett till kvinnor och män i länet. Bland annat har ”Dela på det” visats på bio.

Kvinnors höga sjuktal

Att sänka kvinnors höga sjuktal i länet är en prioriterad fråga i jämställdhetsstrategin. Under året har samverkansmöten hållits mellan Länsstyrelsen och aktörer som Regionen, Mittuniversitetet samt Samordningsförbundet i länet. Frågans vikt har hållits vid liv och även spridits till fler aktörer vilket borgar för ett fortsatt fokus och samverkan samt att fler relevanta aktörer fördjupar sig i frågan.

Ledningsgruppen myndighetssamverkan mot våld i nära relationer

I Jämtlands län leds det strategiska och utvecklande arbetet av Ledningsgruppen – myndighetssamverkan mot våld i nära relationer. Under 2018 har regionens länssamordnare avseende barn och utbildning anslutits till ledningsgruppen. Det har bidragit till bättre förutsättningar för att sprida det våldsförebyggande arbete som bedrivs vid en av våra gymnasieskolor.

Under 2018 har en process satt igång där våra samverkansparter, regionen och polisen, fått i uppdrag från länets kommunpolitiker att se hur en utökning av Centrum mot våld, en gemensam verksamhet i länets åtta kommuner, kan utvecklas. Parallellt med denna process har beslut tagits för att starta upp Barnahus i Jämtlands där regionen är huvudansvarig organisation.

Läget i länet

Vi kan konstatera att fler, och för Länsstyrelsen nya aktörer, är engagerade i arbetet för ökad jämställdhet i länet. Länsstyrelsen har under året bidragit med extra stöd till olika kommuner som resulterat i fortsatt planering och samverkan. Nämnas kan Region Jämtland Härjedalen framgångsrika initiativ vid firandet av internationella kvinnodagen, Feminism för allas lika värde, där Länsstyrelsen varit medfinansier. Insatsen har fört samman myndigheter, andra aktörer och enskilda individer som tidigare inte haft kännedom om varandra. Detta har gett Länsstyrelsen ökad möjlighet att nå ut bredare i länet med information om arbetet med länets jämställdhetsstrategi.

Flertalet områden har behov av fortsatt arbete med att bibehålla uppnådda resultat samt att fler och nya insatser för ökad jämställdhet initieras i länet.

14. Integration VÅS 85*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom område Integration varit att genomföra regleringsbrevsuppdragen:

Uppdrag

3.3 TIA – samordning
3.4 samt 3.6 Statsbidrag
3.5 Flyktingmottagning
3.9 Ensamkommande barn

Rapportering-Länsstyrelsens diariernr

851-9416-18
851-8996-18 samt 851-8995-18
851-197-19
851-155-19

Dessa har redovisats i särskild ordning till arbetsmarknadsdepartementet.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 85*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,2	0,5	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	3,5	4,9	1,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 706	5 458	2 157
Antal ärenden, inkomna och upprättade	83	41	32
Antal beslutade ärenden	39	20	30
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	114	-139	0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter ökade kraftigt mellan 2016 och 2017 men har under 2018 minskat något. I grunden beror detta på de stora variationerna av antalet nyanlända som i sin tur får återverkningar på Länsstyrelsens integrationsarbete.

Länsstyrelsen beslutar om stöd vilket utbetalas från länsstyrelsen i Jönköpings län. Medel som inte upparbetas av sökanden får återkrävas och behållas av respektive länsstyrelse, för att vid nästa utlysning läggas till den beslutade länsporten. Det innebär att det i vissa fall kan bli negativa siffror som år 2017.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen av de insatser som genomförts under året är att de bidragit till att länets aktörer har uppfyllt sina åtaganden enligt bosättningslagen och mottagandet av ensamkommande barn. Andelen nyanlända som etablerar sig på arbetsmarknaden efter etableringsperioden är bland de högsta i landet och insatser för asylsökande i samverkan med civilsamhället har fortsatt utvecklas positivt under året.

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen utövar tillsyn över de dödsbon som äger jordbruksfastigheter och att dessa fastigheter avyttras från dödsboet inom fastlagd tid. Länsstyrelsen har under 2018 utfärdat elva förelägganden om avveckling av dödsbon. Påminnelse om skyldigheten att avveckla fastighetsinnehavet har meddelats till 23 stycken dödsbon där tidsgränsen för avveckling går ut sista december 2019.

Det stora flertalet dödsbon avvecklar sitt fastighetsinnehav inom fastlagd tid. Påminnelser och förelägganden ger upphov till en del ansökningar om anstånd eller att dödsboet skiftas, medan det i några fall per år tar lång tid innan fastighetsinnehavet är avvecklat.

4. I Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet Europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Interreg Sverige-Norge är ett gränsöverskridande EU-program där förvaltning och handläggning sker hos Länsstyrelsen i Jämtlands län för en programgeografi som sträcker sig 100 mil längs den svensk-norska gränsen. Området innefattar fem län på svensk sida och Länsstyrelsen samarbetar dagligen med fyra fylken på norsk sida fördelat på tre delområden. Programmet har dessutom fyra styrkommittéer där Länsstyrelsen är sekretariat. Arbetsbelastningen har under året varit mycket hög. Förvaltande myndighet har dragit ned på deltagandet i olika arbetsgrupper inför kommande programperiod och handläggarna har fått minska antalet informationsinsatser.

Programmets budget är nu totalt beslutad till över 80 procent. Olika beslutnivåer i de fem insatsområdena kräver insatser av olika art som riktade utlysningar samt ansökan till EU-kommissionen om omfördelning av medel.

Två utvärderingar har genomförts av programmet under året:

- *Miljö och klimatprojekts bidrag till programmets mål*
Utvärderingen visar på ett stort mervärde av det gränsöverskridande samarbetet när det gäller miljödriven näringslivsutveckling för att främja hållbar tillväxt i regionen. Framförallt för utbyte av erfarenheter och kompetens men också för att Sverige och Norge delar på samma natur- och kulturlandskap och följaktligen på resurser och värden.
- *Näringslivets medverkan*
Med låga ingående förväntningar, från företagets sida, är det utvärderingskonsulten Kontigos uppfattning att programmet och dess projekt har genererat nytta för företagen. I synnerhet där projekten varit konkreta och utvecklingsinriktade eller på andra sätt tydligt relevanta för företagen. Men nyttan företagen ser är långsiktig. Kontigo menar också att företagets mognad varit viktig för att se och förvalta resultaten från projekten.

5. I Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, vid kontroller och inspektioner avseende de program som anges i 4.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen Jämtlands län är behörig myndighet vid kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning när det gäller kontroller och inspektioner inom Interregprogrammet Interreg Sverige-Norge. Uppdraget har inte aktualiserats under året och därför har inga insatser genomförts inom ramen för uppdraget som behörig myndighet.

6. I Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att vara ansvarig för kontroller enligt artikel 23.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1299/2013 av den 17 december 2013 om särskilda bestämmelser för stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden till målet Europeiskt territoriellt samarbete.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Nationell kontrollant som hör till förvaltande myndighet, FM, har under året gjort cirka 120 utbetalningar om cirka 7,5 miljoner Euro. För att motverka eftersläpning har projektägare uppmannats att slå ihop sina ansökningar om utbetalning, AoU, för att ledtiderna för projekten inte ska bli för långa. FM har också prioriterat utbetalningar inom de insatsområden där resultatramen legat i fara för att uppnå delmålen för 2018 i programmet. Målen nås nu i samtliga insatsområden utom i 4. Hållbara transporter där antalet ansökningar om stöd är problemet och inte hanteringen av utbetalningar. Det har gjorts åtta kontroller på plats under året efter programmets urvalsmetod och utfallet är jämnt fördelat över de olika geografiska delområdena. Programmet fick inga anmärkningar som ledde till återkrav efter revisionsmyndigheten Ekonomistyrningsverkets projektrevision för senaste räkenskapsåret 2017/2018. FM har från 2018 vid skrivbordsgranskning börjat tillämpa en stickprovsmetod från ett projekts fjärde ansökan om utbetalning. Det har skyndat på granskningen något.

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Länsstyrelsen ska vidare

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Ett arbete har startat under året för att se över styrkedjan vilket är en förutsättning om jämställdhetspolitiken ska få genomslag fullt ut. Som en del i detta har ett tydligare VP-direktiv utarbetats under året avseende de sektorövergripande uppgifter, där jämställdhetsintegrering ingår.

Även instruktionerna om vad medarbetarna ska ta hänsyn till inför myndighetens beslutsmöten hos länsledningen har omarbetats. Detta för att förtydliga ärendens påverkan på de jämställdhetspolitiska delmålen. Ledningskansliet har fått ett ökat stöd under året i syfte att utveckla jämställdhetsperspektivet i olika beslut. Förhoppningen är att detta ska leda till ökad efterfrågan på stöd och därmed ökad kunskap och tillämpning av könskonsekvensanalyser.

En grupp av jämställdhetsinspiratörer bestående av deltagare från olika enheter har startats. Syftet är att inspirera till ökad jämställdhetsintegrering på medarbetarnivå. Bas och fördjupningsutbildningar för medarbetare har erbjudits kontinuerligt.

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Att det finns möjlighet att registrera och ta ut könsuppdelad statistik i de ärendedatabassystem som Länsstyrelsen använder sig av är en förutsättning för att myndigheten ska kunna leva upp till ovanstående i länsstyrelseinstruktionen samt genomföra jämställdhetsanalyser. Platina är det system som Länsstyrelsen själv har rådighet över, men vi använder oss även av andras system som andra myndigheter tillhandahåller som till exempel Jordbruksverket och Boverket. Inget av systemen erbjuder möjligheten att registrera eller ta ut könsuppdelad statistik. Ett länsstyrelse-gemensamt arbete har påbörjats, som förts vidare till ansvarig länsrådsgrupp. Därefter har den gemensamma förvaltningen för länsstyrelsernas olika system kontaktats. De uppger att det saknas kompetens som kan upprätta riktlinjer för könsuppdelad statistik och könsanalyser. Därmed saknas även förmåga att formulera kravspecifikationer till en användbar funktion för verksamheterna. Avsaknaden av ägarskap omöjliggör en vidareutveckling av den könsuppdelade statistiken.

Vidare önskar det Generella handläggarstödet tydligare riktlinjer från regeringen vad gäller könsuppdelad statistik. Problemen med svåranalyserade data och brist på rådighet kvarstår.

Länsstyrelsen använder lokal, regional och nationell statistik i olika rapporter och strategier. Underlagen utgår bland annat från SCB:s statistik "På tal om kvinnor och män". Dessvärre är kostnaden för lokala och regionala underlag betydande och beställningar sker vart tredje år. Länsstyrelsen har under året haft ett fortsatt samarbete med Region Jämtland Härjedalen om "Läget i länet-rapporten" som tas fram årligen. Där finns en strävan att genomgående ha könsuppdelad statistik på regional nivå.

Första april 2017 blev det möjligt att få könsuppdelad statistik på de svenska jägarna som registreras i länsstyrelseägda webbapplikationen NatureIT.se för jakt på renbetesfjällen. Könsuppdelad statistik för alla jägare som jagar på statens mark kommer att vara möjligt från och med 2019. Se mer om detta under redovisning av Övrig verksamhet och där Rennäring och fjällförvaltning VÄS 61*.

3. Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Arbetet inom Barnkonventionen kan utvecklas vid fler områden vid myndigheten. I dag sker arbetet i huvudsak inom verksamheter som Integration, uppdraget Ensamkommande samt uppdraget Barn som försvinner. Vidare inom Mäns våld mot kvinnor och uppdragen Barnäktenskap, Könsstämpning, Barn som bevittnat våld. Vi har under året förändrat vårt VP-direktiv som numera innehåller interna uppdrag inom de sektorövergripande uppgifterna. Inför 2019 års verksamhetsplanering fick tre enheter i uppdrag att utveckla sitt arbete utifrån Barnkonventionen.

Länsstyrelsen har i enlighet med artikel 3, 5 och 18 i samverkan med Regionen arrangerat en föreläsning på temat ungas utsatthet på nätet och hur föräldrar kan hantera detta. Föreläsningen riktade sig till personal som möter föräldrar.

Länsstyrelsen har arbetat utifrån artikel 3, 19, 12–15 genom att stödja Rädda Barnen i arbetet med att belysa situationen för brottsutsatta barn och de många gånger långa utredningstiderna. Resultatet av denna insats är att regionala politiker fått kunskap om utsattheten och vad de kan göra för att stärka de utsatta barnens situation.

Den största framgången ur ett barnperspektiv, är beslutet att bilda ett så kallade Barnahus i Jämtland. I ledningsgruppen för Myndighetssamverkan mot våld i nära relationer, vilken samordnas av Länsstyrelsen, startade en process under 2018 som resulterade i att Regionen tog på sig huvudmannaskapet för att inrätta ett Barnahus i länet. Länsstyrelsen ingår i den arbetsgrupp som inrättats. Vår roll är att utgöra ett stöd utifrån de mångåriga uppdragen inom området. Utifrån detta finns stor kännedom om regionala och lokala förhållanden, vilket är en viktig faktor i processen att utveckla och sjösätta en verksamhet där länets samtliga kommuner ingår. Målet är att verksamheten ska vara i drift under 2019.

Länsstyrelsen är en aktiv part i det nationella projektet Barnets bästa vid återvändandet och är representerade både i styrgrupp som det nationella nätverket av deltagande kommuner. Övriga aktörer är Migrationsverket samt Strömsunds kommun som är projektägare. Även Sveriges kommuner och landsting, SKL, är en samverkanspart. Det senaste året har även samverkan utvecklats med Svenska Kyrkan, Rädda Barnen och Röda Korset. Bakgrunden till projekt är att de ensamkommande barn som får avslag på sin asylansökan får lite eller inget stöd. Syftet är att förbättra detta genom ökad samverkan mellan olika aktörer, öka förmåga att föra svåra samtal, samt underlätta återresan inklusive mottagandet.

4. Vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Under året har Länsstyrelsen fått ett nytt uppdrag inom funktionshinderspolitiken. Under året har samtliga kommuner kontaktats i syfte att få en lägesbild. Se vidare i redovisning²⁵ av regleringsbrevsuppdrag 3.64 till Socialstyrelsen.

²⁵ Länsstyrelsens diarienumr 820-9291-2018.

Praktiska insatser har genomförts bland annat inom naturvården. Nämnas kan spångning av olika leder i syfte att främja funktionsnedsattas möjligheter till naturupplevelser samt att i handläggningen av terrängkörning, beakta funktionsnedsättningar i handläggning genom att bevilja undantag. I övrigt har insatser på vår webb genomförts, exempelvis Klarspråk.

Inom Kulturmiljö har det påbörjats en strategi för ökad tillgänglighet i skyddade natur och kulturområden i syfte att öka antalet kulturmiljöer med tillgänglighetsanpassning. Medarbetare från naturvården och kulturmiljö har deltagit i workshops om universell utformning för att höja kompetens i tillgänglighetsfrågor.

Se även punkt 5 nedan om mänskliga rättigheter.

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har under 2018 fortsatt strävat efter att utveckla formerna för Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter, MR. Länsstyrelsen har konstaterat att området är brett och kan genomföras inom ramen för flera av Länsstyrelsens verksamhetsområden. Vidare att medarbetare måste förstå sin egen del i detta, vilket förutsätter ökad kunskap och praktiska exempel. Ett område som identifierats är behovet av att utveckla förmågan till bra samråd med nationella minoriteter. Även barnperspektivet kan utvecklas utanför de så kallade "sociala frågorna".

Inom jämställdhetpolitiken finns nationella mål formulerade utifrån relevant forskning och statistik. Målen är även möjliga att regionalisera och avgränsa. I det praktiska arbetet finns etablerade strategier, som jämställdhetsintegrering, med åtföljande metoder. Dessa metoder är inte möjliga att översätta till ett rättighetsbaserat arbetssätt då det av naturliga skäl, saknas mål och delmål för diskrimineringsgrunderna. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att det däremot är möjligt att utgå från artiklarna i för Länsstyrelsen relevanta konventioner. Det som efterfrågas från olika verksamheter är stöd i att konkretisera vad MR innebär för det egna sakområdet samt förslag på insatser som ryms inom Länsstyrelsens uppgifter och uppdrag.

Det interna arbetet har prioriterats med förhoppningen att detta genererar externa insatser. Ett exempel på detta är sakområdet kulturmiljö som under året har verkat för bevarandet av den samiska kulturen. Där sker samverkan med Riksantikvarieämbetet, andra länsstyrelser, regionala aktörer som museer, samt lokala kommuner, föreningar med flera.

Även arbetet med att stödja kommunerna sker inom ordinarie verksamheter och insatser. Ett exempel på detta är att det förs en dialog med den kommunala räddningstjänsten hur de kan utveckla informationen till allmänheten vid olika kriser, avseende språk, olika media med mera.

Se även redovisning under kapitel Länsstyrelseinstruktionen 5 § punkt 1–4, samt redovisning²⁶ till Sametinget och länsstyrelsen Stockholm av uppdrag 3.17 i regleringsbrevet 2018.

²⁶ Länsstyrelsens diariennr 821-8629–2018.

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften
Se redovisning under kapitel Länsstyrelseinstruktionen 3 § sakområde Folkhälsa 70*.

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Under året har Länsstyrelsens arbete med att förenkla för företag fortsatt genom att bland annat öka det kollektiva medvetandet. Det vill säga att skapa förståelse för hur Länsstyrelsens många ansvarsområden hänger samman och hur vi på bästa sätt kan skapa väl avvägda beslut med medborgarnas och företagets bästa för ögonen. Internt har vi styrt upp våra rutiner för fakturahantering för att se till att våra leverantörer får sina betalningar i tid. Vidare har insatser gjorts för att förenkla ansökningsförfaranden där så är möjligt. Detta har skett genom att Länsstyrelsen deltagit i nationella grupper där ansvar för framtagande av rutiner och system har skett. Allt mer av kontakterna med Länsstyrelsen sker idag digitalt. I de fall vi sett att stödinsatser har behövts så har vi organiserat sådana. Som exempel kan nämnas SAM-ansökningar för jordbrukarstöden där Länsstyrelsen dels åkt ut i länet för att ge praktiskt stöd till de som har svårt att klara de digitala ansökningarna. Förutom detta har Länsstyrelsen under delar av ansökningsperioden haft ”drop in” i våra lokaler där stödsökande erbjudits tillfälle att komma in för att få hjälp med sina ansökningar.

Arbetet inom bevakningsuppdraget betaltjänster är ett exempel på hur Länsstyrelsen aktivt bidrar för att belysa och bidra till att underlätta och säkerställa att en rimlig tillgång till betaltjänster och kontanthantering ska finnas även i de minst befolkade delarna av länet.

Det nationella centret för mathantverk Eldrimner arbetar för att förenkla för företag bland annat genom att försöka påverka utformningen av regler, kontroller och avgifter som framför allt kan vara hindrande för små företag. Påverkan sker genom att Eldrimners personal deltar som rådgivare i olika expertgrupper för att påverka där så är möjligt. Vidare sker utbildning av mathantverksföretagare för att öka kunskapen om gällande lagstiftning. Eldrimner har vidare genomfört utbildningar för livsmedelskontrollanter.

För att förenkla för företag samt effektivisera processen med vissa anmälningar har länsstyrelsen tillsammans med övriga länsstyrelser under ett antal år infört möjligheter till e-anmälan via webben för fler ärendetyper, bland annat besiktning av djurstallar, tillstånd till hantering av farliga kemikalier, anmälan om transport av farligt avfall, registrering av livsmedelsanläggningar för primärproduktion, anmälan av vattenverksamhet enligt 11:9a miljöbalken, anmälan för 12:6 samråd, anmälan om transport eller hantering av farligt avfall och ansökan om veterinär till offentlig tävling. Ytterligare arbete pågår

Länsstyrelsen har under 2018 deltagit i utvecklingen av Fiskekartan.se, ett nationellt projekt som kommer att leda till förenklingar för företagare inom fisketurism när den är driftsatt. En enkätundersökning har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen Östergötland och Sveriges Fiskevattenägarförbund där utbredning av företagandet inom respektive fiskevårdsområde har kartlagts. Utifrån detta resultat kommer Sveriges Fiskevattenägarförbund ta fram en vägledningsskrift som syftar till att förbättra samverkan mellan fiskevårdsområden och företag.

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Samordning och kunskap

I enlighet med samordningsuppdraget i Länsstyrelseinstruktion 5 § arbetar Länsstyrelsen med att öka kunskapen om klimatförändringarnas påverkan på samhället, näringar samt människors hälsa och miljön. Arbetet innefattar även att stötta berörda aktörer i deras arbete för att identifiera de risker och möjligheter som kan uppkomma i ett förändrat klimat. Under året har ett flertal kunskapshöjande insatser riktats till länets olika intressenter.

Resultatet av Länsstyrelsens arbete bedöms vara gott. Ett flertal verksamheter och organisationer har själva initierat samarbeten med Länsstyrelsen för att höja kunskapsnivån i den egna organisationen men även insatser riktade till allmänheten. Några exempel på aktörer är Svenska Samernas Riksförbund, Länsförsäkringar, Dille naturbruksgymnasium och Torsta naturbruksgymnasium. Arbetet bidrar även till Agenda 2030, delmålet 13.3. Se vidare under redovisningen av Regleringsbrevsuppdrag 1.15.

Samhällsplanering, tillståndsfrågor och tillsyn

Länsstyrelsens övergripande arbete med samhällsplanering, tillståndsfrågor och tillsyn utgår från det uppdrag som följer av reglering och lagstiftning. Det övergripande målet med till exempel miljöbalken, 1:1 miljöbalken, är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Ett led i detta arbete och inom länets Klimatstrategi består av en GIS-analys av områden med miljöfarliga verksamheter och/eller förorenad mark som riskerar att översvämmas. Resultatet blir ett värdefullt verktyg för planering av verksamheter, tillsyn och arbete med efterbehandling av förorenade områden. Det innebär att flera olika myndigheter kan få nytta av resultatet. Utifrån hur samhällets utveckling har påverkat och accelererat klimateffekterna finns dock mycket i detta arbete som behöver stramas upp och skyndas på.

9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Sanering inför bostadsbyggande

Länsstyrelsens insatser med fokus på bostadsfrågan beskrivs under sakområde 5 Hållbar samhällsplanering och boende VÄS 40* och 41*, och där bland annat under styckena Bostadsförsörjning och Tvärsektoriell samverkan. Länsstyrelsen har även utvecklat rutinerna kring interna remisser genom att införa ett återkommande tvärsektoriellt möte, planberedningen. Mötet förbättrar Länsstyrelsens arbete med samråd och granskning av kommunala planer, vilket på sikt underlättar för bostadsbyggande.

Andra exempel är att Länsstyrelsen informerat om det statliga bidraget för sanering inför bostadsbyggande samt vidareförmedlat vägledning och uppgifter inför kommunernas arbete. Länsstyrelsen har även medverkat i ansökningsprocessen om bidrag till Storsjö Strand etapp 2. Naturvårdsverket har tagit beslut om ett bidrag på 15,1 miljoner kr till åtgärden.

Länsstyrelseinstruktion 6 §

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften Länsstyrelsens samordning av mål- och uppföljningsarbete

Länsstyrelsen har haft som målsättning att öka kvaliteten på miljömålsuppföljningen samt att bättre använda den i verksamhetsplaneringen. Detta har skett genom ökad samverkan med kommuner och Region Jämtland Härjedalen kring uppföljningen, samt genom att informera om hur uppföljningen ska användas på bästa sätt i Länsstyrelsens egna verksamhetsplanering.

Länsstyrelsens utveckling, samordning och genomförande av regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

Länsstyrelsen har under 2018 haft som målsättning att skapa en organisatorisk struktur för ökat genomslag för miljömålen. Därför har beslut tagits att ombilda det nuvarande Klimatrådet till ett Miljö- och klimatråd.

Länsstyrelsens bidrar i sitt ordinarie arbete till att miljö kvalitetsmålen kan uppnås. Det handlar om miljö tillsyn av företag, miljö rådgivning till lantbrukare utifrån landsbygdsprogrammet, arbete med förorenade områden, skydd och skötsel av natur- och kulturmiljöer, arbete för en hållbar samhällsplanering, olika former av stöd och bidrag som betalas ut till miljö åtgärder med mera.

Utöver dessa ordinarie uppdrag så finns ett åtgärdsprogram för miljömålen perioden 2017–2020. Programmet innehåller såväl interna åtgärder som åtgärder riktade till kommunerna och andra aktörer. Åtgärdsprogrammet används som underlag vid Länsstyrelsens verksamhetsplanering via det så kallade VP-direktivet till de olika enheterna. Programmet kommer även att vara ett styrdokument för Miljö- och klimatrådet.

En ytterligare målsättning har varit att genomföra delar av åtgärdsprogrammet för åren 2017–2020. Nedan redovisas ett urval av Länsstyrelsens genomförda åtgärder för de sju prioriterade målen under 2018²⁷:

1. Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelsens samordnar tillsammans med Region Jämtland Härjedalen arbetet med det strategiska energi- och klimatarbetet i Klimatråd Jämtlands län²⁸.

²⁷ Länsstyrelsens diarienumr 501-2181-2018.

²⁸ <http://www.klimatradz.se/>

Länsstyrelsen har tillsammans med Region Jämtland Härjedalen påbörjat framtagande av en ny energi- och klimatstrategi. Processen att ta fram den nya strategin har lett till ökad kunskap om länets koldioxidbudget. Se även återrapportering²⁹ till länsstyrelsen Dalarnas län av regleringsbrevsuppdrag 3.19.

I september arrangerades det årliga *Klimatseminariet*³⁰. Programmet innehöll bland annat en diskussion om hur länets klimatmål ska nås, hur ny teknik och förändrat beteende kan bidra till minskade utsläpp samt en presentation från det statliga klimatpolitiska rådet. Av utvärderingen framgår att av de deltagande 420 svarande 90 procent att de blivit inspirerade av seminariet, till exempel att resa mer klimatsmart på semestern.

Länsstyrelsen driver inför alpina VM i Åre och skidskytte-VM i Östersund år 2019 projektet ”Fossilbränslefri VM-region 2019”. Se även återrapportering³¹ till länsstyrelsen Dalarnas län av regleringsbrevsuppdrag 3.19.

Ovan nämnda insatser bidrar även till Agenda 2030, delmål 7.2 och 13.

2. God bebyggd miljö och Frisk luft

För tredje året i rad har Länsstyrelsen arrangerat ett tematiskt forum för hållbar samhällsplanering för länets kommuner. Syftet med mötet var att bidra till ökad kunskap och kompetens och långsiktigt att höja kvaliteten på de kommunala översiktsplanerna med fokus på en hållbar samhällsplanering och möjligheten att nå *God bebyggd miljö*. Utöver detta har ett projekt påbörjats, med syfte att tillsammans med kommunerna skapa en regional målbild för *God bebyggd miljö*. Detta bidrar även till Agenda 2030, mål 11.

Miljömålet *Frisk luft* är nära att nås i Jämtlands län. Det som saknas är framförallt kunskap om hur luftkvaliteten egentligen är. Länsstyrelsen arrangerade i februari 2018 en workshop för kommunerna för att höja deras kunskap om ämnet och inspirera till utökad provtagning. Ett resultat av detta är att Länsstyrelsen kommer att erbjuda en utbildning för ökad provtagning under 2019 för att därigenom öka kunskap om luftkvaliteten. Ovan nämnda insats bidrar även till Agenda 2030, delmål 3.9.

3. Giftfri miljö

Nedan redovisas några av de insatser som gjorts under året för att nå Giftfri miljö:

- Länsstyrelsen arrangerade i november en träff för länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen för att diskutera fortsatt samverkan inom område. Resultatet av dagen blev att arbetsgrupp ska bildas med fokus på giftfri förskola som på sikt kan leda till mer hälsosamma förskolor i länet.
- Länsstyrelsen³² deltog i januari på en byggmessa med utställning och seminarium om farliga ämnen i byggvaror och hur man kan välja bättre alternativ. Seminariet skedde bland annat i samarbete med en känd byggprofil och lockade fler män än vid tidigare utförda seminarier om farliga ämnen, vilket var en målsättning.

Ovan nämnda insatser bidrar även till Agenda 2030, delmål 3.9.

4. Levande sjöar och vattendrag och övriga vattenmål

Länsstyrelsen arbetar med de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen utifrån EU:s ramdirektiv för vatten, vattenförvaltningen. Arbetet har fokuserats på konkret åtgärdsarbete kopplade till länets

²⁹ Energiomställning och minskad klimatpåverkan, dnr 425-813-2019.

³⁰ i samarbete med Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun och Länsförsäkringar.

³¹ Energiomställning och minskad klimatpåverkan, dnr 425-813-2019.

³² I samarbete med Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun och Mittuniversitetet

utmaningar, i form av kalkning av förurningspåverkade vattendrag, restaurering av flottleds-påverkade vattenmiljöer och med att ta fram åtgärdsplaner för länets 21 vattensystem. I planerna beskrivs tillstånd och förutsättningar samt prioritering av viktiga insatser. De utgör sedan grund för länets åtgärdsarbete i sjöar och vattendrag.

Länsstyrelsen har genomfört ett antal konkreta åtgärder under 2018 utifrån länets utmaningar kring vattenfrågor. Exempel nedan:

- Genomförande av restaureringsprojekt i tio vattendragssträckor för att återskapa livsmiljöer som påverkats av tidigare flottningsverksamhet.
- Ett omlöp har byggts, två dammar har rivits ut och tio vägtrummor som utgjort vandringshinder för fisk och bottendjur, har åtgärdats. I ett flertal restaurerade vatten har man vid uppföljning konstaterat förekomst av lekfisk.
- Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag för att lindra effekterna av förurning.
- Fortsatt åtgärdsarbete i vattenvårdsprojektet LIFE-Triple Lakes. Länsstyrelsen har också tillsammans med andra myndigheter och aktörer ansökt om ytterligare två LIFE-projekt under året samt två särskilda åtgärdsprojekt från Havs- och vattenmyndigheten.

Det konkreta åtgärdsarbetet har bland annat resulterat i att fler vattenförekomster kan uppnå god ekologisk status. Länsstyrelsen har också genomfört ett antal uppföljnings- och inventeringsinsatser vilka har resulterat i ökad kunskap om länets vattenmiljöer som bland annat kommer att användas i kommande åtgärdsplaneringar och statusklassningar.

Ovan nämnda insatser bidrar även till Agenda 2030, delmål 6.5 och 15.1.

5. Levande skogar och övriga gröna mål

För att nå miljökvalitetsmålen har Länsstyrelsen under 2018 bland annat:

- genomfört särskilda inventeringsprojekt, som har resulterat i att Länsstyrelsen har kunnat kartlägga naturvärden i de stora områden med fjällnära skogar som finns i länet, samt identifierat flera nya värdekärnor i den nationella ansvarsnaturtypen kalkbarr-skog – flera av dessa kommer dessutom att få ett långsiktigt skydd.
- fattat beslut om 15 nya naturreservat under året.
- arbetat vidare med att ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur.
- i naturvårdsbränningsprojekt Life Taiga bränt ett område. Syftet med åtgärden är att bevara och öka den biologiska mångfalden.
- tillsammans med Skogsstyrelsen under 2017–2018 arbetat fram ett länsspecifikt handläggarstöd och prioriteringslista för hantering av fridlysta arter som berörs av skogsbruksåtgärder.

Ovan nämnda insatser bidrar även till Agenda 2030, delmål 15.1.

6. Ett rikt odlingslandskap

För miljömålet *Ett rikt odlingslandskap* finns sex länsgemensamma åtgärder utpekade i den regionala åtgärdsplanen. Avgörande för alla dessa är jordbrukets lönsamhet och fortlevnad i länet.

Länsstyrelsen har tillsammans med Region Jämtland Härjedalen i samverkan med flera andra organisationer och myndigheter tagit fram en regional mat- och livsmedelsstrategi. Ett mål med strategin är att öka konkurrenskraften hos länets jordbrukare, vilket också är avgörande för att nå miljömålet. En handlingsplan ska nu tas fram till strategin.

I Länsstyrelsens ordinarie arbete finns aktiviteter som bidrar till arbetet med uppfyllande av miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*. Exempel på detta är arbetet med att handlägga och betala

ut de olika EU-jordbrukarstöden samt investeringsstöden inom landsbygdsprogrammet, vilket finns beskrivet under kapitlet om Länsstyrelseinstruktionen 3 §, sakområdet 10. Lantbruk och landsbygd VÄS 60*.

Ovan nämnda insatser bidrar även till Agenda 2030, delmål 2.4.

7. Storslagen fjällmiljö

För miljömålet Storslagen fjällmiljö finns tio länsgemensamma åtgärder utpekade i det regionala åtgärdsprogrammet 2017–2020. Länsstyrelsen genomförde flera aktiviteter kopplade till dessa åtgärder under 2018, deltagande i nationalparksprocess, tillsyn av snöskoter och barmarkskörning, reservatsbildning av Sörvallen-Mellanåsen, miljöövervakning, fjällrävsprojektet 2017–2019, arbete med ledsystem för bättre kanalisering och begränsning av slitage från vandring och cykling i fjällen.

Länsstyrelsens stöd till kommunerna

Länsstyrelsen ska ge stöd till kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen och verka för att de får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidrar till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet. Årets målsättning har varit att skapa en dialog med Region Jämtland Härjedalen kring hur de regionala tillväxtmedlen används.

Exempel på viktiga insatser under året:

- Länsstyrelsen har deltagit i Region Jämtland Härjedalens arbete att miljö och klimat i sitt tillväxtarbete. Arbetet ska resultera i en handlingsplan för hur miljö och klimat ska integreras vid fördelning av tillväxtmedel bland annat, som på sikt kan bidra till minskad miljöpåverkan i tillväxtarbetet.
- Den nya energi- och klimatstrategi som fastställs under 2019 har som syfte att vara ett stöd i tillväxtarbetet och för kommunerna i samhällsplaneringen.
- Forum för hållbar samhällsplanering och Klimatråd Jämtlands län är båda exempel på hur Länsstyrelsen försöker stödja kommunerna i deras arbete.
- Miljöaspekterna har lyfts fram i såväl den regionala livsmedelsstrategin som beslutats som i arbetet att ta fram ett regionalt skogsprogram.

Länsstyrelseinstruktion 7 §

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Under 2018 har alla kommuner i länet lämnat in en risk- och sårbarhetsanalys samt ett styrdokument. Kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna är varierande. Länsstyrelsen har av den anledningen fört en dialog med två av länets kommuner i syfte att stödja dem i arbetet med att förbättra och fördjupa dessa, båda kommunerna har lämnat in nya risk- och sårbarhetsanalyser som uppfyller kraven.

Länsstyrelsen har under året genom nyrekryteringar förstärkt myndighetens kompetens inom området. Länsstyrelsen har även till viss del förändrat inriktning av tillsynen enligt lag om skydd mot

olyckor genom ett ökat fokus på kommunernas förebyggande arbete och den rättsliga processen vid deras tillsyn.

Erfarenheten från tillsynsverksamheten är att det finns ett stort utbildningsbehov. Nämnas kan utformning av förelägganden. Länsstyrelsen avser därför att genomföra utbildningar för kommunala tillsynsför rättare inom räddningstjänstorganisationerna samt skorstensfejare under 2019. Länsstyrelsen konstaterar att det faktum att Länsstyrelsen höjt sin kompetens inom räddningstjänstområdet uppfattades som mycket positivt av den tillsynade kommunen. Utbildningsinsatser kommer att genomföras under 2019 genom Länsstyrelsens försorg.

När det gäller operativ förmåga hos räddningstjänsten i länet kan Länsstyrelsen efter bränderna konstatera att den ligger på en mycket hög nivå. Möjligheten att leda och samordna insatser – både operativ räddningstjänst och Länsstyrelsens områdesansvar, från Trygghetens Hus är mycket goda. Den goda förmågan är resultatet av ett flerårigt och målmedvetet utvecklingsarbete med utbildningsinsatser. Även övningarna som genomfördes under 2016 och 2017, Hubbe 1 och 2, bedöms ha varit viktiga för både kommunernas och Länsstyrelsens arbete. Detta har framförts i samband med uppföljningsmöten med kommunrepresentanter.

Stödja, samordna och följa upp kommunerna

Länsstyrelsen har genomfört uppföljning enligt lag om extraordinära händelser, hos två av länets kommuner. Länsstyrelsen är även representerad i säkerhetssamordnarnas möten och har också genomfört ett dialogmöte där representanter för samtliga kommuner har deltagit. Syftet med dialogmötet var att diskutera vilka insatser som skulle genomföras under 2019 kopplat till vår projektansökan 2019 – 2022.

Länsstyrelsen har också genomfört en grundläggande utbildning för kommun- och landstingspersonal i säkerhetsskydd. Kunskap och förmåga att hantera säkerhetsskyddsfrågor är avgörande för att kommunerna ska kunna fungera som stöd till försvarsmakten. Samtliga kommuner och landstinget har nu minst en grundläggande förmåga för att kunna påbörja arbetet med säkerhetsskydd på deras respektive arbetsplatser.

Länsstyrelsen bedömer att de besök som vi genomfört i syfte att stödja, i första hand, nytillkomna kommunala säkerhetssamordnare förbättrat deras förmåga att genomföra den planläggning med mera som förutsätts i lag om extraordinära händelser.

Civilt försvar

Länsstyrelsen har deltagit i den nationella samverkan som sker mellan länsstyrelserna.

Arbetet med civilt försvar har under 2018 vuxit betydligt avseende både kvalitativt och volymmässigt. En tydlig skillnad från föregående år och som påverkar Länsstyrelsen är att kommunerna i länet påbörjat sitt arbete med att återuppbygga det civila försvaret och att de av den anledningen efterfrågar stöd och hjälp i det arbetet.

Under våren arrangerade Länsstyrelsen en tvådagars totalförsvarsseminarium som riktade sig mot kommunerna i länet samt regionen, och där till personer som arbetar med juridik, säkerhet eller krisberedskap. Innehållet var även utformat för ledningsgrupper inom offentlig eller kommunal sektor. Länsstyrelsen träffar regelbundet länets säkerhetssamordnare och diskuterar vid dessa möten bland annat frågor som rör civilt försvar.

När det gäller Civilt försvar kommer en totalförsvarsgrupp med representanter för kommunerna, region Jämtland Härjedalen och försvarsmakten bildas under krishanteringsrådet. Deras huvuduppgift för 2019 kommer att bli att bryta ner den nationella och den regionala grundsynen till en lägre regional/lokal grundsyn. Länsstyrelsen bedömer att de insatser som genomförts under året avsevärt förbättrat kunskapen om totalförsvar hos kommuner och landsting.

För att utveckla vår förmåga under höjd beredskap har samverkan med försvarsmakten fördjupats på så sätt att planeringen har börjat ta mer konkreta former för att kunna samordna de civila försvarsåtgärderna. Under året har samverkansberedningar mellan Militär Region Nord, MR N, länsstyrelserna, andra bevakningsansvariga myndigheter, landsting/regioner samt några kommuner genomförts. Under dessa träffar diskuteras bland annat operativa grundvärden, omfallsplanering, samlad lägesbild och andra gemensamma planeringsfrågor diskuteras. Vid dessa träffar har vi även ibland genomfört mindre seminarier.

Förutom detta så har Länsstyrelsen deltagit i MR N fältövning. Tillsammans med MR N har Länsstyrelsen arrangerat "totalförsvars dagar" för kommuner och regioner. Syftet var att sprida kunskap om totalförsvar inom de fyra nordliga länen. De föredrag som hölls behandlade bland annat föredrag om motståndskraft, näringslivet, samhällsviktig verksamhet med inriktning på livsmedel och kraftförsörjning, egen hotbild och vårt grannland, Finlands hotbild.

För vidare information, se redovisning under kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 §, sakområde 8, Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap.

Övrig verksamhet

Övrig förvaltning VÄS 20*-21*, exklusive VÄS 201

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Övrig förvaltnings tre största ärendegrupper beskrivs kortfattat nedan.

Bygdemedel VÄS 208

Under året har arbetet med att förenkla och förtydliga ansökningsförfarandet av bygdemedelsavgifterna fortsatt. Stödsökande använder i största utsträckningen vår digitala ansökan men mycket av Länsstyrelsens eget arbete sker fortfarande manuellt. Ambitionen för 2018 var att implementera ett nytt handläggningssystem för bygdemedlen men vi behöver lösa frågan kring arkiveringsreglerna för att komma vidare i den processen. Under året har vi dock sett effekter av tidigare arbete med att effektivisera och förenkla hanteringen av bygdemedlen. Färre kompletteringar av ansökningar har behövts begäras in och andelen telefonsamtal från stödsökande har minskat avsevärt. Under året har vi dessutom avsatt mer resurser till handläggningen vilket har medfört att utbetalningarna kunnat ske tidigare än beräknat.

Delgivning, viten, diverse förordnanden VÄS 214

Delgivningar på begäran av utländsk myndighet har löpt på som tidigare år. Dock har konstaterats att Danmark alltid skickar sina ärenden till länsstyrelsen i Skåne som vidareänder dem till rätt länsstyrelse. Ärendena blir därigenom onödigt försenade då det kan vara en begäran om delgivning inom en viss tid som i vissa fall kan vara snävt tilltagen. Länsstyrelsen är en mellanhand, då de skickas till polismyndigheten för verkställighet av delgivningen, vilket Länsstyrelsen inte kan påverka så mycket. De handläggs skyndsamt då de inkommer till Länsstyrelsen, endera att de omgående skickas till polisen eller då ärendet är delgivet, redovisas till utländsk myndighet. Kungörelsedelgivningar är fortsatt frekvent förekommande.

Jakt och viltvård VÄS 218

Se redovisning under kapitel Åtterrapporering av regleringsbrevsuppdrag 1.17 och där under stycket om Vilt och rovdjursförvaltning.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,6	3,3	2,4
Årsarbetskrafter kvinnor	2,5	2,6	2,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 133	6 969	5 994
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 026	1 129	1 462
Antal beslutade ärenden	918	1 137	1 164
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	23	2	7
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	37 308	33 901	29 613

¹) Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20–21). Detta gör att uppgifterna för åren 2016–2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

-

Samlad bedömning av resultat

Se övergripande kommentar ovan om resultat, volym och kostnader i förhållande till uppgiften.

Trafikföreskrifter VÄS 25*

Övergripande kommentar av resultat, volym och kostnader i förhållande till uppgiften

Trafikföreskrifterna

Ärendegruppen 258 trafikföreskrifter består av många olika ärenden, bland annat överklaganden av parkeringstillstånd, skyltar utmed vägar, sjötrafikföreskrifter, flyttning av fordon, tävling på väg och trafikföreskrifter samt yttranden i vissa ärenden. Tre remisser från Transportstyrelsen har besvarats under året vilket har tagit resurser i anspråk. Utöver dessa remisser har inget inträffat med ärendena som utmärker sig. Under hösten har Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om tävling eller uppvisning med motordrivna fordon på väg trätt i kraft den 1 oktober 2018. De innebär att ansökan om att arrangera motortävlingar eller uppvisningar ska inkomma till Länsstyrelsen senast fyra månader innan evenemanget startar. Information om den nya föreskriften har tidigt under året lämnats till de arrangörer som brukar inkomma med ansökningar om till exempel rallytävlingar.

Av alla inkomna ärenden 2018 utgör cirka 75 procent beslut eller meddelanden från Trafikverket vilka Länsstyrelsen endast tar emot och arkiverar utan vidare åtgärd.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 25*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,3	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,5	0,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	551	500	549
Antal ärenden, inkomna och upprättade	535	310	273
Antal beslutade ärenden	516	314	275
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

-

Samlad bedömning av resultat

Handläggningen av ärendegruppen har skötts enligt gängse rutiner. Se övergripande kommentar ovan om resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften.

Rennäring och fjällförvaltning VÄS 61*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Fiske på renbetesfjäll

Fiske på renbetesfjällen sker dels genom samebymedlemmars rätt till fiske enligt Rennäringslagen (SFS 1971:437) dels genom fyra olika sorters upplåtelser:

- Allmänna tillstånd,
- underupplåtelser,
- särskilda tillstånd och
- långtidsupplåtelser.

Den största andelen fisketillstånd säljs genom så kallade *allmänna tillstånd* vilka omfattar ett givet antal utpekade sjöar och vattendrag vilka upplåts till alla som vill fiska. De allmänna tillstånden säljs som 1-dygns, 3-dygns, 7-dygns och årstillstånd. Under 2018 har det sålts fiskekort som motsvarar cirka 26 000 fiskedygns vilket innebär att kortförsäljningen har ökat mot 2017. All försäljning sker numera genom en internetapplikation oberoende om fiskaren själv köper online eller genom återförsäljare. Andelen som köper online ligger på cirka 60 procent vilket är en ökning mot 2017. Utöver de allmänna tillstånden beslutar Länsstyrelsen också om särskilda tillstånd och långtidsupplåtelser. Exempel då *särskilda tillstånd* medgetts är då samebymedlemmar önskat låta en enskild fiska på ett visst vatten eller då skolklasser eller pensionärsföreningar önskat göra gruppresor till fjälls där fiske är en aktivitet. Under 2018 medgavs knappt 110 tillstånd vilket är något färre än 2017.

Långtidsupplåtelser innebär att en privatperson eller förening har medgetts en upplåtelse som sträcker sig över en längre tid. Innehavare av långtidsupplåtelser är exempelvis personer med anknytning till samebyn, före detta fjällägenhetsinnehavare och fiskevårdsområden som delar fiskerätt med staten. Tillstånden förlängs årsvis under en femårsperiod varefter alla tillstånd genomgår ett remissförfarande med respektive sameby. Antalet långtidsupplåtelser är cirka 120 stycken.

Slutligen beslutar Länsstyrelsen om att enskilda personer eller företag kan ges *rätt att själva upplåta* fisket i ett visst vatten. Dessa upplåtelser innehas i princip endast av samebymedlemmar vilka valt att upplåta sina husbehovsvatten. Vanligtvis har personen eller företaget också byggt eller köpt någon form av boendeanläggning där fisketillstånd kopplas till boende. Denna form av upplåtelse har gett ett flertal samebymedlemmar ytterligare ett komplement i sin rennäringssamhet. *Underupplåtelser* säljs dels via internetapplikationen dels via manuella block. Ambitionen är att öka andelen som säljs genom applikationen då den möjliggör fångstrapportering vilket är viktigt för en långsiktigt hållbar förvaltning. Under 2018 har det inte tillkommit några nya underupplåtelser.

För att underlätta spridning av information kring fisket har Länsstyrelsen producerat den årliga Fjällfiskeguiden i vilken information om upplåtna vatten, fiskeregler med mera beskrivs. Guiden har tryckts i 13 000 exemplar och distribuerats till återförsäljare samt delats ut på Stockholms fiskemässa och lokala "game fairs" i Jämtlands län.

Länsstyrelsen samverkar också med Länsstyrelsen i Västerbotten, SCA och Statkraft för upplåtelser av fiske inom Borgafjäll KFO, Leipikvattnet och Långsåfisket.

Länsstyrelsen samverkar med berörda samebyar kring de allmänna fiskeupplåtelseerna, samebyarnas husbehovsfiske samt kring biologisk provtagning. Under 2018 har fisk samlats in för miljögiftsanalyser från renbetesfjällen.

I Länsstyrelsens uppdrag ingår även att upplåta fisket på ett långsiktigt hållbart sätt utan negativ inverkan på miljön. Länsstyrelsen har i samverkan med Umeå universitet och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten genomfört andra året i ett fyraårigt projekt i syfte att öka kunskaperna om fiskets och klimatförändringars effekt på primär- och fiskproduktionen i fjällvatten. För Länsstyrelsen i Jämtlands läns del innebär det att den genomfört vatten- och biologisk provtagning i ett antal fjällsjöar. Analysarbetet pågår vid Umeå universitet. Resultat kommer att redovisas under 2019.

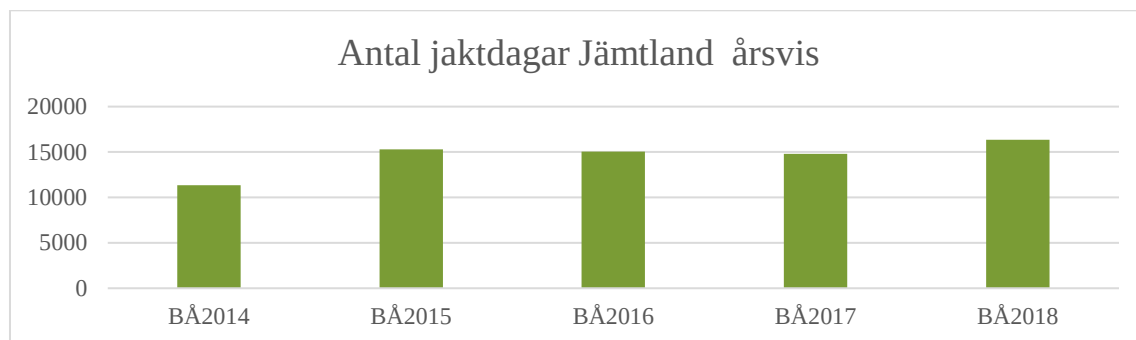
För att öka intresset för fiske och fiskevård bland barn och ungdomar arbetar Länsstyrelsen genom att informera om vatten lämpliga för barnfamiljer samt genom att förenkla för olika grupper, exempelvis skolklasser och föreningar, att besöka fiskevatten i fjällvärlden.

Jakten på renbetesfjäll

Länsstyrelsen har att förvalta³³ småviltsstammarna inom renbetesfjällen på ett anpassat, öppet, respektfullt men även kostnadseffektivt sätt. Arbetet utförs i samverkan mellan myndigheter, forskning, samebyar och organisationer bland annat Svenska Jägarförbundet som tillsammans skapar en hållbar förvaltning.

Småviltsjakten på renbetesfjäll är oerhört populär bland småviltsjägare och avser framförallt jakt på skogshöns där den dominerande avskjutningen är på dal- och fjällripa. Totalt sköts 10 583 ripor under perioden 25 augusti till 30 oktober 2018³⁴, vilket är den aktivaste perioden som stående fågelhund används. Jakt med stående fågelhund sker dock också under vårvintern.

Antalet jaktdagar ligger på rekordhöga 16 625 tillstånd bokade 2018 vilket kan vara en anpassning till den lite bättre tillgången på ripa då inventeringen av ripa 2018 visade på de högsta tätheterna sedan inventeringarna startade.



Källa NatureIT. Diagrammet är baserat på budgetår, BÅ, och visar antalet jakttillstånd som bokats för småviltsjakt.

³³ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, 16 §. Inom länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län ska det finnas en delegation för rennäringsfrågor, som är ett särskilt beslutsorgan. Bestämmelser om delegationen finns i förordningen (2017:871) om rennäringsdelegationer.

³⁴ År 2017 sköts 7 636 ripor.

Under budgetåret, BÅ, 2018 inför jaktsäsongen 2018/19 har Länsstyrelsen vidareutvecklat webb-applikationen NatureIT.se³⁵ för att få en ännu effektivare förvaltning av småviltsjakten på renbetesfjället. Målet har varit att uppnå en effektiv administration, ökad tillgänglighet och ännu större flexibilitet som att enklare kunna köpa, boka och registrera fäلت vilt. Att kunna betala via Swish är under införande. Genom webb-applikationen NatureIT.se kan förvaltare både inom och mellan fjälläna samverka på enklare sätt. Detta är en viktig bit med tanke på de så kallade förtursreglerna som när den beviljas gäller för alla tre länen. Detta hade varit mycket arbetsamt att administrera på ett annat sätt. Driften av webb-applikationen NatureIT.se för köp av jakttillstånd har under året fungerat mycket bra.

Lottning av köpturordningen för jägare har använts i de fyra samebyarna Ruvthen Sijte, Mittådalen, Tåssåsens samt Handölsdalen. Detta lyckades synnerligen väl med ett bra fungerande system där det numera är omöjligt att dubbelregistrera jägare då deras anmälan knyts till deras ID i webbsajten NatureIT.se. Det finns heller ingen möjlighet att kringgå systemet så det är helt likabehandlande för alla kunder.

Regeln att ge bosatta i Sverige förtur till ripjakten, under de första tre veckorna, har gett större möjligheter för svenska jägare att få jaga. Svenska jägare har tidigare upplevt att de blivit undanträngda av utländska jägare. Totalt gav Länsstyrelsen cirka 180 personer dispens om så kallad närmare anknytning till Sverige under 2018.

Sedan första april 2017 är det möjligt att få könsuppdelad statistik på de svenska jägarna. Könsuppdelad statistik för alla jägare som jagar på statens mark kommer att vara möjligt från och med 2019. Det är en stor andel kvinnor som jagar småvilt, egentligen ripa, i Jämtlands län med cirka 18 procent. Dessa siffror ska jämföras med hela Sveriges jägarkår där kvinnorna uppgår till cirka 7 procent. Det kan konstateras att här sticker småviltsjakten ut rejält och är troligen helt ledande i Sverige avseende andelen kvinnor som jagar. Av de nyblivna jägarna som tagit jägarexamen så är det numera en andel på cirka 20 procent som är kvinnor enligt uppgifter från Svenska Jägareförbundet.

Under 2018 satsade Länsstyrelsen ännu mer på jaktbevakning och om tillfälle gavs under jaktbevakningen så kontrollerades även terrängkörningen på statens mark.

Ansökningar att nyttja helikopter i samband med ripjakten ökar från år till år. Detta leder till ökad bullernivå inom vissa områden.

Ansökningar om undantag för att få medföra vapen på terrängfordon i samband med jakt efter ripa har inkommit till Länsstyrelsen under året. Länsstyrelsen ser inte att det finns något särskilt skäl att medge ett sådant undantag, utöver ett med läkarintyg styrkt funktionshinder.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 61*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,4	3,2	4,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,8	1,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 256	6 186	6 685
Antal ärenden, inkomna och upprättade	322	381	245
Antal beslutade ärenden	348	335	245
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	19	16	9
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 983	6 094	10 311

Kommentarer till tabellen

-

³⁵ Webbsajten NatureIT.se är gemensam för Länsstyrelserna i Västerbotten och i Norrbotten och Jämtland.

Samlad bedömning av resultat

Se beskrivning ovan om Fiske på renbetesfjäll och om Jakt på renbetesfjäll. Se också rapportering av verksamhet inom VÄS 61* under Återrapportering av regleringsbrevsuppdrag 1.17, 1.34 samt 1.35.

Nationella minoriteter VÄS 81***Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften**

Det primära målet för myndighetens arbete har varit att säkerställa de mänskliga rättigheterna för de nationella minoriteterna samerna utifrån tidigare identifierade brister.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 81*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,02	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	0,02	0,02	0,00
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	62	25	0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	0	1	0
Antal beslutade ärenden	0	1	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹) I årsredovisningarna för åren 2016–2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÄS 81*), varför uppgifterna för åren 2016–2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

Se ovan.

Samlad bedömning av resultat

Insatserna har genomförts inom ramen för ordinarie arbetsuppgifter utifrån Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förvaltningslagstiftningen. Detta har skett genom att öka kunskap inom den egna myndigheten. Genom ökad kunskap internt, påverkas andra aktörer i länet indirekt.

Se också redovisning³⁶ till Sametinget och länsstyrelsen Stockholm av uppdrag 3.17 i regleringsbrevet 2018.

³⁶ Länsstyrelsens diarienumr 821–8629–2018.

Mänskliga rättigheter VÄS 82*

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

-

Volym och kostnader (Avser verksamhet 82*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,03	0,05	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	0,85	0,15	0,44
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 111	287	460
Antal ärenden, inkomna och upprättade	5	6	7
Antal beslutade ärenden	6	6	7
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 552	0	1 275

¹) I årsredovisningarna för åren 2016–2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast Mänskliga rättigheter (VÄS 82*), varför uppgifterna för åren 2016–2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskraften har ökat från 2017 till 2018, beroende på ett nytt uppdrag 2018 inom funktionshinderspolitiken. Dessutom har det under 2018 funnits en möjlighet att söka en mindre summa medel från länsstyrelsen i Dalarna i syfte att utveckla arbetet vilket i viss uträkning påverkat antalet årsarbetskrafter. Även bidragsutbetalningarna, som i huvudsak berör uppdraget att förmedla resurser avseende personliga ombud, PO, för vissa psykiska funktionshinder, har ökat mellan åren. Detta beror på att PO tidigare legat under Folkhälsa 70* och utbetalningen 2017 konterades på Folkhälsa 70*.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har inte haft möjlighet att fullt ut omfördela resurser som täcker både ett hållbart internt och externt utvecklingsarbete. Därför sker samarbetet med andra myndigheter och organisationer inom olika verksamheters befintliga nätverk. Med tanke på förutsättningar anser vi att arbetet gått framåt. Under 2018 har myndigheten tagit del av medel som fördelats från länsstyrelsen i Dalarna. De har möjliggjort att externa insatser kunnat genomföras. Se även redovisning under kapitel Länsstyrelseinstruktionen 5 § punkt 1–4, samt redovisning³⁷ till Sametinget och länsstyrelsen Stockholm av uppdrag 3.17 i regleringsbrevet 2018.

Intern styrning och kontroll

Redovisning av myndighetens interna styrning och kontroll

Länsstyrelsens arbete med intern styrning och kontroll för att uppfylla myndighetsförordningens krav på verksamheten är omfattande. Länsstyrelsen ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228) och därmed också förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Styrning och kontroll sker kontinuerligt och rutinmässigt och är helt eller delvis integrerat i Länsstyrelsens ordinarie verksamhetsprocesser, löpande uppföljning och i de rutiner som ledning och enheter tillämpar. Vidare genomförs årligen åtgärder enligt en handlingsplan för riskhantering. Den interna styrningen och kontrollen beskrivs utförligare i dokumentet Intern styrning och kontroll 2018, Länsstyrelsen Jämtlands län³⁸.

³⁷ Länsstyrelsens diarienumr 821–8629–2018.

³⁸ Länsstyrelsens Dnr 106–789–2019.

Handlingsplan för riskhantering

Som en del i den interna styrningen och kontrollen finns en särskild plan för åtgärder under året utifrån identifierade risker i verksamheten. Övergripande genomförs riskarbetet enligt följande:

- *Höst:* framtagande av riskbild vid enhetens verksamhetsplanering för kommande år.
- *Årsskifte/första kvartalet:* Sammanställning, bedömning av ingående risker, fjolårets, och nya risker, fastställande av nya risker och riskvärde, fastställande av åtgärder och start av åtgärder.
- *Under verksamhetsåret:* Genomförande av åtgärder och uppföljning. Uppföljning dels vid tertialuppföljningarna och dels efter behov i ledningsgruppen.
- *Höst:* Framtagande av uppdaterad riskbild vid verksamhetsplaneringen för kommande år. Slutbedömning av innevarande års åtgärder och utfall av risker.

Verksamhetsåret 2018

Den beslutade Risk och handlingsplanen för 2018³⁹ hade sex risker⁴⁰ med tillhörande åtgärder och/eller uppföljningspunkter. Åtgärderna görs för att minska sannolikheten att risken uppträder vid myndigheten. Det kan handla om utbildningsinsatser, kontroll av diarieföring, kvalitetsgranskning av beslut, kontroll av tidredovisning, riktade kontroller samt projektuppföljning i samband med tertialuppföljningar med mera.

Risker med högst riskvärde vid årets början

Av risk- och handlingsplanen för 2018 framgår att det högsta riskvärdet vid årets början var 9 vilket tre risker hade. Maxvärde på skalan är 16. Det var riskerna för Bristande funktioner i IT-stöden, Resursbrist, Brist i ärendehantering som hade riskvärde 9, vilket är ett värde som bör bevakas eller åtgärdas. Länsstyrelsen har i sin plan åtgärder för att "begränsa" på alla riskvärden.

Uppföljning av åtgärder under året och bedömningar vid årets slut

För de åtgärder som redovisas i den myndighetsövergripande riskanalysen och handlingsplanen har ansvariga utsetts. Dessa svarar för att riskerna följs upp, och i förekommande fall, att åtgärder genomförs.

Uppföljning av beslutade åtgärder har genomförts vid olika tillfällen bland annat vid ledningens tertialuppföljningar där dels redan identifierade risker och åtgärder följs upp och dels eventuella tillkommande risker ska tas upp.

Den interna styrningen och kontrollen för redovisningsåret 2018 diskuterades översiktligt vid Länsstyrelsens ledningsgrupp 2019-01-28 och beslutade ingångsvärden för riskerna 2018 förändrades inte. Dock diskuterades, utifrån gjorda insatser, att några risker skulle kunna sänkas och att risken för resursbrist skulle kunna höjas. Utifrån årets bränder och torka med påföljande omprioriteringar och tillkommande arbetsuppgifter skulle riskvärdet för resursbrist kunna höjas men slutsatsen blev ändå att den också skulle kvarstå. Vidare diskuterades om risken Resursbrist är en risk som ska hanteras och värderas på det sätt som gjorts hittills bland annat då en budget alltid är begränsande faktor som alltid kan tolkas som resursbrist. Användandet av resursbrist som risk kommer att hanteras i risk- och handlingsplan för 2019 där riskerna och riskvärden från 2018 tas med i ny bedömning för 2019.

Vid mötet diskuterades också den interna styrningen och kontrollen utifrån kraven enligt myndighetsförordningen. Utgångspunkten var och är myndighetschefens ansvar enligt Myndighetsförordningen 3 § om att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som

³⁹ Länsstyrelsens Dnr 106-2658-2018.

⁴⁰ Riskerna: Bristande funktioner i IT-stöden, Resursbrist, Brist i ärendehantering, Felaktigt genomförda upphandlingar, Ekonomi i obalans, Mutor och korruption eller andra oegentligheter.

följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Genomgången av riskerna och diskussionen om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten enligt ovan är en del av arbetet inför landshövdingens bedömning av den interna styrningen och kontrollen i samband med underskrift av årsredovisningen för 2018.

Året i siffror

i enlighet med regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2016–2018 Tkr

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2018	2017	2016
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	5 299	5 271	4 507
201 ¹⁾	Allmänna val	1 316	155	56
25	Trafikföreskrifter m.m.	392	361	389
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 112	5 640	5 085
30	Regional tillväxt	9 223	9 255	7 206
34	Infrastrukturplanering	145	149	964
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 233	3 773	4 004
41	Stöd till boende	1 130	717	329
42	Energi och klimat	2 591	2 208	1 888
43	Kulturmiljö	4 551	3 646	3 133
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	14 297	8 380	8 321
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 124	14 616	13 037
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	45 597	43 217	44 090
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 623	2 257	2 439
53	Vattenverksamhet	4 648	4 441	2 912
54	Mineral- och torvfyndigheter	143	161	300
55	Miljöfarlig verksamhet	3 016	2 940	2 276
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	97	134	94
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 278	1 507	1 345
58	Restaurering	5 730	5 738	5 530
60	Lantbruk och landsbygd	35 690	41 454	37 324
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	7 047	5 062	5 339
62	Fiske	1 447	1 787	1 892
70	Folkhälsa	2 322	2 386	1 424
80	Jämställdhet	2 191	1 879	2 004
81	Nationella minoriteter	46	19	0
82	Mänskliga rättigheter	830	222	335
85	Integration	3 343	3 990	1 556
	Summa produktion	180 461	171 364	157 778
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14 515	13 835	12 886
11	Administration och intern service	40 308	36 393	34 244
	Summa verksamhetskostnader exklusive resurssamverkan	235 284	221 592	204 908
99	Resurssamverkan ²⁾	4 209	4 731	1 560
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkning³⁾	239 493	226 324	206 468

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsiffrerad (och tresiffrerad) avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till Tabell A – Verksamhetskostnader 2016–2018 Tkr

Eventuella kommentarer kring respektive sakområdes kostnadsutveckling ges i anslutning till tabellen Volymer och kostnader, som finns för respektive VÄS-kod.

Tabell B - Verksamhetskostnader 2018

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl. OH		OH-kostnader		Kostnader inkl. OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	5 299	2,25%	1 834	3,39%	7 133	3,04%
201 ¹⁾	Allmänna val	1 316	0,56%	501	0,93%	1 817	0,77%
25	Trafikföreskrifter m.m.	392	0,17%	159	0,29%	551	0,23%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 112	2,60%	2 184	4,04%	8 297	3,54%
30	Regional tillväxt	9 223	3,92%	2 635	4,87%	11 859	5,06%
34	Infrastrukturplanering	145	0,06%	29	0,05%	174	0,07%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 233	1,37%	1 254	2,32%	4 488	1,91%
41	Stöd till boende	1 130	0,48%	441	0,81%	1 570	0,67%
42	Energi och klimat	2 591	1,10%	854	1,58%	3 445	1,47%
43	Kulturmiljö	4 551	1,93%	1 202	2,22%	5 754	2,45%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	14 297	6,08%	4 354	8,05%	18 651	7,95%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 124	6,85%	5 181	9,58%	21 304	9,08%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	45 597	19,38%	11 782	21,78%	57 379	24,46%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 623	1,11%	1 028	1,90%	3 651	1,56%
53	Vattenverksamhet	4 648	1,98%	1 637	3,03%	6 285	2,68%
54	Mineral- och torvfyndigheter	143	0,06%	50	0,09%	192	0,08%
55	Miljöfarlig verksamhet	3 016	1,28%	1 209	2,24%	4 226	1,80%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	97	0,04%	39	0,07%	137	0,06%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 278	0,54%	339	0,63%	1 617	0,69%
58	Restaurering	5 730	2,44%	1 243	2,30%	6 973	2,97%
60	Lantbruk och landsbygd	35 690	15,17%	11 407	21,08%	47 097	20,08%
61	Rennärning m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	7 047	3,00%	1 209	2,23%	8 256	3,52%
62	Fiske	1 447	0,61%	518	0,96%	1 965	0,84%
70	Folkhälsa	2 322	0,99%	729	1,35%	3 051	1,30%
80	Jämställdhet	2 191	0,93%	626	1,16%	2 816	1,20%
81	Nationella minoriteter	46	0,02%	17	0,03%	62	0,03%
82	Mänskliga rättigheter	830	0,35%	281	0,52%	1 111	0,47%
85	Integration	3 343	1,42%	1 362	2,52%	4 706	2,01%
	Summa produktion	180 461	76,70%	54 106	100,00%	234 566	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14 515	6,17%			0	
11	Administration och intern service	40 308	17,13%			0	
	Summa verksamhetskostnader exklusive resurssamverkan	235 284	100,00%			234 566	100,00%
99	Resurssamverkan ²⁾	4 209		717		4 926	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen³⁾	239 493				239 493	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
	Nivå 1 (113-115)	27 110	20,31%	-		0	
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	13 198	9,89%	-		0	
	Nivå 3 (100-109)	14 515	10,87%	-		0	
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	133 510					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell B - Verksamhetskostnader 2018

Eventuella kommentarer kring respektive sakområdes verksamhetskostnader ges i anslutning till tabellen Volym och kostnader, som finns för respektive VÄS-kod.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2016–2018

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2018			2017	2016
		totalt	varav kvinnor	Varav män	totalt	totalt
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	6,1	2,5	3,6	5,9	4,7
201 ¹⁾	Allmänna val	1,5	1,3	0,2	0,2	0,1
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,5	0,3	0,3	0,5	0,6
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6,6	5,4	1,2	9,0	6,6
30	Regional tillväxt	9,0	7,0	2,1	9,0	8,4
34	Infrastrukturplanering	0,1	0,0	0,0	0,2	1,2
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,2	1,4	2,8	4,9	4,9
41	Stöd till boende	1,6	1,2	0,4	1,1	0,4
42	Energi och klimat	3,2	2,1	1,2	3,2	2,5
43	Kulturmiljö	4,4	2,5	1,9	4,7	4,5
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	13,8	5,2	8,6	8,7	8,9
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16,7	7,6	9,1	18,0	14,4
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	46,3	15,5	30,8	47,6	49,1
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,6	2,2	1,3	3,4	3,5
53	Vattenverksamhet	5,7	2,0	3,7	6,2	3,8
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,2	0,0	0,1	0,2	0,4
55	Miljöfarlig verksamhet	4,1	3,2	0,9	5,0	3,2
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1
57	Förorenade områden, efterbehandling	1,2	0,9	0,3	2,0	1,5
58	Restaurering	4,6	0,2	4,4	4,2	5,2
60	Lantbruk och landsbygd	44,4	31,6	12,8	48,2	43,0
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	4,1	0,7	3,4	3,9	5,3
62	Fiske	1,8	0,2	1,6	2,4	2,7
70	Folkhälsa	2,5	2,4	0,1	1,9	0,9
80	Jämställdhet	1,8	1,8	0,0	1,9	1,9
81	Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82	Mänskliga rättigheter	0,9	0,8	0,0	0,2	0,4
85	Integration	4,7	3,5	1,2	5,4	2,0
	Summa produktion	193,6	101,6	92,0	198,1	180,5
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11,1	6,2	4,9	10,9	9,8
11	Administration och intern service	21,1	11,6	9,5	18,8	20,3
	Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	225,8	119,4	106,4	227,8	210,7
99	Resurssamverkan ²⁾	1,9	0,9	1,0	1,2	1,1
	Totalt antal årsarbetskrafter	227,7	120,3	107,4	229,1	211,8

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämsställs med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrigt nivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell C – Årsarbetskrafter 2016–2018

Eventuella kommentarer kring respektive sakområdes utveckling av årsarbetskrafter ges i anslutning till tabellen Volymer och kostnader, som finns för respektive VÄS-kod.

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2018		2017		2016	
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation	155	682	173	756	86	406
Extern representation	296	1 298	461	2 011	495	2 339

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell D – Representation

-

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader	2018	2017	2016
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ¹⁾	1 178	1 141	1 143
Lokalyta (m ²)	858	845	845
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 373	1 351	1 353
Lokaler²⁾			
Lokalkostnader (tkr)	7 178	5 730	5 875
Lokalyta (m ²)	6 298	5 575	5 690
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 140	1 028	1 033
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	32	25	28
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	28	24	27
Kontorslokaler³⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5 358	4 465	4 465
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	24	19	21
Summa lokalkostnader	8 356	6 871	7 018

¹⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103.

²⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113.

³⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biutor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell E – Lokaler

Från och med 2018 redovisas kontors- och gemensamma lokaler hos Eldrimner på samma sätt som kostnader för Länsstyrelsens ordinarie kontors- och gemensamma lokaler, det vill säga att de belastar Förvaltningsanslaget och att kostnaderna fördelas via OH. Detta har ökat lokalkostnaderna och ytan för 2018 i tabellen. Speciella lokaler för Eldrimners verksamhet redovisas på de projekt som nyttjar dem.

I tabellen ingår nu Residens och Länsstyrelsens lokaler på Residensgränd 7 samt delar av Eldrimners lokaler. Utöver dem hyrs lokaler om 1 553 m². Detta rör lokaler för exempelvis delar av Eldrimner i Ås, Vattenlaboratorium i Östersund, kontor i Ragunda, samt förråd och garage ute i länet.

Summa lokalkostnader för 2016 angavs felaktigt i årsredovisning 2017 till 7 000 tkr. Från och med 2017 redovisas även larm och bevakning, avskrivningar och lokalvård som kostnader i tabellen. De lokalförändringar som planeras under 2019 är en större renovering och verksamhetsanpassning av lokalerna på plan 4.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2018

(samtliga ärenden oavsett databas)

(A) Sakområde och del av sakområde	(B) Ingående balans	(C) Antal inkomna ärenden*	(D) Antal upprättade ärenden	(E) Antal beslutade ärenden	(F) Utgående balans (F=B+C+D-E)	(G) Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	54	165	502	668	53	3
Övrig förvaltning (20-21)	438	1 072	82	1 035	557	23
varav Allmänna val (201)	3	101	27	117	14	0
varav Stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0
varav Kameraövervakning (211) ¹	0	0	0	0	0	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	13	528	7	516	32	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	112	685	301	1 027	71	1
varav Livsmedelskontroll (281)	10	63	26	93	6	0
varav Djurskydd (282)	70	474	215	705	54	1
varav Smittskydd (283)	15	70	1	83	3	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	10	18	26	53	1	0
Regional tillväxt (30)	26	67	27	85	35	3
Infrastrukturplanering (34)	6	30	2	30	8	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	60	809	14	806	77	0
Stöd till boende (41)	122	349	3	271	203	0
Energi och klimat (42)	49	65	8	35	87	5
Kulturmiljö (43)	162	426	40	426	202	7
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	36	157	59	195	57	8
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	2	3	6	10	1	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	116	313	27	317	139	5
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	557	366	192	703	412	67
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	2	0	1	1	2	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	99	635	38	660	112	1
Vattenverksamhet (53)	120	212	39	279	92	3
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	91	143	36	198	72	3
Mineral- och torvfyndigheter (54)	3	7	0	9	1	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	108	529	84	628	93	3
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	92	333	80	429	76	3
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	5	97	1	99	4	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	12	49	19	70	10	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	3	5	5	12	1	0
Restaurering (58)	15	24	19	38	20	0
Lantbruk och landsbygd (60) ²	2 290	5 405	60	4 825	2 930	1 196
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601) ²	1 696	4 649	13	4 125	2 233	1 005
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	156	279	43	348	130	19
Fiske (62)	44	398	5	399	48	3
Folkhälsa (70)	30	17	23	37	33	0
Jämställdhet (80)	2	9	3	8	6	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	1	2	3	6	0	0
Integration (85)	14	83	0	39	58	0
Summa	4 650	12 778	1 601	13 559	5 470	1 348
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

*(exkl upprättade ärenden)

¹⁾ Ärendeslag 211 Ansökan om kameratillstånd har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.

²⁾ Under 2018 har huvuddelen av länsstyrelsens arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2018 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentar till Tabell F – Redovisning av ärenden 2018

Eventuella kommentarer kring respektive sakområdes ärendeutveckling ges i anslutning till tabellen Volymer och kostnader, som finns för respektive VÄS-kod.

Ingående balans är justerad jämfört med utgående balans för 2017 om 4 723 ärenden med totalt -73 ärenden. Skälen till hur differenserna uppstår inte är helt klarlagda. Det troligaste är att händelser från redovisningsåret kan ha registrerats efter att uttaget till årsredovisningen skett trots att det helt ska undvikas. Detta kan gälla datum, ankomst- eller upprättande eller datum för beslut och avslut. Medarbetarna informeras årligen om att de ska registrera ärendehändelser i direkt anslutning till händelsen och att det inte får göras året efter.

Antal ärenden äldre än två år ser ut att öka kraftigt men största delen är även i år att hänföra till Jordbruksverkets ärenden inom Lantbruk och landsbygd (60*) med 1006 redovisade ärenden för 2018. Ökningen kan också ha koppling till de statistikproblem jordbruksverket haft tidigare år. Om dessa ärenden inte räknas med så var antalet ärenden registrerade i Platina år 2017; 156 ärenden och 2018; 342 ärenden, en ökning under 2018. Av dessa 342 ärenden är cirka 129 dödsboägda lantbruksfastigheter. Ett dödsbo har upptill fyra år på sig att avyttra fastigheten vilket gör att det i processen kan finnas ärenden öppna under en relativt lång tid. En annan stor grupp om 69 ärenden är Väs 511 Skydd av områden och arter⁴¹ där ärendegrupper om Bevarandeplaner och om Bildande av naturreservat ingår med ett trettiotal ärenden. Dessa grupper av ärenden har generellt långa processer varför det tar lång tid att komma till beslut.

⁴¹ exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2018

(samtliga ärenden oavsett databas)

(A) Sakområde och del av sakområde	(B) Antal överklagade ärenden ¹⁾	(C) Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	(D) Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	14	11	3
varav Allmänna val (201)	0	0	0
varav Stiftelser (206)	0	0	0
varav Kameraövervakning (211) ⁴⁾	0	3	1
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	9	0	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	2	3	0
varav Livsmedelskontroll (281)	0	0	0
varav Djurskydd (282)	2	3	0
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	18	20	2
Stöd till boende (41)	3	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	0	1	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	0	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	7	7	2
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	2	0	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	4	1	0
Vattenverksamhet (53)	1	2	0
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	1	2	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	3	2	1
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	2	2	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	0	0	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	0	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	8	1	0
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	7	1	0
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0
Fiske (62)	0	0	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	72	48	9
varav Vattenmyndighetens ärenden ⁵⁾	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden ⁵⁾	0	0	0

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under år 2018.²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under år 2018, oavsett vilket år överklagandet skickades in.³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.⁴⁾ Ärendeslag 211 Ansökan om kameratillstånd har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.⁵⁾ Länsstyrelsen Jämtlands län är varken vattenmyndighet eller har miljöprövningsdelegation.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina kolumn B, LISA Hypergene kolumn C och D.

Kommentar till Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2018

Antalet överklagade ärenden har minskat från 144 ärenden år 2017 till 72 inkomna 2018. Av de 48 avgjorda ärendena under året har 9 ändrats av överinstans. Detta motsvarar cirka 19 procent. För 2017 var siffran ändrade beslut cirka 18 procent.

Tabell H – Handläggningstider

H – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %		
VÄS	Beskrivning	2016–2018	2018	2017	2016
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45			
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45			
211	Ansökan om kameraövervakning ^{2, 12)}	120	100	100	91
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180			
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen ³⁾	90	100	86	100
282	Ansökan om förprovning djurstall ³⁾	56	100	97	100
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	97	96	98
403	Överklagande av lov, förhandsbesked ^{4, 5)}	150	69	75	59
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ^{4, 6)}	120	90		
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen ²⁾	180	69	78	92
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn ²⁾	180	39	51	73
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken	42	81	78	82
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁷⁾	21	98	95	91
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc) ^{3, 8)}	180			
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	100	100	96
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	100	100	96
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	100	100	96
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{9, 10)}				
	Företagsstöd	180	31	42	33
	Projektstöd	180	58	48	49
	Miljöinvesteringar	180	67	50	14)
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{9, 10)}				
	Företagsstöd	180	15)	15)	15)
	Projektstöd	180	16)	16)	16)
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{10, 11)}				
	Företagsstöd	120	65	69	88
	Projektstöd	120	57	94	17)
	Miljöinvesteringar	120	100	100	18)
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{10, 11)}				
	Företagsstöd	120	18)	18)	18)
	Projektstöd	120	18)	18)	18)
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	100	99	97
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	93	100	97

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Nytt ärendeslag med gemensamma mål från och med år 2016.

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

⁴⁾ Uppdrag 3.47 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2018 (uppdrag 3.13 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2017).

⁵⁾ För år 2016 ingick bygglov 40322 i dessa ärenden, men fr o m 2017 har de urskilts från övriga lov och fått en egen uppföljning.

⁶⁾ Nytt mål om 120 dagar fr o m år 2017.

⁷⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.

⁸⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁹⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

¹⁰⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

¹¹⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90 % av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

¹²⁾ Har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.

¹³⁾ Utfallet 2016, 0 procent grundas på två ärenden. Utfallet 2017, 100 procent grundas på fyra ärenden.

¹⁴⁾ Utfallet 67 procent grundas på tre ärenden.

^{15, 16)} Inga eller för få ärenden. I År 2016 hade felaktigt värdena 33 och 49 angivits.

¹⁷⁾ Utfallet 86 procent grundas på sju ärenden.

¹⁸⁾ Inga ärenden.

¹⁹⁾ Utfallet 100 procent grundas på fem ärenden.

²⁰⁾ Utfallet 0 procent grundas på två ärenden.

²¹⁾ Utfallet 100 procent grundas på tre ärenden.

Kommentar till Tabell H – Handläggningstider

525 Samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken.

Målet för handläggningstiden utgår från lagkrav om 42 dagar för dessa ärenden. Tiden börjar räknas från det att anmälan lämnas in. Detta kan dock bli missvisande då flera ärenden behöver kompletteras innan de kan handläggas och för att bedömning ska kunna ske i ärendet. Om hänsyn tas till detta ligger utfallet på över 90 procent.

602 - 622 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder eller fiskefonden

Landsbygdsprogrammet öppnade för ansökningar om företagsstöd för djurstallar och projektstöd för bredband i september 2014 och från 2015 för övriga stödformer. Fiskerifonden öppnade för ansökningar 2015.

Länsstyrelsens möjlighet att besluta om ansökan om stöd i landsbygdsprogrammet öppnande inte förrän vintern 2015/2016 och för fiskerifonden kunde länsstyrelserna börja ta beslut först efter Jordbruksverkets avropsbeslut i september 2016. Länsstyrelserna har haft en ackumulerande ärendebalans från programmets start vilken nu minskat och rutiner har reviderats av Jordbruksverket för att snabba upp hanteringen. Men ju fler äldre ärenden som hanteras ju sämre handläggningstid blir det. Detta förklarar den låga måluppfyllelsen.

För ytterligare kommentarer kring handläggningstiderna för 602 och 622 se under redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.31, Stöd till landsbygdsåtgärder.

602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder eller fiskefonden

Gällande utbetalningar av landsbygdsstöd så öppnade möjligheten för kund att söka delutbetalning och förskott i april 2016 och slututbetalning i maj 2016. Länsstyrelsens möjlighet att besluta om förskott/delutbetalningar öppnade sommaren 2016 och först i december 2016 kunde beslut om slututbetalning ske i alla stödformer. Inom Fiske fattar Jordbruksverket såväl beslut på Länsstyrelsens handlagda ansökningar som utbetalar medel.

För ytterligare kommentarer kring handläggningstiderna för 602 och 622 se under redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.31, Stöd till landsbygdsåtgärder.

Återrapporteringskrav i regleringsbrev 2018

Här rapporteras de mål, återrapporteringskrav och uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen i enlighet med regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna, ändringsbeslut 2018-12-18.

Utan angivet departement

1.1 Länsstyrelserna ska ha en god informationssäkerhet och verka för att informationssäkerhetsarbetet bedrivs enhetligt och samordnat. För frågor om informationssäkerhet, med koppling till länsstyrelsernas gemensamma it-verksamhet, ska styrning, struktur, prioriteringar och ansvarsfördelning vara tydlig. Länsstyrelserna ska på en övergripande nivå redovisa hur informationssäkerhetsarbetet fortskrider.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsernas gemensamma informations- och IT-säkerhet

Ett enhetligt och samordnat informationssäkerhetsarbete

Länsstyrelserna etablerade under 2017 ett program för gemensam verksamhetsutveckling, PKR. Programmet genomförs under perioden 2018 till 2020. Syftet är att stärka varje länsstyrelses förmåga att genomföra sina uppgifter i händelse av samhällsstörningar samt inför och under höjd beredskap. Bland effektmålen finns att öka verksamheternas förmåga att säkerställa tillgänglighet, konfidentialitet, riktighet och spårbarhet i hanteringen av informationen. Programmets insatser under 2018 har haft stort fokus på informations- och IT-säkerhet, särskilt vad beträffar styrningen och ansvaret för länsstyrelsernas gemensamma verksamhet.

Länsstyrelserna har i maj 2018 bildat en nationell organisation för det gemensamma arbetet med dataskydd, NOD. Verksamheten ska utifrån den nya dataskyddsförordningen till varje länsstyrelse ge råd, utbilda, utveckla och övervaka behandlingarna av personuppgifter. Utöver detta har landshövdingarna gemensamt beslutat att inrätta en annan gemensam funktion med uppgiften att ta fram och förvalta rekommendationer för länsstyrelsernas gemensamma informationssäkerhet. Denna verksamhet startar den 1 januari 2019 och har sin placering i anslutning till NOD⁴².

Länsstyrelserna har också fastställt vad den gemensamma informationssäkerheten omfattar. Den nya funktionens rekommendationer ska avse frågor rörande modeller för klassning av information, policy och användarriktlinjer för informationssäkerhet samt riktlinjer för systematiskt och riskbaserat arbete med informationssäkerhet. Rekommendationerna är inte bindande för den enskilda länsstyrelsen, men ska omhändertas i de egna interna föreskrifterna på myndigheten. Den enskilda länsstyrelsen kan ställa högre krav på informationssäkerheten om myndighetschefen bedömer att behov för detta finns, om åtgärden inte riskerar att påverka andra länsstyrelser negativt. Två centrala arbetsuppgifter för den gemensamma funktionen är att stödja och utbilda länsstyrelserna i systematiskt informationssäkerhetsarbete och att följa upp länsstyrelsernas samlade efterlevnad av rekommendationerna och årligen rapportera resultatet till landshövdingemötet.

Informationssäkerhet i länsstyrelsernas gemensamma IT-system

Även styrningen av den gemensamma IT-säkerheten har reglerats under 2018. Länsstyrelserna har tillsammans förtydligat Länsstyrelsen i Västra Götalands ansvar för denna. Myndigheten ska, genom IT-avdelningen, ta fram och förvalta riktlinjer och villkor för länsstyrelsernas gemensamma IT-säkerhet. Arbetet ska ske i samråd med den nya funktionen för länsstyrelsegemensam informationssäkerhet. Till ansvaret har också relevanta befogenheter kopplats för att underlätta

⁴² Nationella organisationen för dataskydd, NOD.

arbetet med länsstyrelsernas gemensamma IT-säkerhet. Inom ramen för PKR har också flera utvecklingsinsatser startats på IT-avdelningen för att införa teknik som ska stödja länsstyrelsernas medarbetare avseende informationssäkerhet. Parollen är att det ska vara "lätt att göra rätt".

En väsentlig del av länsstyrelsernas stödsystem förvaltas i ett gemensamt förvaltningsobjekt, FO. Varje FO har en utpekad objektägare som ansvarar för att relevanta författningar och andra regler omhändertas när systemdelarna konstrueras och förvaltas. Under 2018 har länsstyrelserna förtydligat innebörden av detta objektägaransvar. Myndighetsledningen för en länsstyrelse som är objektägare till ett FO ska också se till att bedriva ett systematiskt och riskbaserat informations-säkerhetsarbete i förvaltningen av detta. Berörda länsstyrelser ska också uppfylla de villkor för IT-säkerhet som IT-avdelningen utfärdar för konstruktion av IT-system.

1.2 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering om en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, högre kvalitet och effektivitet i verksamheten samt i en för länsstyrelserna gemensam digital strategi.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och göra en övergripande bedömning av hur målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts.

Åtterrapporering och bedömning av resultat och måloppfyllelse

Länsstyrelserna har i samverkan tagit fram en gemensam digital strategi som beslutades av landshövdingarna den 8 november. Strategin kommer att utgöra grunden för det fortsatta gemensamma digitaliseringsarbetet. Under 2018 har länsstyrelserna bland annat anslutit sig till mina meddelanden och tagit fram en helt ny extern webb för att bättre möta behov ifrån medborgare och företag. Under 2018 har åtta nya standardiserade e-tjänster tagits fram, däribland e-tjänsten Försäkrans enligt lönegarantilagen, som förenklar för medborgaren och effektiviserar länsstyrelsernas handläggning.

Därutöver har Länsstyrelsen i ett samarbete med Riksantikvarieämbetet tagit fram ensade handläggarprocesser inom området kulturmiljö och utifrån dessa processer utvecklat ett nytt handläggningsstöd. Tillsammans med Skogsstyrelsen har länsstyrelserna samarbetat med att utveckla en samlad digital tjänst för skogliga ärenden.

Digitalisering och tillgängliggörande av Länsstyrelsernas vattenarkiv är ett pågående projekt som genomförs för att förbättra service och tillgänglighet, ensa arbetssätt och tekniska lösningar samt säkerställa ett långsiktigt bevarande av material. Det pågående projektet kring tillgängliggörandet av öppna data för att underlätta andras innovation har precis gått över i en tydligare genomförande fas.

Länsstyrelserna deltar därutöver i hög grad i flera sektorsmyndigheters uppdrag såsom exempelvis Lantmäteriet och samhällsbyggnadsprocessen samt Jordbruksverkets och dess utveckling av stödsystem inom landsbygdsområdet.

Länsstyrelserna gör den övergripande bedömningen att målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts.

1.3 En god förvaltningskultur ska genomsyra länsstyrelsernas verksamhet. Länsstyrelserna ska fortsätta arbeta med att bidra till samt höja kunskapen om god förvaltningskultur vid länsstyrelserna. Ledarskapets och medarbetarskapets betydelse och rollen som statstjänsteman ska vara i fokus.

Länsstyrelserna ska redovisa en översiktlig bedömning av vilka resultat som arbetet har gett.

Återrapportering och bedömning av resultat

Ett värdegrundsarbete startades redan 2012 där statens gemensamma värdegrund utgör basen. Målet är att hela organisationen ska ha gemensam värdegrund för en god förvaltningskultur i det dagliga arbetet. Den ska också bidra till att medarbetarnas bemötande av allmänhet och kollegor i så hög grad som möjligt kännetecknas av respekt samt att vår service och tillgänglighet ökar. Vår värdegrund baseras på värdeorden *Respekt*, *Professionalitet* och *Öppenhet*. Arbetet är fortsatt prioriterat.

Några exempel på Länsstyrelsens arbete följer nedan.

- Samtliga nyanställda genomgår en endagsutbildning i förvaltningsrätt, offentlighet och sekretess, mutor och statstjänstemannarollen.
- Myndigheten har sex jurister anställda, som utöver eget arbete finns tillgängliga för rådgivning för övrig personal.
- Under 2018 har även en intern e-postlåda öppnats där alla anställda kan ställa frågor till juristerna och få snabba svar.
- Chefsjuristen deltar vid ledningens veckovisa beslutsmöten.
- På intranätet finns en sida med de vanligaste förekommande frågorna besvarade.
- Sedan 2016 har en av juristerna i uppdrag att, på intranätets nyhetssida, lyfta och informera brett om förvaltningskultur och rättsläge i generella frågor som berör Länsstyrelsens personal. Frågor och svar presenteras på lättsam svenska i bloggformat. Detta i syfte att personalen snabbt ska kunna tillgodogöra sig ämnen i "sådant som den statsanställda förväntas veta".
- Höstens personaldag med deltagande av i stort sett samtliga medarbetare hade fokus på medarbetarskap och omvärldsbevakning. För det fortsatta arbetet med medarbetarskap har en 2-årig handlingsplan tagits fram.

Under hösten 2018 har Länsstyrelsens personal genomgått en heldags utbildning i föreläsningsform i förvaltningsrätt och den nya förvaltningslagen.

Även om Länsstyrelsen har gjort gedigna satsningar finns det inom det här området alltid utvecklingspotential. Inte minst med nyanställda men också för att uppdatera kunskaperna hos personal med mångårig anställning. Sett till de insatser som gjorts kan konstateras stora framsteg samt att förvaltningskulturen som helhet får anses hålla en hög nivå.

1.4 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Länsstyrelsen mår om medarbetarnas hälsa genom att erbjuda friskvårdande aktiviteter, friskvårdsbidrag och en friskvårdstimme per vecka. Friskvård främjar hälsa och skapar en attraktiv arbetsplats. Friskvårdsgruppen består av representanter från samtliga enheter och har som mål att erbjuda aktiviteter som passar alla medarbetare. Friskvårdsgruppen anordnar också två uppskattade friskvårdshalvdagar per år. Andelen utnyttjade friskvårdstimmar är hög och cirka 65 procent av medarbetarna har använt sig av friskvårdsbidraget.

Om en medarbetare blir sjuk så tar arbetsmiljöansvarig chef tidig kontakt med den sjukskrivne medarbetaren och håller kontinuerlig kontakt under sjukfrånvaron.

Chefen och medarbetaren diskuterar åtgärder för att medarbetaren ska kunna återgå i arbete.

För att minska risken för långtidssjukfrånvaro erbjuds medarbetare, i riskzonen för arbetsrelaterad ohälsa, stödsamtal hos företagshälsovården vilket i de aktuella fallen bedömts ha gett positiv effekt. För information om sjukstatistik se under Övriga återrapporteringskrav om sjukfrånvaro.

1.5 Länsstyrelserna ska, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information om Agenda 2030-arbetet på regional och lokal nivå.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen utarbetade under 2017 ett dokument som kopplar ihop Länsstyrelsens uppdrag med olika mål i Agenda 2030. Insatserna redovisas under varje relevant politikområde i föreliggande årsredovisning samt under redovisning av Länsstyrelseinstruktionens 6 § där miljö kvalitetsmålen, delar av Länsstyrelsen verksamhet och deras kopplingen till målen i Agenda 2030 framgår. Flera av Länsstyrelsens uppdrag som är kopplade till Agenda 2030, genomförs på regional och lokal nivå varför insatserna skett inom ordinarie ramar både vad gäller tid som resurser.

Finansdepartementet

1.6 Länsstyrelserna ska redovisa hur de vid upphandlingar som överstigit gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen har vid upphandlingar som överstigit gällande tröskelvärden tagit kraven på kollektivavtalsenliga villkor i beaktande, men det har i de upphandlingar som genomförts under 2018 inte varit relevant och/eller proportionerligt att ställa sådana krav. Länsstyrelsen arbetar med att utveckla kravställningar och identifiera i vilka upphandlingar dessa krav kan komma att bli relevanta.

Justitiedepartementet

1.8 Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stödja kommunerna i deras utövande av det geografiska områdesansvaret, samt i arbetet med att stärka kopplingen mellan de åtgärder som planeras och de åtgärdsbehov som identifierats i kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen har genomfört flera insatser till stöd för kommunernas utövande av geografiskt områdesansvar:

- Utbildning och vägledning för att utforma en Övnings- och utbildningsplan.
- Seminarier på temat livsmedelsförsörjning.
- Utbildningar och övningar i RAKEL och WIS.
- Genomfört övningen Hubbe 2.

- Genomförande av Totalförsvarsseminarium med fokus på:
 - Lagstiftning och aktörers ansvar,
 - säkerhetspolitiskt omvärldsläge,
 - kommuner och regioner/landstings roll i totalförsvaret
 - säkerhetsskydd,
 - regional grundsyn för en sammanhängande planering.

Länsstyrelsen har i det regionala risk- och sårbarhetsanalysarbetet sett ett behov av att stärka kopplingen mellan analyserna och vilka åtgärder som krävs. Genom ett gemensamt arbete mellan berörda organisationer i länet har en regional riskanalysprocess tagits fram. Processen ska leda till samverkan mellan organisationer och till en sammanställning över vilka åtgärder som behövs göras i länet utifrån ett regionalt perspektiv. Tanken är att utifrån risk- och sårbarhetsanalyserna lyfta det fram olika behov av exempelvis övningar, scenarioanalyser, workshops och beroendeanalyser. Enligt planen var tanken att på starta arbetet med den regionala riskhanteringsprocessen under hösten 2018. Tyvärr medförde sommarens bränder med åtföljande uppdrag att arbetet inte kunde komma igång som planerat.

I Länsstyrelsens årsredovisning 2017 informerades om behovet av att utveckla klimatanpassningen för att förebygga framtida risker med avseende på klimatförändringar. Länsstyrelsen inledde då ett arbete i syfte att skapa ett kunskapsunderlag för arbete med klimatanpassning och risk- och sårbarhetsanalyser. Underlaget färdigställdes i februari 2018 och har därefter distribuerats ut till berörda organisationer i länet. Materialet syftar till att skapa förståelse för behovet av en klimatanpassning inom olika verksamheter hos länets organisationer. Genom detta arbete ges aktörerna möjlighet att utveckla arbetet med klimatanpassningsplaner samt att integrera detta i bland annat översiktsplanering, detaljplanering, lov- och tillståndsgivning samt risk- och sårbarhetsanalyser. Vidare ser vi ett stort behov av att skapa ett samarbete inom och mellan länets kommuner och andra aktörer i dessa frågor som är mycket viktiga för människors hälsa och säkerhet. Berörda parter får kunskap om hur det kan skapa tydliga arbetsrutiner och möjligheter att förhindra skador i vårt samhälle och i vår miljö.

1.9 Länsstyrelserna ska redovisa användningen av de medel, om 36 000 000 kronor, som tillförts myndigheterna 2018 för att förstärka totalförsvaret, mot bakgrund av bl.a. den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet.

Återrapportering

Uppdraget redovisat⁴³ till MSB i november 2018.

1.10 Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2018 krigsplacera den personal som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Arbetet ska ske med utgångspunkt i 16 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap samt 4 och 6 §§ förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap. Under arbetet ska samverkan ske med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

⁴³ Länsstyrelsens diarienumr 450-7501-2018.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen har registrerat personalen hos registreringsmyndigheten och påbörjat det interna arbetet med krigsplaceringar och även börjat med frågor som rör krigsorganisation.

Kulturdepartementet

Kulturmiljö

1.11 Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna, inom de olika delarna av verksamheten, verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelserna ska analysera och redovisa utvecklingsmöjligheter för det tvärsektoriella samarbetet vad gäller bl.a. värdering av kulturmiljö i olika processer och kulturmiljöperspektivet i miljö kvalitetsmålen omhändertas. Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för hur arbetet med att överbygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet utvecklas. Länsstyrelserna ska även redogöra för hur kulturmiljö samt plan-, bygg- och bostadsfrågor hanteras samlat inom länsstyrelserna för att stödja kommunernas arbete med att tillvarata kulturmiljövärden vid planering och bostadsbyggande.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Utveckla det tvärsektoriella samarbetet

Förutsättningarna för att utveckla det tvärsektoriella arbetet vid Länsstyrelsen skulle vinna på en ökad nationell samordning. Tio nationella myndigheter har fått i uppdrag⁴⁴ att utarbeta vägledande strategier för kulturmiljöfrågor. Riksantikvarieämbetet ska erbjuda metodstöd, ansvar för gemensam dialog och möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna. Länsstyrelserna samverkansnätverk, "Kulturmiljöforum", ser fram emot delaktighet i detta arbete.

Samverkan Naturvård – Kulturmiljö

Ett gott exempel är naturreservatsbildandet av Mellanåsen-Dalsvallen. Där har samverkan inte bara skett mellan naturvård och kulturmiljö. Samråd har även genomförts med samebyn i syfte att informera om de samiska kulturmiljöerna. Det är ett arbetssätt som måste genomföras inför fler reservatsbildningar.

Samverkan Klimat - Kulturmiljö

Det är främst inom arbetet med kulturmiljöer i ett förändrat klimat som det tvärsektoriella samarbetet utvecklats under det gångna året. Länsstyrelsen har arbetat med en kartläggning av vilka kulturmiljöer som påverkas av klimatförändringarna i Jämtlands län genom en GIS-analys. De kulturmiljöer som studerades var fornminnen, byggnadsminnen, kyrkor och kulturresevat. Riskfaktorer som kan hota kulturmiljöer är förändring i temperatur, nederbörd/skyfall, översvämning i form av 100-årsflöden, dammbrott, 10 000-årsflöden. Resultaten i studien visade att det behövs en mer utförlig analys om hur de olika kulturmiljöerna påverkas av respektive riskfaktor. Därefter kan åtgärdsförslagen och prioriteringsordningen tas fram för de olika kulturmiljöerna. En ytterligare risk som måste tas med i det fortsatta arbetet är bränder. Under slutet av året påbörjades arbetet med en utbildningssatsning tillsammans med Räddningstjänsten i länet.

Under året genomfördes även konferensen Klimatförändringarnas påverkan på kulturlandskapet i norra Sverige. Konferensen som var nationell arrangerades i samarbete med Riksantikvarieämbetet och klimatsamordnare vid Länsstyrelsen i Jämtlands län. Sådana initiativ är en framgångsfaktor för kulturmiljö när andra verksamhetsområden tar ansvar för kulturmiljöarbetet. Det är så vi måste arbeta i framtiden. Lyckas Kulturmiljö få andra verksamhetsområden med på banan når vi mycket längre.

⁴⁴ Ku2017/01563/KL

Överbrygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet

För att öka förståelsen för vilka tillstånd och lagar som styr handläggningen inom kulturmiljö, har två enheter; Vattenenheten samt Djur- och miljöenheten, presenterats några aktuella ärenden. Till sammans fördes framåtsyftande diskussioner vilket medförde att vi kunde komma vidare i handläggningen av ärendena. Dessutom har vattenenhetens kunskapsunderlag om kulturmiljöer bearbetats och samlats i GIS-skikt för att underlätta hanteringen av interremisser mellan verksamhetsområdena. Det är ett steg i rätt riktning, men mycket arbete kvarstår. I uppstart av projekt är roller, ansvar samt resurser fortfarande lika viktigt att ta med i beräkningen så att kompetenser från Kulturmiljö kan delta på likvärdiga villkor.

I arbetet med den tilltänkta nationalparken Sylarna, Helags, Vålådalen och Storulvån har representanter för kulturmiljö deltagit i workshops samt i en utredning för områdets natur- och kulturvärden. Stor andel av områdets kända forn- och kulturlämningar är spår från samisk verksamhet. Dessa kulturmiljöer är ofta diskreta och svåra att identifiera. Fjällområdet är också bristfälligt fornminnesinventerat. Det innebär att allmänheten, aktörer som drar nya leder eller bygger anläggningar, måste få åtkomst till information om var forn- och kulturlämningarna är belägna. Det är ett kunskapsunderlag som Länsstyrelsen bör tillhandahålla. Därför kommer nya fornminnesinventeringar prioriteras i fjällområdet. Det handlar inte bara om att fylla kunskapsluckor utan också att tillvarata ett urfolks rättigheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Men alla platser är inte lämpliga att informera om till exempel samiska heliga platser och gravar. Kunskapen om var de samiska platserna är belägna blir enbart känd om dialog, samverkan och förtroende finns mellan samebyarna och myndigheterna.

Samordnat arbete med plan-, bygg- och bostadsfrågor inom länsstyrelserna för att stödja kommunernas arbete med att tillvarata kulturmiljövärden vid planering och bostadsbyggande
Vad gäller plan- bygg- och bostadsfrågor arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt på följande sätt:

- Kulturmiljö är remissinstans i alla inkommande planer, översiktsplaner och detaljplaner, och har möjligheten att bevaka kulturmiljövärden i planeringen genom att lämna yttrandet. För att bättre samordna svaren genomförs veckomöten vid kulturmiljö.
- Kulturmiljöhandläggare deltar aktivt i så kallad planberedning varje vecka. Planberedningen är ett återkommande möte där man presenterar vilka planer, översiktsplaner och detaljplaner, som kommit in på Länsstyrelsen. Mötet ger utrymme till tidig dialog omkring olika frågor, bland annat påverka på riksintresse för kulturmiljövård eller kulturhistoriska värden generellt.
- Samhällsplanering och boende, SaBo, träffar länets samtliga kommuner minst en gång per år vid så kallade kommunbesök, för att kunna ta del av kommande planer i ett tidigt skede. Kulturmiljöhandläggare deltar vanligen vid ovannämnda möten och ger vägledning till kommunernas arbete vad gäller samhällsplanering med fokus på kulturmiljöfrågor. Mötena är även ett tillfälle för att prata bredare om andra delar av kulturmiljöarbete, som till exempel, särskilda utredningar, planeringsunderlag, kulturmiljöprogram med mera.
- Speciella ärenden eller frågor som har en tvärspektoriell dimension presenteras i ett återkommande forum kallat Samrådsforum där Länsstyrelsens samtliga enheter är representerade.

1.12 Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna strategiskt verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt nationella myndigheter. Samspelet och dialogen avseende kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier, inklusive de regionala kulturplanerna och de regionala utvecklingsstrategierna, ska särskilt belysas.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt nationella myndigheter

Länsstyrelsen bedömer att samverkan med lokala och regionala aktörer bedrivs utifrån dess förutsättningar och bemanning för att uppnå kulturmiljömålen. Samverkan sker bland annat med de samiska organisationerna, samebyarna, samiska samordnare i förvaltningskommunerna och Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum, i olika kulturmiljöprojekt⁴⁵. Bidragssatsningen Berättelser från Saepmie 2018 - 2020⁴⁶ är gemensam för de fyra nordligast länen. Syftet är att sprida kunskap om samisk kultur för att uppnå en bredare historieskrivning. Satsningen är en miljömålsåtgärd inom Storslagen fjällmiljö.

Kulturmiljöbidrag har beviljats till inventering av samiska forn- och kulturmiljöer på fastigheten Medstugan⁴⁷ som är ett byggnadsminne. Resultatet blev 40 nya registreringar i kulturmiljöregistret på en yta av fyra kvadratkilometer. Inventeringen bekräftar den samiska närvaron i kulturlandskapet och en dold historia lyfts fram i en redan känd kulturmiljö. Projektet bidrar till ett av målen för byggnadsminnen i kulturmiljöstrategin som är att lyfta fram nya perspektiv och berättelser om befintliga byggnadsminnen.

Ett annat projekt⁴⁸ som beviljats medel är dokumentation av några samiska nybyggen och ett barnhem i Krokoms och Strömsunds kommuner. Utgångspunkten i projektet är den samiska berättartraditionen i ett urfolksperspektiv. Samtliga berättelser lyfts fram i en podcast och i en skrift. Berättelserna förmedlas på svenska och sydsamiska. Arbetet sker i så stor utsträckning som möjligt i studiecirkelform. Projektägare är Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, NBV Mitt Sverige, och projektet pågår under tre år. Projektet bidrar till människors delaktighet i kulturmiljöarbetet samt till att fler berättelser tar plats i historieskrivningen där kvinnor och mäns, flickor och pojkars historia kommer fram. Viktiga frågor i kulturmiljöarbetet är vem som kommer till tals, vad vi berättar och vems kulturarv som lyfts fram. Det finns möjligheter till fler perspektiv på kulturarv genom mångfalden i dagens samhälle.

Hotagens- och Frostvikens sameförening har beviljats bidrag⁴⁹ för en satsning i Ankarede kyrkstad som omfattar byggnadsvård i form av restaurering av kåtor och ett föreningshus, markvård samt skylt- och informationssatsning inför föreningens 100-årsjubileum 2019.

Under året firades att det var 100 år sedan det första samiska landsmötet ägde rum i Sverige och Östersund. Länsstyrelsen/Kulturmiljö medverkade i arrangemanget. Medverkan resulterade i nya bidragsansökningar.

⁴⁵ Länsstyrelsens diarienumr 436-6165-2018.

⁴⁶ <https://www.lansstyrelsen.se/jamtland/forening/samhalle-och-kultur/kulturmiljo/bidrag-till-samiska-kulturmiljoer.html>

⁴⁷ Länsstyrelsens diarienumr 435-3724-2018

⁴⁸ Länsstyrelsens diarienumr 436-4091-2018.

⁴⁹ Länsstyrelsens diarienumr 434-6697-2018, 434-5051-2018, 435-5058-2018 och 436-6110-2017.

För att sprida kunskap om Sveriges fäbodbruk och det småskaliga jordbruket i norra Sverige arrangerades konferensen Det nordsvenska kulturlandskapet⁵⁰. Konferensen hade fokus på kulturlandskapets natur- och kulturvärden. Konferensen genomfördes i samverkan med Föreningen Sveriges Fäbodbrukare, Centrum för biologisk mångfald, Hantverkslaboratoriet/nätverket svenska kulturlandskap och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Deltagarna på konferensen var från många föreningar på gräsrotsnivå, men även från kulturdepartementet och centrala myndigheter. Konferensen blev ett inspel i diskussionerna om nytt landsbygdsprogram.

Länsstyrelsen deltar i projektet Adapt Northern Heritage. Projektet ska ta fram metoder för risk- och sårbarhetsbedömning för kulturmiljöer i ett förändrat klimat. Workshops genomförs på nio olika platser i Sverige, Norge, Island, Skottland och Irland. De valda platserna ligger i områden med arktiskt eller nordeuropeiskt klimat. Samarbetspartner i Sverige är Riksantikvarieämbetet, Sametinget, Bergs kommun, Gaaltje, Tåssåsens sameby och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Pilotmiljö i Sverige blev samevistet Bartjan, Tåssåsens sameby som även är riksintresse för kulturmiljövård. I år genomfördes en workshop samt en fältstudie i Bartjan. Resultat från workshop blev att klimatpåverkan, i nuläget, försvårar arbetet med renskötseln, men det är inget stort hot. De största klimatrelaterade hoten är brist på vatten och extrem torka som kan leda till skogsbrand. Men det främsta hotet mot kulturmiljövärdena i kulturlandskapet är minskad användning med igenväxning som följd och ändrade förutsättningar för renskötseln.

Kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier, inklusive regional kulturplan

Under året har dialog om kulturmiljöfrågor med Region Jämtland Härjedalen, Kulturen startat. Region Jämtland Härjedalens nya kulturplan 2019 – 2022 ska verka för att regionens kulturarv och kulturmiljöer bevaras, används och utvecklas. Kultur och kulturarv ska bidra till regional utveckling och vara en viktig del i besöksnäringens tillväxt. Kulturplanen ska stärka och utveckla samverkansformer med aktörer i länet kring kulturmiljöfrågor och bistå kommunerna med framtagande av kommunala kulturmiljöprogram/planer knutna till översiktsplanerna. Det bör således finnas goda förutsättningar för att utveckla samarbetet mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen inom området kulturmiljö⁵¹, då mål och uppdrag går i samma riktning.

Dialogen med kommunerna har fortsatt under 2018 och kulturmiljöbidrag har beviljats till kulturmiljöprogram för Östersunds kommun⁵² och Härjedalens kommun⁵³. Bidraget till Östersunds kommun är till framtagande av kunskapsunderlag över byggnadskategorier på landsbygden. Landsbygden är sista etappen i kommunens projekt att ta fram ett heltäckande kulturmiljöprogram. Härjedalens kommuns beviljades bidrag till fördjupning av Kulturmiljöprogrammet för Härjedalens kommun. Underlag ska användas vid upprättandet av olika planer, men även som planeringsunderlag i kommunal prövning av PBL-ärenden.

⁵⁰ Länsstyrelsens diarienumr 436-2250-2018.

⁵¹ Länsstyrelsens yttranden kulturplan dnr 430-3633-2018.

⁵² Länsstyrelsens diarienumr 436-1507-2018.

⁵³ Länsstyrelsens diarienumr 436-5891-2018.

Mänskliga rättigheter

1.14 Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § 5 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska också redovisa hur åtgärderna bidragit till genomförandet av Agenda 2030.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen har utvecklat formerna för den interna styrningen under 2018. Det externa arbetet sker inom ramen för ordinarie uppdrag. Flertalet av dessa bidrar till Agenda 2030. För att undvika dubbelrapportering; se redovisning under kapitel Övrig verksamhet och där sakområdena Jämställdhet 80* Nationella minoriteter 81* och Mänskliga rättigheter 82* samt under kapitel Länsstyrelseinstruktionen 5 § punkt 3, 4 samt 5.

Miljö- och energidepartementet

Det regionala klimatanpassningsarbetet

1.15 Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har genomförts med anledning av uppgiften att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Med utgångspunkt från de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning ska redovisningen omfatta vilka insatser som görs på länsstyrelserna och hos kommunerna i länet, vilken effekt länsstyrelserna bedömer detta får för länets anpassning till ett förändrat klimat och hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:10 Klimatanpassning under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat

Regional och lokal samverkan för att förbereda samhället och miljön inför ett förändrat klimat
Länsstyrelsen har under året haft som mål att stödja offentliga och privata aktörer i klimatanpassningsarbetet. Under detta år har fokus varit på hur klimatet påverkar kulturmiljöer, människors hälsa och länets näringsliv samt hur sårbarheter och risker inom dessa områden kan minskas.

Detta har bland annat skett genom att sprida kunskap om klimatförändringarnas påverkan på samhället och näringar på gymnasieskolor, tillhandahålla befintligt planeringsunderlag och att skapa nya underlag. Bland annat har det gjorts en förstudie om klimatets påverkan på kulturmiljöer i Jämtland, en målgruppsanalys för snöförändringar, en skyfallskartering och en kartering av klimatpåverkade förorenade områden och farliga verksamheter samt en faktasammanställning om klimatanpassning och risk- och sårbarhetsarbete i Jämtlands län som fick namnet KARSA.

Det har även skett genom att finnas som ett stöd vid processer inom olika verksamheter. Bland annat så har Länsstyrelsen Jämtlands län tillsammans med de fyra nordligaste länen och Sameetinget funnits med som stöd för ett antal samebyar som arbetat med en klimatsårbarhetsanalys. Länsstyrelsen var även med i en pilotstudie för att belysa problematiken kring klimatförändringarnas påverkan på samiska kulturmiljöer. Pilotprojektet fokuserade på Baartjan sameby i Jämtlands län.

Samarbetet med andra berörda myndigheter

Länsstyrelsen Jämtlands län samarbetade med länsstyrelsen i Norrbotten-, Västerbotten-, Väster-norrland- och Dalarnas län och Sametinget vid ett pilotprojekt med fokus på samebyar som arbetade med klimatsårbarhetsanalyser under ett år.

Länsstyrelsen anordnade i mars en tvådagarskonferens om klimatförändringens påverkan på kulturlandskap tillsammans med Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsens stöd till kommunerna

Resultatet av arbetet med klimatanpassning tillsammans med länets kommuner bedöms i nuläget ha utvecklingsbehov då många av kommunerna fortfarande inte har ett politiskt mandat att arbeta med frågan trots att viljan finns på tjänstemannanivå. För att stödja kommunerna i detta har Länsstyrelsen besökt ett antal kommuner och pratat med politiker. Under 2018 har Strömsunds kommun utfört ett stort arbete med att ta fram en klimatanpassningsplan med stöd från Länsstyrelsen. Arbetet bidrar även till Agenda 2030, delmålet 13.3.

Efterbehandling av förorenade områden för bostadsbyggande

1.16 Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med att identifiera förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Åtterrapporering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen har lämnat en särskild redovisning till Naturvårdsverket angående arbetet med bidraget för bostadsbyggande⁵⁴.

Länsstyrelsen har informerat om det statliga bidraget för sanering inför bostadsbyggande på regionala träffar med kommunerna, möten med enskilda kommuner samt via e-post. På Länsstyrelsens webbplats finns information till olika aktörer samt länk till Naturvårdsverkets vägledningsmaterial och mallar. Vägledning, verksamhetshistorik och analysresultat har även skickats till kommuner som anmält att ett område kan komma att bli aktuellt.

Ett särskilt möte har hållits angående området Frösö Park med deltagande av bland annat Försvarsmakten, Försvarsinspektören för hälsa och miljö, Fortifikationsverket, Östersunds kommun, Länsstyrelsen och berörda verksamheter på platsen.

Länsstyrelsen har granskat och vidareförmädat ansökan angående Östersunds kommuns ansökan om bidrag till Storsjö Strand etapp 2⁵⁵. Naturvårdsverket har tagit beslut om ett bidrag på 15,1 miljoner kr till åtgärden⁵⁶.

⁵⁴ Länsstyrelsens diari nr 570-836-2018.

⁵⁵ Länsstyrelsens diari nr 577-4906-2018, 577-271-2018.

⁵⁶ Länsstyrelsens diari nr 577-8724-2018.

Förorenade områden som kan bli aktuella för byggande av bostäder

Östersund	Frösö Park	Beror på PFAS-förorening ⁵⁷
Östersund	Ångbryggeriet	Troligen efter 2020
Strömsund	Ulriksfors	

Naturvård

1.17 Länsstyrelserna ska redovisa de insatser som gjorts för att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Åttersrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Naturvård för biologisk mångfald

En stor och viktig del vid Länsstyrelsens naturvårdsenhet utgörs av åtgärder för att upprätthålla och främja den biologiska mångfalden genom åtgärder för att skydda och återskapa livsmiljöer för växter och djur. Artinriktad skötsel utförs i skyddade områden, främst i naturreservat och länets hittills enda nationalpark, samt i övriga områden i länet genom åtgärdsprogrammet för hotade arter. Arbetet har även koppling till flera mål i Agenda 2030, men framför allt mål 15. Under året har särskilda insatser genomförts för att inventera och återskapa förutsättningar för biologisk mångfald i våtmarksområden. Regeringens särskilda satsning på Naturnära jobb har även inneburit att ökade möjligheter att genomföra arbetsintensiva åtgärder på land och i vattenmiljön för ett rikt växt- och djurliv.

Våtmarksarbete

Länsstyrelsen fick, på kort tid utan marknadsföring, in två ansökningar inom Våtmarkslona för projekt inom två olika kommuner. Eftersom det fanns färdigplanerade objekt inom tidigare projekt kunde snabbt två restaureringsprojekt genomföras på två myrar omfattande cirka 140 hektar under året inom två Natura2000-områden. Det handlade om att lägga igen diken med grävskopa. Länsstyrelsen använde också en del medel för att inventera och planera för kommande våtmarkssatser. Dessa inventeringar skedde dels inom myrar utpekade inom Myrskyddsplanen men också i Natura2000-objekt samt i våtmarker i anslutning till värdefulla vattendrag. Dessa insatser omfattade omkring ett dussin objekt.

Handläggning av undantag och dispenser

De stora ärendegrupperna under 2018 har varit ansökningar om att få köra i terräng utan eller med vapen i samband med jakt eller renskötsel, provningar inom naturreservat, samråd för natura 2000 områden och artskyddsdispensansökningar. Vi har även samverkat med andra myndigheter som till exempel Skogsstyrelsen, där vi bland annat initierat och drivit en insats för att ta fram handläggningsrutiner som underlättar för båda myndigheterna. Extra medel för grön tillsyn har inneburit att Länsstyrelsen har kunnat bedriva mer tillsyn och få värdefull information för framtida dispensprovningar. Under året som gått har vi arbetat med regional information till den länsstyrelsernas nya webb. Övrigt kommunikationsarbete med bland annat annonser i lokalpress har nedprioriterats till förmån för webbinfo. Under 2018 tog vi emot ungefär 400 nya ärenden. Vi har

⁵⁷ Länsstyrelsens diarienumr 570-7509-2017.

mottagit något färre dispensansökningar för terrängkörning jämfört med 2017 trots att vi även bildat och hanterat ansökningar för regleringsområden i kommunerna Åre och Härjedalen. Under året varierar normalt typen av ansökningar säsongvis, bland annat i samband med snöskoterföre eller jakt. Naturvårdsenheten har under året satsat extra resurser på att få ner ärendebalansen genom en tillfällig resursförstärkning.

Områdesskydd

För 2018 har ovanligt stora ekonomiska resurser fördelats till länet via Naturvårdsverket, både för köp och intrångsersättning vid formellt skydd av områden med höga naturvärden, samt för riktade inventeringar för att identifiera nya områden med höga naturvärden. Ramen för intrångsersättning alternativt köpeskilling vid reservatsbildning var 50 miljoner, vilket är i paritet med de två åren innan. Av ramen förbrukade vi omkring 40 miljoner. Utöver detta fick Länsstyrelsen i år ytterligare en ram för intrångsersättning till ägare av särskilt nyckelbiotopsrika brukningsenheter som är prioriterade för formellt skydd. Denna omfattade fem fastigheter varav överenskommelser nåddes för tre fastigheter, med en total ersättning om drygt 16 miljoner kr. Inom den ordinarie länsramen gjordes ytterligare ett antal markaffärer som klassades som nyckelbiotopsrika av Naturvårdsverket. För särskilda inventeringsinsatser av kalkbarrskog och fjällnära skog beviljades Länsstyrelsen cirka 2 miljoner kr, vilka har förbrukats.

Under året, liksom under 2017, har det funnits en diskussion, främst i media, om Länsstyrelsens arbete med reservatsbildning. I år har kritiken varit mer generell i stället för mer specifikt knuten till vissa ärenden. Statens ambition att skydda skog väcker främst oro och frågor inom markägarorganisationerna, men i kontakten med enskilda markägare i reservatsbildningsärenden möts Länsstyrelsen dock sällan av samma tonläge. Fortfarande varierar rektionerna från berörda markägare men med en viss övervikt av initialt negativa reaktioner som ofta, allteftersom processen framskrider, övergår till en mer positiv syn på reservatsbildningen.

Sommarens vildbränder, som omfattade nära 6 000 hektar i länet, har starkt påverkat det planerliga arbetet med områdesskydd. Dels har personalen fått förlägga arbetstid vid efterbevakningsarbete vid brandfältet i Sonfjällets nationalpark. Dels har förvånansvärt stora arealer av sommarens bränder skett i skogslandskap med stor andel äldre skog med relativt höga naturvärden, naturvärden som i många fall förstärkts genom branden. Liksom i andra län som drabbades av vildbränder har Länsstyrelsens personal prioriterat naturvärdesinventering av den brända skogen samt avgränsning av delar med höga naturvärden för att under samma säsong kunna erbjuda drabbade markägare reservatsbildning som ett ofta klart ekonomiskt fördelaktigt alternativ till avverkning. Arbetet har varit tidspressat och det har varit av största vikt att kunna ge tydliga och långsiktiga besked till berörda markägare, detta då brandskadade träd som inte blir föremål för reservatsbildning måste upparbetas innan våren 2019 för att inte förlora orimligt mycket i värde.

Inventering och identifiering av skogar med höga naturvärden

Genom särskilda projektmedel har årets inventeringar fokuserats på att identifiera kalkbarrskogar med höga naturvärden och större sammanhängande naturskogsområden ovanför gränsen för fjällnära skog. Genom inventeringarna har Länsstyrelsen fått en bättre bild av förekomsten av värdefulla skogar som kan vara intressanta för områdesskydd.

Stort fokus har också lagts på inventering av sommarens brandfält, för att snabbt identifiera områden som kan föreslås för reservatsbildning. I enlighet med våra direktiv har vi även haft hög prioritet på att inventera inkomna markägarinitierade intresseanmälningar inom "Nya komet". Antalet inkomna "komet-ärenden" har minskat kraftigt i år och omfattat endast tre objekt, varav ett har omfördelats till Skogsstyrelsen. Årets inventeringar omfattade dock ett flertal objekt som inkommit under 2017.

Förslag till nya naturreservat

Under året har Länsstyrelsen lagt 17 planerade naturreservat som förslag till Naturvårdsverkets fördelningsplan. Till dessa förslag har Länsstyrelsen arbetat fram ett gediget beslutsunderlag och Naturvårdsverket har mycket sällan något att erinra om dessa. Många av objekten har varit förankrade hos markägarna sedan tidigare. Den nya prioriteringsmodellen i Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark får större och större genomslag i urvalet av områden som föreslås. Fortfarande styr dock avverkningsanmälningar av relativt högt prioriterade objekt i allt för stor utsträckning vilka ärenden som sätts i gång. Fyra av de förslag som lagts till fördelningsplanen berör sommarens brandfält och de brända områdena omfattar cirka 1 270 hektar i dessa förslag.

Värdering, förhandling och markaffärer

För de områden som ligger i Naturvårdsverkets fördelningsplan gör Länsstyrelsen avrop på värderings- och förhandlingsuppdrag. I år har dessa uppdrag upplevts ha gått långsammare och varit mer problemfyllda än tidigare år. Detta har gjort att vi haft svårare att slutföra överenskommelser om intrångsersättning med markägare än planerat, trots att många markägare haft uttalade önskemål om snabba affärer och att många markägare som inte kunnat prioriterats för 2018, funnits på en "väntelista". Under året har Länsstyrelsen ändå nått 20 överenskommelser om intrångsersättning, med en summa av cirka 53 miljoner kr. Dessa områden har en totalareal om 1 657 hektar varav 992 räknas som produktiv skogsmark. Omkring 430 hektar skogsmark kan därmed räknas av från länets arealmål för skydd av skogsmark fram till och med år 2020. Övrig areal skogsmark som skyddades i form av naturreservat under året omfattas inte av detta mål då den endera ligger ovanför gränsen för fjällnära skog eller redan har räknats in i det tidigare etappmålet, Natura 2000-områden. Återstående areal för att uppnå det länsvisa etappmålet är cirka 3 890 hektar. Under åren 2012–2018 har cirka 2 110 hektar skogsmark kunnat avräknas från den regionala målarealen genom bildandet av naturreservat. Värt att nämna är att tre markaffärer skedde ovan fjällnära gränsen vilket är ovanligt mycket för länet. Ett kometområde har ingått i en markaffär.

Beslutade naturreservat

I år har Länsstyrelsen fattat 14 beslut om naturreservat och ett om fågelskyddsområde benämnt Skåarnja. Det är färre än planerat och beror delvis på svårighet att behålla personal vid tillfälliga satsningar, men sluthandläggningen av många av objekten har varit komplicerade och flera av objekten har varit "långbänkar" med mer än tio års handläggningstid. Ett av de nya naturreservaten ligger ovanför gränsen för fjällnära skog, och sex av dem omfattas helt eller delvis av Natura 2000-bestämmelser. Länsstyrelsen har, i likhet med de senaste två åren, haft särskilda medel från Naturvårdsverket för att fatta beslut om naturreservat i syfte att minska ärendebalansen. I år har denna summa varit 2,1 miljoner kr.

Grön Infrastruktur

Under år 2018 har Länsstyrelsen slutfört arbetet med att ta fram förslag till värdetrakter för naturtyperna skog, våtmarker och gräsmarker. Det har även tagits fram underlag kring de mest värdefulla sjöarna och vattendragen i länet. Arbetet med att ta fram skogliga värdetrakter har utförts i tätt samarbete med Skogsstyrelsen.

Under året har flera möten, workshops och konferenser hållits. Bland annat anordnade Länsstyrelsen Jämtlands län, Länsstyrelsen Västernorrland och Skogsstyrelsen i de både länen en workshop med olika skogsaktörer i januari 2018. En Skype-workshop om grön infrastruktur och de framtagna planeringsunderlagen, värdetrakterna, hölls med länets samhällsplanerare i februari. Även denna workshop anordnades tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrland. I maj hölls en heldagskonferens om grön infrastruktur, miljömål, klimatanpassning och friluftsliv som riktade sig till politiker och tjänstemän på länets kommuner samt till olika föreningar, företag och organisationer. Enskilda dialogmöten har hållits med olika skogsaktörer, exempelvis skogsbolag, Greenpeace och Naturskyddsföreningen.

Inför konferensen i maj tog Länsstyrelsen fram en kartberättelse, StoryMap, som skulle fungera som ett underlag för dialog och samverkan. Kartberättelsen är ingen färdig handlingsplan utan utgör en samlad webbaserad och interaktiv beskrivning, med tillhörande kartor och föreslagna värdeetrakter, över det arbete som hittills utförts i Jämtlands län. Kartberättelsen skulle ha publicerats externt i maj 2018, men på grund av oro hos främst skogsaktörer samt andra överväganden har publiceringen skjutits fram.

Länsstyrelsen kommer att redovisa sin regionala handlingsplan på en webbsida som byggts för ändamålet. Webbsidans struktur följer riktlinjerna från Naturvårdsverket. Samtliga län har erbjudits möjligheten att ansluta sig till webbsidan för publicering av sina regionala handlingsplaner.

Under 2018 har Länsstyrelsen även bidragit mycket aktivt till det nationella GI-arbetet genom deltagande i den länsstyrelsegemensamma GI-IT-gruppen. Länsstyrelsen Jämtlands läns projektledare samt GIS-ansvarige har bland annat varit drivande i arbetet med att skapa kartberättelser, StoryMaps, samt i arbetet med att skapa nationellt harmoniserade GIS-skikt.

För mer detaljer kring utfört arbete se rapportering⁵⁸ av regleringsbrevsuppdrag 3.29 till regeringen.

Life-taiga

Den 31 maj genomfördes en naturvårdsbränning i Lungsjöskogens naturreservat och tillika Natura 2000-område i Bräcke kommun. Bränningen företogs inom ramen för projektet Life Taiga. Det var under den aktuella dagen mycket gynnsamma bränningsförhållanden och 13 ha brändes med mycket gott resultat. Åtgärden genomfördes i egen regi av Länsstyrelsens personal och den 7 juni avslutades ärendet med en anmälan till Räddningstjänsten om att ingen rökutveckling funnits på platsen under de två föregående dygnet.

Naturnära jobb

Under året har det genom Skogsstyrelsen funnits arbetslag inom regeringsuppdraget om Naturnära-jobb i sex av länets åtta kommuner. Sammanlagt har cirka 50 deltagare haft en anvisad plats. Tre av arbetslagen har arbetet främst med Länsstyrelsens arbetsuppgifter i skyddade område, medan två har arbetet merparten av sin tid med uppgifter som kommit in externt från föreningslivet. Förutom arbete med skyddade områden har arbetslagen även utfört uppgifter åt Länsstyrelsen inom Åtgärdsprogram för hotade arter, inom vattendragsrestaurering och inom kulturmiljövård.

Arbetslagen har utfört drygt 100 olika arbetsuppgifter åt Länsstyrelsen och cirka 50 externa uppdrag knutna till främst föreningslivet. Exempel på arbetsuppgifter åt Länsstyrelsen har varit skräp-plockning och städning av rastplatser, vedhuggning och utkörning av ved, röjning av sly och rotryckning av vegetation för att gynna hotade arter, grästrimning och röjning längs leder, tillverkning av vedskjul, dass och ledkryss, tjärning av anordningar i trä till exempel bord, bänkar och ramper, hantlangning vid vattendragsrestaurering samt grusning och spångning av stigar. Exempel på externa arbetsuppgifter har varit röjning av fiskestigar, iordningsställande av rastplatser inklusive tillverkning av bord, bänkar, dass och vindskydd, bygge av enkla plankbroar längs stigar och utsiktsröjningar. Under sommaren utförde Naturnära jobb även tillfällig stängsling på nio gårdar runt om i länet efter ett uppdrag från LRF om akut foderbrist.

Friluftsliv

Länsstyrelsen har arbetat för att genomföra Regeringens politik avseende friluftsliv dels genom att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens friluftslivspolitik samt genom arbete med att Skydda, förvalta och tillgängliggöra värdefulla naturområden, vilka båda

⁵⁸ Länsstyrelsen diariernr: 511-4588-2018.

återrapporterats⁵⁹ till Naturvårdsverket, samt genom arbetet med Förvaltning av fjälleder. Se sammanfattningar av årets arbete nedan.

Friluftslivsuppdraget

Länsstyrelsen har inom ramen för det så kallade friluftslivsuppdraget anordnat en regional friluftslivskonferens för inspiration och diskussion om friluftsliv tillsammans med bland annat länets kommuner. Länsstyrelsen har även deltagit i det nationella arbetet för en vägledning till kommunernas arbete med inventering av friluftslivsvärden. Under året har Länsstyrelsen samordnat kommunernas arbete med ökad kunskap om allemansrätt samt arbetat aktivt för allmänhetens ökade hänsyn till rennäringen vid friluftsliv i fjällen, som återrapporterats⁶⁰ till Naturvårdsverket.

Fjällturismen i Jämtlands län är väl utvecklad. Det leder till behov av att samråda angående påverkan på naturmiljön och renskötseln. Under 2018 såg vi fortfarande ett stort intresse hos privata aktörer att genomföra större friluftsbaserade aktiviteter i fjällmiljö, vilket kräver en samsrådsinsats med aktörerna, samebyar och andra berörda. Idag sker samsrådsprocesserna med stöd av rennäringslagen, dispenser för områdesskydd och artskyddsförordningen.

Markkonflikt mellan renskötsel och rörligt friluftsliv upplevdes även 2018. Under första delen av året producerade Länsstyrelsen en kort informationsfilm tillsammans med Bergs kommun som en del i projekt Renens rike. Syftet var att öka allmänhetens kunskap om och hänsyn till rennäringen under vårvintern då kalvarna föds på fjället. Filmen fick bra spridning i de sociala medierna.

Förvaltning av skyddade områden

Verksamheten omfattar anläggning och underhåll av friluftsanläggningar, gränsmarkeringar samt informationsinsatser inom skyddade områden. Hela verksamheten utvecklas och utökas allt eftersom antalet skyddade områden ökar. Under 2018 har anslagen för förvaltning av skyddade områden varit rekordhöga vilket gjort att vi kunnat satsa både på extra personal och extra insatser. Under 2018 har mycket arbete lagts på förvaltning av gräsmarker, friluftslivssatningar i tätortsnära naturreservat och igångsättande av nya naturreservat.

Länsstyrelsen förvaltar på uppdrag av Naturvårdsverket drygt 200 mil sommar-, vinter- och skoterleder, såväl inom som utanför skyddade områden i fjällen. Förvaltningen av det statliga ledsystemet görs av Länsstyrelsens egen lokalt anställd fältpersonal, naturbevakarna. De ansvarar för tillsyn och underhåll av sommar- och vinterledsmarkering, ruskmarkering av sjöis, skyltning, vägvisning, spångning samt reparationer och underhåll av de broar och rastskydd som ingår i det statliga ledsystemet. Arbetet med förvaltningen av de statliga lederna sysselsätter totalt fem årsarbetskrafter hos Länsstyrelsen. Länsstyrelsen köper också in tjänster vid behov. Under året har Länsstyrelsen fortsatt deltagit i den arbetsgrupp som leds av Naturvårdsverket och där det nationella arbetet med en översyn av det statliga ledsystemet i fjällen utförs.

Den 18 augusti anordnades Naturvårdsenhetens årliga evenemang i Vålådalens naturreservat med särskilt fokus på Blanktjärnsrundan. Målet med dagen var att visa allmänheten en del av vad Länsstyrelsen gör och vad området har att erbjuda. Tillsammans med vattenenheten och samhällsenheten anordnades aktiviteter, guidade turer och visningar. Över 150 personer besökte evenemanget under dagen trots ihållande regnskurar.

I Svenskådalens naturreservat har en ny rastkåta satts upp, för att öka tillgängligheten för besökare i området. Under år 2018 har arbetet med en att ta fram en ny tillgänglighetsstrategi för länets skyddade natur- och kulturområden fortsatt. En intern workshop har genomförts under året och strategin har varit ute på externremiss.

⁵⁹ Länsstyrelsens diariennr 500-634-2018.

⁶⁰ Länsstyrelsens diariennr 500-634-2018.

Satsningar längs det statliga ledsystemet i fjällen

I området runt Storulvån-Sylarna-Helags har särskilda satsningar fortsatt gjorts på spångning av sommarleder samt underhåll av kryssmarkerade vinterleder.

Två rastskydd har köpts in för att ersätta uttjänta rastskydd i Västra Härjedalsfjällen under vår-vintern 2019. En satsning på brandskyddsåtgärder har genomförts i ett stort antal rastskydd efter brandskyddsinspektion 2017.

I Frostviksfjällen har en särskild satsning gjorts på broar, en större bro har byggts och fyra broar har renoverats längs det statliga ledsystemet. Utbyte till ny vägvisning längs lederna enligt den nya nationella standard som tagits fram har genomförts i Härjedalsfjällen och Skäckarfjällen. Här har 360 stycken nya vägvisare satts upp längs 320 kilometer led. Insatserna innebär att besökare på lederna kan färdas säkrare och därmed tryggt kan uppleva vår storslagna fjällmiljö.

Uppdrag Linbana som alternativ till bro längs statliga ledsystemet i fjällen

Under 2017 byggdes en linbana som testanläggning i Vålådalens naturreservat, i direkt anslutning till befintlig bro över Vålån. Linbanan öppnades för allmänheten i juni 2018. Länsstyrelsen har under sommaren 2018 på uppdrag av Naturvårdsverket gjort en utvärdering av linbanans funktionalitet för olika besökargrupper, besökarnas upplevelse av nyttjandet av linbanan samt besökarnas upplevelse av tillgänglig information och instruktion för linbanan med hjälp av en enkät. I uppdraget har också ingått att ta fram information och användarinstruktion.

Information och vägledning

Länsstyrelsen har under året gett ut ett nyhetsbrev från Naturvårdsenheten. Nyhetsbrevet heter Läget i naturen och ambitionen har varit att komma ut med minst fyra nyhetsbrev per år. I år blev det av olika skäl bara ett nyhetsbrev. Mycket på grund av att enheten inte haft någon ordinarie enhetschef på plats. Antalet prenumeranter har ökat under året till 175 unika e-postadresser att skicka till.

Naturvårdsverkets satsning på kommunikation av skyddad natur har under året bestått av några få pressmeddelanden. Länsstyrelsen har deltagit i satsningen genom att gå ut med pressmeddelande om höjda anslag till skyddad natur som fick bra respons då media rapporterade om våra höjda ambitioner.

Vår populäraste publikation Naturguiden är en broschyr som beskriver de trettio mest besökta naturreservaten i länet. Under hösten har den tyskspråkiga varianten reviderats för att säkerställa att vi följer GDPR⁶¹-lagstiftningen, den så kallade personuppgiftslagen.

Under 2018 så gjorde Länsstyrelsen 30 skyltar till nya och gamla naturreservat. Det var flera gamla reservatsskyltar som behövde uppdateras och tryckas på nytt i den grafiska profil som gäller för naturreservat.

En ny webb för alla länsstyrelser lanserades 29 maj 2018. Under i stort sett hela året har det jobbats intensivt med att föra över information från den gamla webbstrukturen till den nya. Med hjälp av extrainsatt personal har vi lyckats föra över alla naturreservat samt granskat och redigerat nästan alla texter utifrån klarspråk. Den nya webben är den klart största informationsaktiviteten under 2018.

Åtgärdsprogram hotade arter

Verksamheten för Åtgärdsprogram, ÅGP, för hotade arter arbetar med information, rådgivning och praktiska åtgärder för hotade arter och naturtyper som kräver särskilda insatser. Under 2018

⁶¹ The General Data Protection Regulation, GDPR eller Dataskyddsförordningen.

har verksamheten genom samverkan, inventeringar och konkret naturvård uppnått ökad kunskap och bättre förutsättningar för några av de arter som omfattas av åtgärdsprogram.

Ett grön infrastruktur-projekt där länsstyrelserna i Jämtlands och Västernorrlands län samverkar med SCA, Trafikverket och andra aktörer i ett landskap för att gynna och behålla flera hotade fjärilsarter fortgår löpande. Artinventeringar och praktiska åtgärder har genomförts i landskapet som finansierats av både Länsstyrelserna och skogsbolag. Projektet kräver bred samverkan och har under hösten presenterats i en film för att visa ett gott exempel på arbete med grön infrastruktur, GI. Länsstyrelsen anordnade en nationell tvådagars träff i länet om arbetet med den hotade fjärilen violett guldvinge. Jämtlands län har ett nationellt ansvar att koordinera arbetet med åtgärdsprogrammet för violett guldvinge. Uppgifter om den starkt hotade orkidén brunkulla har sammanställts i ett register. Aktuella och historiska uppgifter har samlats från flera olika källor och tillgängliggjorts i registret som ska användas i verksamheten.

Under hösten anordnades en kurs för att känna igen och ta rätt hänsyn till hotade lavar knutna till kulturved. Gamla byggnader och gärdesgårdar kan hysa dessa arter vilket kräver att man vid restaureringar och andra åtgärder vet hur man bäst tar hänsyn och gynnar lavarna. Många års utebliven hävd till exempel i form av slåtter av gräsmarker och rikkärr är en vanlig orsak till försämrade livsmiljöer för många konkurrenskänsliga arter. Fem livsmiljöer med hotade arter och naturtyper har restaurerats genom röjningsinsatser inom åtgärdsprogramsverksamheten i länet under året. Ytterligare några marker sköts redan årligen med slåtter utanför skyddade områden för att upprätthålla god bevarandestatus för hävdgynnade ÅGP-arter. Inventeringsinsatser för sex hotade ÅGP-arter har genomförts i länet under året. Inventeringarna har gett ökad kunskap och bättre underlag för planering av nödvändiga åtgärder. Utöver dessa inventeringar övervakas populationsutvecklingen för tre arter genom årlig uppföljning på ett antal lokaler.

Artbevarande

Två exempel på artbevarande naturvårdsarbete som bedrivits i betydande omfattning under det gångna året beskrivs nedan.

Felles Fjellrev

Projekt Felles Fjellrev II är ett Interreg-projekt under perioden 2016–2019 där Länsstyrelsen i Jämtlands län är projektägare på svensk sida och Miljödirektoratet är projektägare på norsk sida. Projektområdet omfattar fjällområdet i Jämtland och Västerbottens län samt Trøndelag och Nordlands fylke. Projektets mål är att stärka fjällrävspopulationen i området genom riktade stödinsatser och att öka allmänhetens kunskap om fjällräv genom prioriterat informationsarbete.

Under 2018 konstaterades 25 föryngringar av fjällräv i Jämtlands län, de flesta i området kring Helags. I hela norden hittades ett drygt hundratal föryngringar. I projektet finns även en omfattande informationsinsats, främst riktad mot barn och unga, genom hemsida och sociala medier. I november presenterades en animerad film, Storm och Tinde II, som är en uppföljning på den film som presenterades 2013. Filmen finns tillgänglig på svenska, norska och engelska. Filmen visar på ett pedagogiskt sätt fjällrävens liv och utmaningar samt ger en bild av vad projektet jobbar med. Under hösten genomfördes även en informationsturné till länets fjällkommuner där skolor besöktes och information till allmänheten på kvällarna.

Kommande år 2019 är projektets sista år och då kommer bland annat mer informationsmaterial i form av broschyr och barnbok samt ett utbildningspaket till skolor att presenteras. Mer information om projektet finns på www.fellesfjellrev.se.

Arbetet för en eventuellt ny nationalpark i området Vålådalen – Sylarna – Helags

Länsstyrelsen driver sedan 2014 tillsammans med Naturvårdsverket ett projekt för att se över förutsättningarna för att bilda en nationalpark i området Vålådalen-Sylarna-Helags. Målet är att formulera ett välgrundat underlag för beslut om att lämna ett förslag till regeringen om inrättande av en eventuell nationalpark i det aktuella området.

För projektets genomförande sluts årliga avtal mellan Naturvårdsverket och Länsstyrelsen. För 2018 fick Länsstyrelsen i uppdrag⁶² att utföra löpande och operativt arbete med bland annat regional projektledning, samordning av samiska frågor, kommunikation och planering för och uppstart av arbetsgrupper.

En viktig del i projektarbetet är samverkan mellan olika aktörer och intressen. Beredningsgruppen är projektets grupp för samverkan mellan centrala berörda aktörer. Beredningsgruppens arbete fokuserar på utformningen av och innehållet i den eventuella nationalparken. Fem fysiska hel-dagsmöten, lika många halvdagsmöten och ”hemarbete” däremellan har genomförts, som under hösten resulterat i ett förslag till överenskommelsedokument om det fortsatta arbetet.

Utöver det löpande arbetet, har projektledningen i samverkan med beredningsgruppen, under året främst arbetat intensivt med framtagandet av dokumentet ”Mål, syfte och preliminär, övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags”⁶³. Dokumentet är en avsiktsförklaring som ska ligga till grund för det kommande arbetet och beskriver ramverket för hur den eventuella parken ska kunna förvaltas. Då processen med de berörda organisationernas ställningstagande till dokumentet av olika skäl försenades, beslutade resursägargruppen i november att projektet skulle förläggas ytterligare ett år samt att kontrollbeslut 2 skulle förläggas till i mars/april 2019 från tidigare november 2018. Ett antal specificerade leveranser har genomförts och redovisats till Naturvårdsverket den 18 december i enlighet med uppdraget. Utöver årets leveranser har, flera från 2017 års uppdrag⁶⁴, försenade leveranser genomförts bland annat en GIS-sammanställning av markanvändning och pågående verksamhet i området, en fördjupad analys av förstudien, med fokus på mänskliga aktiviteter, samt en ledutredning. Alla dessa kommer på ett bra sätt bidra till arbetet med att ta fram ett välgrundat beslutsunderlag om att lämna ett förslag till regeringen om inrättande av den eventuella nationalparken.

Tätortsnära natur

Under 2018 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med stora satsning i våra tätortsnära naturreservat runt Östersund. Reservaten är viktiga för ett lättillgängligt friluftsliv för många människor. För mer utförlig information se återrapportering⁶⁵ av 1:3-anslaget till Naturvårdsverket.

I naturreservatet Tysjöarna har det bytts ytterligare 200 meter av den totalt 1 200 meter långa tillgänglighetsanpassade däckspången och leden runt sjöarna har kompletterats med 200 meter ny spång. En andra beteshage på 26 hektar har satts upp i norra delen av reservatet. Under sommaren har 20 nötkreatur med kalvar gått i området så besökare har kunnat se betesdjur från däckspången.

I Andersöns naturreservat har flera satsningar gjorts för att förbättra tillgängligheten. Den gamla Ångbåtsbryggan har renoverats med nya stockvarv och nytt trädäck. Två hårt slitna stigpartier om cirka 500 meter har grusats upp. Uppsättning av fyra nya tillgängliga dass med mulltoa har på-

⁶² Länsstyrelsens diariennr: 511-4814-2018, Naturvårdsverkets ärendenr 04353-18.

⁶³ Naturvårdsverkets ärendenr 02982-14.

⁶⁴ Länsstyrelsens diariennr: 511-5727-2017.

⁶⁵ Länsstyrelsens diariennr: 500-634-2018.

börjats och slutförs under våren 2019. Under vårvintern genomfördes en cirka 30 ha stor naturvårdsgallring av tät ungskog tillsammans med berörd markägare. I samband med det röjdes även ett tre hektar stort igenväxt fornlämningsområde fram. Fornlämningsområdet har sedan städats på grotrester och en ny rastplats med bänk/bord och informationsskyltar har gjorts i ordning. Ytterligare två platser inom reservatet har fått nya bord med bänk och ny eldstad.

I Mussjöns fågelskyddsområde nära Änge samhälle har 190 meter ny spång lagts. Även en ny eldstad och ett nytt bänkbord har satts upp nedanför fågeltornet.

Vid Hoverbergs naturreservat har en tillgänglig rastplats gjorts i ordning tillsammans med berörd markägare, en kommun. Rastplatsen har fått en plattform i trä och en cirka 15 meter grusad gång med avåkningsskydd upp från parkeringen.

Lokala naturvårdsbidraget LONA

Länsstyrelsen har fortsatt att administrera projektansökningarna för det Lokala Naturvårdsbidraget, LONA, i enlighet med förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt. Under 2018 beviljade Länsstyrelsen tilldelning till åtta nya projekt, från sju av länets åtta kommuner. Därmed pågår projekt i länets samtliga åtta kommuner. Det totala beviljade bidraget till nya projekt var 1,6 miljoner kr, varav 911 tkr betalades ut 2018. Till redan pågående projekt det betalades totalt cirka 400 tkr ut till länets kommuner. I likhet med tidigare år är det framför allt projekt inom tillgänglighet och folkbildning som fått del av bidraget under 2018.

Under 2018 har även beslut tagits om att avsluta fem projekt utan att några åtgärder har påbörjats och utbetalt bidrag har återkallats. Att beviljade projekt ej påbörjas är mindre vanligt, men samtliga fem projekt har avslutats på kommunernas initiativ. De avbrutna projekten har inneburit att cirka 185 tkr har betalats tillbaka. Projekten har avslutats på grund av hög personalomsättning i tre fall och på grund av föreningarnas svårighet att skapa tillräckligt intresse för att uppfylla medfinansieringskravet i två fall.

Vilt- och rovdjursförvaltning Väs 218

Rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen i Västerbottens län har under 2018 varit ordförandelän för samverkansrådet i det norra rovdjursförvaltningsområdet. Ansvariga tjänstemän har haft regelbundna avstämningar i centrala rovdjursförvaltningsfrågor och flera samverkansrådsmöten har genomförts. Läget avseende länens licens- och skyddsjakter, processen för förslag till nya miniminivåer för varg och lodjur, förvaltningsverktyget för rovdjur i renskötselområdet, delegering av rätt att fatta beslut om skydds jakt på järv, överklagade av skyddsjakter samt järvförvaltningen med mera har diskuterats.

Länsstyrelsen har under vintern 2017/2018 kvalitetssäkrat 34 lodjursföryngringar. Två vargrevir har konstaterats beröra Jämtlands län och i båda dessa reviren har det skett föryngring av varg. Enstaka vargar kan dock ha förekommit i hela Jämtlands län. Antalet järvföryngringar som säkrades i länet var 58 stycken vilket är en historisk hög nivå. Häckning av kungsörn har dokumenterats i 38 fall, varav 30 av dessa var lyckade vilket innebär att de fick ut flygfärdiga ungar. I länet finns en stabil stam av björn. Innan licensjakten startade beräknades björnstammen bestå av cirka 850 individer.

Länsstyrelsen har under våren 2018 svarat på remisser från Naturvårdsverket vid ansökningar om skydds jakt efter järv då Länsstyrelsens delegation att fatta beslut om skydds jakt efter järv inte förnyades vid årsskiftet. Länsstyrelsen fick i maj åter delegation att fatta beslut om skydds jakt efter järv. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att riksdagens intention om regionaliserad viltförvaltning fullföljs.

Länsstyrelsen uppfattning är att det är bekymmersamt att gynnsam bevarandestatus enbart bedöms utifrån inventeringsresultat. Dåliga spårförhållanden på grund av snöbrist eller skare försvårar

inventeringen avsevärt och Länsstyrelsen ser därför ett stort behov av andra bedömningsgrunder. Inventeringen ger inte alltid en rättvisande bild, vilket kan betyda att delar av länet bedöms sakna rovdjur på grund av att det en enskild vinter eller under delar av vintern råder besvärliga spårförhållanden. Inventeringsresultaten är centrala för förvaltningen och det är därför viktigt att metoder för inventering och modeller för populationsuppskattningar ger ett inventeringsresultat som i så stor utsträckning som möjligt överensstämmer med den verkliga populationen

Under 2018 har Länsstyrelsen beviljat skyddsjakt för att förebygga skador, främst för rennäringen, av rovdjur samt riktade skyddsjakter mot skadegörande individer.

Arbetet med regeringsuppdraget om förvaltningsverktyget och utforma toleransnivåer och åtgärder för rennäringen har fortsatt.

Antal ärenden och kostnader för Vilt och rovdjursförvaltningen, VÄS 218, ingår i redovisningen under Övrig verksamhet och där tabellen Volymer och kostnader (Avser verksamhet 20*-21* exkl. 201*).

Klövviltsförvaltning

Länsstyrelsen administrerar en del av älgförvaltningen, bland annat om- och nyregistrering av licensområden och älgskötselområden och har under året handlagt sådana ärenden. Länsstyrelsen har även bland annat genomfört granskning av älgförvaltnings- och älgskötselplaner under året. Länsstyrelsen har under året beslutat om tilldelning av antalet älgar för länets licensområden. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet tillsammans med klövviltsgruppen i Viltförvaltningsdelegationen och länsstyrelsen i Västernorrland med att ta fram en gemensam älgförvaltningsplan. Länsstyrelsen har under året förvaltat älgvårdsfonden och beslutat om uttag ur densamma, bland annat om arvoden till ledamöter i älgförvaltningsgrupperna och bidrag till skjutbanor. Länsstyrelsen har under året handlagt frågor som rör kronskötselområden. Länsstyrelsen har medverkat i en utbildningsinsats i Lycksele främst riktat mot delegater i älgförvaltningsgrupperna men också övriga aktörer inom älgförvaltningen. Under vintern och våren kom det rikligt med snö i länet vilket medförde en del problem för älgarna, och det inkom ett flertal skyddsjaktsansökningar på älg på grund av betesskador. Ärendena var något komplicerade och rutiner utvecklades, bland annat förtydligades samarbetet med Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen har medverkat i att ta fram program för samt deltagit i den viltförvaltarkonferens som genomfördes i Stockholm under tre dagar i november.

Länsstyrelsen deltog i de viltforskardagar som genomfördes av Naturvårdsverket i Umeå under två dagar i september.

I ett led av att underlätta administrationen runt älgförvaltning har länsstyrelsen tagit fram en ny samarbetsyta för länets samtliga sex älgförvaltningsgrupper.

Viltförvaltningsdelegationen

Viltförvaltningsdelegationen är ett organ inom Länsstyrelsen för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen inom länet. Landshövdingen är ordförande och övriga ledamöter representerar följande intressen; förtroendevalda, trafiksäkerhet och illegal jakt, jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftsinntresset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och besöksnäring, skogsnäringen, rennäringen, natur och ekoturismföretag och fäbodbruket. Viltförvaltningsdelegationen beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet.

Viltförvaltningsdelegationen har genomfört fem sammanträden under 2018. Under mötena har delegaterna kompetensutvecklats genom att de fått information om viltförvaltning och beslut och

underlag inför beslut från vilthandläggare på Länsstyrelsen och genom gästföreläsningar. Delegationen har fattat beslut om övergripande riktlinjer vid licensjakter efter lo och björn.

Viltförvaltningsdelegationen har under året också prövat frågan om godkännande av förslag till nya miniminivåer för varg och lodjur som lämnats till samverkansrådet i norra rovdjursförvaltningsområdet.

Klövviltsgruppen, som är ett utskott i viltförvaltningsdelegationen, har under året deltagit i arbetet med att ta fram en ny älgförvaltningsplan och planen är gemensam med Västernorrland.

Länsstyrelsens Naturbevakare

Naturvårdsenhetens egen fältorganisation består av fältchef och 17 naturbevakare som arbetar över hela länet med det praktiska utförandet av Länsstyrelsens uppdrag inom naturvård. De är till stor del Länsstyrelsens ambassadörer då de i sitt utåtriktade, dagliga arbete möter allmänheten ute i länet. Naturbevakarna har under året, som representanter för Länsstyrelsen, informerat om sitt arbete i flera olika sammanhang. Naturbevakarna arbetar med de årliga inventeringarna av stora rovdjur, skötsel och underhåll av det 200 mil statliga leder i fjällen, skötsel och förvaltning av länets skyddade områden, besiktning och provtagning av lodjur och björnar skjutna under licensjakterna, förebyggande åtgärder och besiktningar av skador på tamdjur och gröda, orsakade av fredat vilt, jakt och fisketillsyn samt arbete med förebyggande av artskydds- och jaktbrott. De arbetar också i varierande omfattning i Länsstyrelsens olika Interreg- och LIFE-projekt, till exempel förvaltning av fjällräv, gräsmarksskötsel och naturvårdsbränningar. Under sommaren 2018 hade de en viktig roll i släcknings- och eftersläckningsarbetet av skogsbranden i Sonfjällets Nationalpark.

Näringsdepartementet

Regional tillväxt

1.25 Berörda länsstyrelser ska redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret i länet. Redovisningen ska även omfatta vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra samt hur den har utvecklats. Redovisningen ska avse det regionala tillväxtarbetet inklusive genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltande myndighet för Interreg Sverige-Norgeprogrammet 2014–2020. Programmet tillhör organisatoriskt Landsbygdssenheten. Arbetet redovisas närmare under kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 § sakområde 3 Regional tillväxt Väs 30* samt under Länsstyrelseinstruktion 4 § punkt 4, 5 och 6.

Enheten handlägger även anslagspost 19 av de regionalpolitiska tillväxtmedlen 1:1.

Region Jämtland Härjedalen finns representerade i styr- och övervakningskommittéer för Interreg Sverige-Norgeprogrammet och bidrar praktiskt till programmets genomförande.

Samverkan mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen

Länsstyrelsen samverkar med Region Jämtland Härjedalen i bland annat regional tillväxt. Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen har utformat en gemensam överenskommelse som utgör grunden för vårt samarbete på lednings- och sakområdesnivå.

Under året har samarbete med koppling till regional tillväxt skett inom följande områden:

Skogsprogram

Under året har arbetet med skogsprogrammet fortsatt och under hösten har Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen tillsammans med Skogsstyrelsen bildat en regional styrgrupp för att fortsätta arbetet. Arbetet intensifierades i och med att den nationella skogsstrategin beslutades. Länsstyrelsen sökte och beviljades medel från Skogsstyrelsen för att implementera den nationella strategin regionalt. Under det sista kvartalet har arbetet inriktats på att samla in information från skogliga intressenter och i slutet av året hölls en workshop för att samla in ytterligare information som underlag för det fortsatta arbetet.

Fondsamverkan

Tillväxtverket har sammankallat och formerat en gruppering kring uppdraget för regional fondsamverkan. Länsstyrelsen deltar i arbetet med representation från Landsbygdsprogrammet och Interreg Sverige-Norge. Övriga deltagare är ESF-rådet, Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen Västernorrland, Region Västernorrland samt Leader. Arbetet syftar till att öka kunskapen om de olika strukturfonderna som finns tillgängliga i länet och öka synergier i arbetet med information, handläggning och regelverkstolkning.

Länspartnerskapsmöten

Länsstyrelsen ingår i Länspartnerskapet för strukturfonder som leds av Region Jämtland Härjedalen. I partnerskapet ingår de länsrepresentanter som också ingår i strukturfondspartnerskapet Jämtland-Härjedalen/Västernorrland. Under året har Länsstyrelsen deltagit i de två möten som hållits.

Strukturfondspartnerskapsmöten

Länsstyrelsen ingår även i Strukturfondspartnerskapet i Mellersta Norrland som under programperioden leds av Region Jämtland Härjedalen. Partnerskapet har till uppgift att prioritera bland godkända ansökningar till de regionala strukturfondsprogrammen samt till det nationella socialfondsprogrammet. Under året har Länsstyrelsen deltagit i de två möten som hållits.

Livsmedelsstrategi

Framtagandet av en mat och livsmedelsstrategi för länet är ett annat exempel där Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen samverkat. Strategin är klar och beslutad gemensamt av Länsstyrelsen och regionen och det fortsatta arbetet inriktas nu på att arbeta fram en handlingsplan.

Samverkan RUS

Länsstyrelsen samarbetar med Region Jämtland Härjedalens i uppföljning och revidering av den regionala utvecklingsstrategin RUS. Samarbetet består bland annat i att bidra till den årliga uppföljningsrapporten Läget i länet som presenteras på de årliga regiondagarna, där Länsstyrelsen deltar i planering och genomförande samt med en del av finansieringen. Från Länsstyrelsen är det i första hand Landsbygdsenheten, Samhällsenheten samt ledningskansliet som aktivt deltagit.

Partnerskap Landsbygdsprogrammet

Region Jämtland Härjedalen finns representerade i det partnerskap för Landsbygdsprogrammet som leds av länsrådet. Länsrådet sitter även i övervakningskommittén för programmet och biträdande regiondirektören ingår som ersättare.

Samverkan kring stödhantering

Länsstyrelsen deltar regelbundet på de träffar för näringslivschefer som anordnas av Region Jämtland Härjedalen. Vid träffarna deltar näringslivschefer från alla kommuner i länet. Utöver detta har Länsstyrelsens handläggare av projekt- och företagsstöd regelbundna kontakter med regionens stödhandläggare.

Serviceförsörjning

Länsstyrelsen hanterar Landsbygdsprogrammets projektstöd till kommersiell och viss offentlig service där den främsta målgruppen är servicegivare i serviceglesa områden. Under året har arbetet med rådgivningsinsatser fortsatt. Även detta sker inom ramen för Landsbygdsprogrammet 2014–2020. Övriga kommersiella stöd hanteras genom förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service och handläggs av Region Jämtland Härjedalen.

Region Jämtland Härjedalen förvaltar det regionala serviceprogrammet. Länsstyrelsen har och har haft en god dialog under året med regionen gällande servicefrågor. Detta gäller även med kommunerna där samtliga nämnda parter genomför kontinuerliga möten i det formaliserade serviceforum som finns i länet.

Länsstyrelsen har tillsammans med kommunerna och lokala aktörer sökt och beviljats projektmedel från Tillväxtverket för SOT-projektet. Projektet handlar om att stärka servicen under krissituationer med service och trygghetspunkter i Jämtlands län, vilka kallas SOT-punkter. Inom projektet inryms grundläggande betaltjänster som en komponent, vilket är ett område som Länsstyrelsen har arbetat vidare med inom ramen för Post- och telestyrelseprojektet. Från och med halvårsskiftet finns en projektledare anställd med placering på Länsstyrelsen.

1.26 Berörda länsstyrelser ska redovisa hur medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och, i förekommande fall, de territoriella samarbetsprogrammen. I redovisningen ska det framgå hur verksamheten tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet samt hur detta har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Åtterrapporering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

För projektmedlen 1:1 anslagspost 19 har det tagit några år att upparbeta en projektbas och för 2018 nås maximalt anslagsutnyttjande. De projekt som beviljas har bäring mot målen i den regionala utvecklingsstrategin, RUS.

Länsstyrelsens del av det regionala tillväxtanslaget under utgiftsområde 19 omfattar cirka sex miljoner kr årligen. Medlen används i en rad åtgärder kopplade till den regionala utvecklingsstrategin. Till exempel har medel använts för att finansiera ett direkt samarbete mellan Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen i form av en årlig konferens, Regiondagarna. I samarbetet inför regiondagarna har Länsstyrelsen ingått i en beredningsgrupp som tagit fram rapporten Läget i länet. Rapporten är en uppföljning och sammanställning direkt kopplad till den regionala utvecklingsstrategin har utgjort en bärande del i konferensen. Medlen har använts för att bidra till utvecklingsprojekt i merparten av länets kommuner samt som medfinansiering i ERUF⁶⁶ och Interreg-projekt.

⁶⁶ Europeiska regionala utvecklingsfonden

Ett axplock av exempel där 1:1-medlen använts är inom följande områden:

Verksamhetsområde	Projekt/verksamhet
Turism	Hållbara leder Vålådalen. Multiarena Funäsfjällen. Modell för samverkan och kompetensförsörjning inom industrisektorn. Hållbar skoterturism i Frostviken.
Regional tillväxt	Läget i länet 2015–2017. Samarbete mellan region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelse. Nordsvenska kulturlandskapet- drivkraft i regional utveckling. Förstudie för skogsprogram.
Hållbarhet och miljö	Klimatråd. Samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen. Smart Green Region. Medfinansiering Interreg Sverige Norgeprogrammet.
Kulturmiljöer	Upprustning av hembygdsgårdar. Medfinansiering av projekt inom Landsbygdsprogrammet.
Jämställdhet	Jämställdhet från ord till handling.

Källa: Projekten är registrerade i Tillväxtverkets system NYPs

Livsmedelskontroll, djurskydd, foder och animaliska biprodukter samt allmänna veterinära frågor

1.29 Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedelskontroll, kontroll av djurskydd, foder, animaliska biprodukter, djursmittskydd samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Måluppfyllelse av operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan

Övergripande

Länsstyrelsen har gjort en ny flerårig kontrollplan för hela 28-området. Till planen hör kompletterande dokument för verifiering och analys av kontrollen, avvikelsemall för uppföljning av brister i kontrollsystemet, riskanalys och prioritering inför kommande år samt urval av kontrollobjekt och kontrollmetod. Dessa kompletterande dokument upprättas årligen för varje kontrollområde. Länsstyrelsen har en kompetensutvecklingsplan som beskriver behov, handläggarnas kompetens, och kompetensmål för personalen inom 28-området. Länsstyrelsen har i stort en god kompetens inom de kontrollområden som är relevanta för länet. Ytterligare en länsveterinär har anställts och personalstyrkan för djurskyddskontroll kommer att vara fulltalig under 2019. Länsstyrelsen bedömer därför att förutsättningarna för att fullgöra kontrolluppdraget framgent är goda.

Livsmedelskontroll

Länet har ingen odling av spannmål för livsmedelsändamål. Länsstyrelsen berörs därför inte av mål 12 i de delar i Nationell plan för kontrollen i livsmedelskedjan, NKP, som gäller för 2018, om kontroll på spannmålgårdar. Myndigheten har utfört 75 procent av planerade kontroller i primärproduktionen.

Kontrollen är riskbaserad men det finns endast fem livsmedelsproducenter i högsta riskklass i länet och dessa kontrolleras inte årligen. Under 2018 har istället 40 procent av kontrollerna utförts i verksamheter med näst högst riskklass, orange, och resterande i medelhög riskklass, gul.

Registersystemet PRIMÖR används vid uttag av kontrollobjekt. Endast en kontroll hade avvikelser och detta har följts upp vilket verifierats enligt rutin.

Vid kontroll av livsmedel och foder görs ofta en genomgång av rutiner och system det vill säga en revision som följs av en verifierande inspektion. Ingen provtagning har utförts under året. Länsstyrelsen har under året arbetat för att korrigera de avvikelser som noterades av Livsmedelsverket vid revisionen 2017 och som framför allt rörde brister i planer och dokumenterade rutiner. En ny kontrollplan och rutiner för bland annat uppföljning och analys har tagits fram. Länsstyrelsen har ännu inte fått återkoppling på dokumenten från Livsmedelsverket. Arbete har också påbörjats med ny epizootiberedningsplan och en plan för beredskap inom livsmedelkedjan.

Revision av kommunal livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har utfört de två revisioner av kommunal livsmedelsverksamhet som planerats. Vid ett tillfälle gjorde Livsmedelsverket en normerande granskning vid revisionen. Teknisk expert har medföljt vid båda revisionerna som innehållit dels granskning av kommunernas kontrollsystem, dels skuggkontroll när kommunens livsmedelsinspektör utfört kontroll i en livsmedelsanläggning. Livsmedelsverket har sammanfattningsvis bedömt att Länsstyrelsen har ett väl fungerande revisionssystem med tillräcklig flexibilitet och erfaren personal. Områden som kan utvecklas är revision av kontrollernas effekt och verifiering av information genom användning av olika informationskällor, som skuggkontroll. Livsmedelsverkets nya handbok för revision gör att tydligare krav kan ställas. Det har inneburit att fler avvikelser noterats vid revisionerna. Kommunernas vilja att korrigera avvikelserna är dock god.

Djurskyddskontroll

Länsstyrelsen har inte nått målen vad avser tio procent kontroll av animalieproducerande besättningar, vidare är andelen obefogade anmälningskontroller för hög. Övriga mål har nåtts. En stor anledning till att tio procentmålet inte har uppnåtts är att många objekt som slutat med djurhållning trots detta ligger kvar i registret. Antalet objekt med lantbruksdjur blir då för högt vilket bidrar till att målet om kontroll av minst tio procent inte uppnås. Länsstyrelsen kommer att göra en översyn av djurskyddsregistret kommande år.

Vad gäller andelen obefogade anmälningar behövs ytterligare analys och likriktning i bedömningen vad som ska klassificeras som en avvikelse göras. Länsstyrelsen prioriterar hårt och åker endast ut på ett mindre antal anmälningar, trots detta bedöms många vara obefogade. Kvoten planerade kontroller/anmälningskontroller under 2018 uppgick till 1,44, vilket är en försämring jämfört med 2017, då kvoten var 2,64. Anledningen till att resultatet var något sämre 2018 jämfört med 2017 var att färre kontroller totalt utfördes och då främst antal normalkontroller. Länsstyrelsen lämnar ut djurskyddsbroschyrer i samband med kontroll och informerar även via det web-brev som regelbundet skickas ut till alla lantbrukare i länet. Handläggningstiden för förprövningsärenden ligger alla väl under 56 dagar.

Smittskydd/djurhälsa

Länsstyrelsen har utfört aktiviteten enligt den nationella kontrollplanen, NKP, det vill säga övervakat ett fall som omfattas av hygienföreskriften, men har inte utfört några andra kontroller än dokumentkontroll av salmonellaprovtagningen på fjäderfä under året.

Djurhälsopersonal/veterinärmedicinska preparat

Tillsyn är påbörjad men målet att alla veterinärer ska kontrolleras med de fasta kontrollintervall som anges i Jordbruksverkets vägledning har inte nåtts. Övriga mål i NKP har uppfyllts. Länsstyrelsen har gjort en dokumentkontroll av alla veterinärer som rapporterat till djursjukdatan och som förskrivit läkemedel som är förbjudna för livsmedelsproducerande djur eller förknippade med krav på provtagning. Endast hästar hade behandlats med sådana preparat. Detta har följts upp med

kontroll av hästpass och att hästarna i förekommande fall har uteslutits ur livsmedelskedjan genom markering i passet.

Foder

Målen i NKP och Länsstyrelsens egna kontrollmål har nåtts. Vad gäller foderkontrollen finns inga anläggningar för inblandning av tillsatser eller läkemedel i foder i länet. En mindre andel lantbrukare odlar spannmål för foderändamål, ingen direkttork har dock påträffats vid kontroll. Länsstyrelsen är medveten om risker förknippade med foderproduktion. Det nationella foderföretagarregistret är dock svårt att använda i det riskbaserade uttaget eftersom det inte framgår vilka som odlar spannmål. Inga brister har noterats vid kontrollerna.

Animaliska biprodukter

Länsstyrelsen deltog inte i det nationella ABP-projektet. Länsstyrelsen har informerat och följt upp att en oregistrerad transportör av animaliska biprodukter registrerat sig hos Jordbruksverket.

1.30 Länsstyrelserna ska arbeta för fler och bättre djurskyddskontroller.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen har planerat för ett ändrat arbetssätt under 2019. Tillsynsarbetet inom djurskyddskontrollen kommer att läggas upp som "sprinter" vilket innebär att handläggare under tidsbegränsade perioder arbetar koncentrerat med normalkontroller. Länsstyrelsen är övertygad om att detta arbetssätt kommer att leda till ett effektivare arbete med fler och bättre djurskyddskontroller, vilket förhoppningsvis även kommer att frigöra tid och resurser för annat arbete inom området.

Länsstyrelsen har under 2018 haft en handläggare som deltagit i projektgruppen för Mobil Djurskyddskontroll. Från och med början av 2019 kommer hela arbetsgruppen inom djurskyddskontrollen att arbeta med de nya kontrollplattorna och det leder förhoppningsvis till ett mer likartat arbetssätt som ger bättre och effektivare kontroller.

Lantbruk och landsbygd

1.31 Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andel fel i stödhanteringen.

Vid genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet ska länsstyrelserna:

redovisa genomförandet av programmen enligt riktlinjer från Statens jordbruksverk, samt

redovisa handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet Styr- och uppföljningssystem projekt- och företagsstöd respektive styr- och uppföljningssystem jordbrukarstöd.

Uppdragen om genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet finansieras av medel från anslagen 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Effektivisering och förenkling för företag och myndigheter

Jordbrukarstöden

I syfte att underlätta vid ansökan av de olika jordbrukarstöden arbetar Länsstyrelsen bland annat med information och teknisk hjälp till de sökande. Länsstyrelsen anordnade under 2018 fyra träffar ute i länet, på orter som ligger på långt avstånd från Östersund, och de var liksom tidigare år välbesökta. Länsstyrelsen besökte Sveg och Funäsdalen i Härjedalens kommun samt Strömsund och Jormvattnet i Strömsunds kommun. Länsstyrelsen informerade om nyheter samt bistod med tekniskt stöd vid ansökansförfarandet.

Länsstyrelsen arrangerar varje år inför ansökansperioden en konsultinformation, där de konsulter som arbetar med SAM-ansökningar i länet bjuds in till en informationsträff på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen berättar där om årets nyheter inom stöden samt nyheter i SAM⁶⁷-internet, Jordbruksverkets e-tjänst för ansökan om jordbrukarstöd. Träffen är uppskattad av konsulter och de flesta som verkar i länet återkommer varje år.

Länsstyrelsen tillhandahåller datorer för de sökande med möjlighet att boka tid dagtid för att fylla i ansökan. Tidigare försök att erbjuda kvällsöppet har endast haft en till två besökande, därför erbjöds inte detta under 2018.

Länsstyrelsen ser det som viktigt att ha tydlig och aktuell information på vår hemsida och följer rutiner för uppdateringar av denna. På länsstyrelsernas nya webb länkar jordbrukarstödens detaljerade information direkt till Jordbruksverkets information och följer Jordbruksverkets uppdateringar. Länsstyrelsen skickar regelbundet ut ett nyhetsbrev till länets lantbruksföretag och övriga intresserade av lantbruk och landsbygdsfrågor med information om stöd, kompetensutveckling och andra aktuella frågor som berör målgruppen.

⁶⁷ Samordnad ansökan om EU-stöd för ett jordbruksföretag.

Länsstyrelsen samordnar i största möjliga mån besöken vid olika kontroller ute på gården för att förenkla för lantbrukaren. Eftersom Jämtlands län är ett stort län till ytan planerar vi även arbetet med kontroller ute i länet på ett sådant sätt att vi ska minimera bilkörningen för att på så vis utföra kontrollarbetet på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Länsstyrelsen har som rutin att vid besök på gårdar och vid informationsträffar tillhandahålla Jordbruksverkets mallar för dokumentation och annat material, för att underlätta för lantbrukarna att uppfylla exempelvis de dokumentationskrav som finns i olika ersättningar.

Länsstyrelsen följer Jordbruksverkets föreskrift 2015:8 - GAR i sitt arbete med jordbrukarstöden för att arbeta på ett kvalitetssäkert sätt. Länsstyrelsen upprättar en mall för Intern Styrning och Kontroll, gör handläggningskontroller utifrån riskanalys, följer Jordbruksverkets handläggarstöd och fastställda rutiner för handläggning och kontroll.

Länsstyrelsen följer SUSS- planen som upprättas av Jordbruksverket och länsstyrelserna och använder denna som grund i arbetsplaneringen för jordbrukarstöden.

Länsstyrelsen deltar aktivt i Jordbruksverkets utbildningar gällande kontroll och handläggning i de nya systemen som erbjuds på plats eller via Skype eller motsvarande system.

Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder

Jordbruksverkets IT-system för handläggning har fått de flesta vitala funktioner i drift vilket underlättar handläggningen avsevärt. Nu pågår förenklingar i rutiner för att påskynda handläggningen. Medarbetare på Länsstyrelsen har aktivt bidragit till att föreslå förenklingar som Jordbruksverket kunnat realisera.

Under året har länsstyrelserna gemensamt utvecklat informationen på webben för att underlätta för sökande att hitta relevant information, med tydliga kopplingar till Jordbruksverkets webb om stöden. Texterna vidareutvecklas kontinuerligt. Under de konsultträffar och informationer i länet som genomförs för jordbrukarsstöden presenteras även möjligheterna med projekt-, företags- och miljöinvesteringarna. Flera av stöden är komplicerade för stödsökande och tydlig och kompletterande information är nödvändig. Särskilt bredbandsstödet har omfattande regelverk och komplicerade projekt. Därför har Länsstyrelsen genomfört informationsträff med stödmottagare som beviljats stöd till bredbandsutbyggnad. I andra stöd och stödmottagare sker information oftast via telefon.

Länsstyrelsen följer SUSS- uppföljning som upprättas av Jordbruksverket och länsstyrelserna och använder denna som grund i arbetsplaneringen för landsbygdsstöden.

Länsstyrelsen deltar aktivt i Jordbruksverkets utbildningar inom handläggningen som erbjuds på plats eller via Skype och i Länssamverkan bredband som har kontinuerliga träffar.

Länsstyrelsen bidrar med en medarbetare i styrgruppen för Landsbygdsnätverket, som är en del av Landsbygdsprogrammet med uppgift att underlätta genomförandet av programmet, visa på goda exempel och utgöra en spridare av programmets möjligheter.

Under 2018 har Partnerskapet för Landsbygdsprogrammet deltagare i den nationella digitala nätverksträffen som handlade om Smarta Landsbygder. Träffen arrangerades av Länsstyrelsen och Landsbygdsnätverket i samverkan. Partnerskapet har en stor roll för att sprida information om programmet och utgöra ytterligare en kontaktyta för företagare och organisationer på landsbygderna i länet.

Stöd till vattenbruk

Det stöd som i huvudsak är aktuellt för Jämtlands län ur Havs- och fiskeriprogrammet är stöd till produktiva investeringar i vattenbruk. Budgeten för programmet är nationell och medlen tog slut i ett tidigt skede. Då detta är väl känt inkommer inga ansökningar.

Handläggningstider och måluppfyllnad

Jordbrukarstöden

SUSS⁶⁸-JBR har funnits i ett flertal år, och den tas fram i en arbetsgrupp med representanter för Jordbruksverket och Länsstyrelserna. Länsstyrelsen Jämtlands län deltar aktivt i detta arbete genom en representant från Landsbygdsenheten i arbetsgruppen samt att Länsstyrelsen aktivt deltar med synpunkter när planen uppdateras. Länsstyrelsen har för jordbrukarstöden följt tidplanen samt uppnått alla de mål som fanns uppsatta i SUSS-JBR och Jordbruksverkets utbetalningsplan för 2018. Det finns ingen särskild mätning av handläggningstider gällande jordbrukarstöden utan det som mäts är uppnådda resultat vid avstämningar i tidplanen SUSS-JBR.

Alla som sökt utbetalning 2018 har fått utbetalt, men alla har inte fått hela utbetalningen.

Länsstyrelsen planerar arbetet med handläggning och kontroll och fördelning av resurser i den årliga verksamhetsplaneringen. Planeringen följs upp löpande och omfördelning av arbete sker under året för att säkerställa att framförallt kontroller blir klara i tid för att möjliggöra att utbetalningar kan göras enligt fastställd plan.

- För 2018 är andelen av antalet beslutade direktstöd i 93,5 procent, vilket motsvarar 99,6 procent av pengarna.
- För förgröningsstöd är 93,2 procent av ansökningarna utbetalda vilket motsvarar 99,6 procent av pengarna.
- Nötkreatursstödet är utbetalt till 89,8 procent av ansökningarna och 100 procent av pengarna.
- För ung jordbrukare 85,9 procent av ansökningarna och 100 procent av pengarna.
- För kompensationsstödet är antal utbetalda ansökningar 93,4 procent och 100 procent av pengarna,
- Miljöersättning för betesmarker är 73,9 procent av ansökningar utbetalt, andel av pengar är 92,9 procent.
- Miljöersättning för ekologisk produktion är 84,3 procent av ansökningarna utbetalt, andel av pengar är 86,4 procent.

Totalt innebär det att 99,2 procent av pengarna är utbetalda för dessa ersättningar och stöd. Den differens som finns mellan andel ansökningar och andel utbetalda medel beror på att Länsstyrelsen inte har kunnat besluta om avslag.

Miljöersättning för fäbodar och miljöersättning för restaurering av betesmarker handläggs helt manuellt, 100 procent av de stöden är beslutade och utbetalda i december.

Stöd till landsbygdsåtgärder

Länsstyrelsen deltar i arbetet med SUSS-LB främst genom att ta del av de sammanställningar som görs och använda dem i planeringen av verksamheten. Förutsättningarna för att kunna styra med hjälp av sammanställningar och underlag som numer kan tas ut ur systemen kommer att fortsättningsvis underlätta styrningen av arbetet.

⁶⁸ Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan.

Efter sommarens torka har en högre prioritering att handlägga utbetalningar för investeringsstöd i djurbaserade lantbruksföretag genomförts.

Under programperioden har 752 ansökningar om stöd beslutats. Av dessa beslut står ansökan om stöd för 57 procent och ansökan om utbetalning för 43 procent. Över tiden minskar antalet beslut om stöd och beslut om utbetalning ökar. 2018 beslutades 265 ansökningar fördelat på 101 ansökningar om stöd och 164 ansökningar om utbetalning.

Handläggningstiden har ökat för såväl ansökan om stöd som ansökan om utbetalning. Handläggningstiden är betydligt kortare för utbetalning av stöd än ansökan om stöd. Det är också ansökan om utbetalning som prioriterats under 2018, inte minst med anledning av torkan. Handläggningstid i medeltal var under året 226 dagar och median 205 dagar för ansökan om stöd. För ansökan om utbetalning var motsvarande siffror 102 dagar i medel och 92 dagar i median. I takt med att budget för olika stöd börjar ta slut minskar naturligt även inkomna ansökningar.

Länsstyrelsen har under 2018 förstärkt med handläggarresurser för projekt och företagsstöd. I slutet av 2018 har Jordbruksverket genomfört förenklingar på olika sätt för att underlätta handläggningen. Dessa insatser har inte gett tydliga effekter ännu för att kunna visas i en årssammanställning utan kommer troligen att ge större effekt under 2019. Den stora ärendemängden över åren och de komplicerade stöden har haft stor påverkan. Att budget i flera stöd börjar ta slut påverkar både inflödet av ansökan om stöd och övergång till mer ansökningar om utbetalning.

De olika stödformerna för **ansökan om stöd** har under programperioden beslutats för totalt 403 ansökningar som fördelar sig med 52 procent på företagsstöd, 46 procent på projektstöd och 2 procent på miljöinvesteringar.

För projektstöden minskar antalet beslut tydligt över åren. 2018 var antalet beslut om ansökningar om stöd bara en tredjedel av första årets beslut, från 90 beslut till 32 beslut 2018. Antalet inkommande ärenden hade sin topp 2016 och har de senaste åren varit konstant. 2018 var det 45 inkommande ansökningar för ansökan om projektstöd. Måluppfyllelsen om 180 dagars handläggningstid har för projektstöd blivit bättre över programperioden och 58 procent av ärendena nådde målet under 2018. Handläggningstiden var i medelvärde 181 dagar för projektstöd. En bidragande orsak är det minskade inflödet av ansökningar. Dock ligger en positiv ärendebalans på 30 ansökningar vid utgången av 2018. En prioritering om ansökan om utbetalning är en bidragande orsak till det. Med ökad beslutstakt finns dock större möjligheter att minska ärendebalanserna och på sikt bättre klara målen

Antalet beslut på företagsstöd är relativt jämt över åren och varierar mellan 67 och 74 beslut per år. För företagsstöd är måluppfyllelsen att 31 procent av ärendena når målen. Medelvärdet för handläggningstid av företagsstöd är 251 dagar. Antal inkommande ärenden minskar över åren och 2018 inkom 55 ärenden. Antalet beslut var dock högre än antalet inkomna ärenden. Trots detta finns en positiv ärendebalans med 33 ansökningar vid utgången av 2018. Den förskjutning som skedde med tidiga ansökningar innan handläggning och beslut kunde ske, tidigt i perioden, visar sig fortsatt i ärendebalanser och handläggningstider.

För **ansökan om utbetalning** är det totalt 289 beslut under perioden fördelat på 47 procent på företagsstöd, 52 procent på projektstöd och 1 procent på miljöinvesteringar. Antalet beslut ökar på projektstöd medan det minskar på företagsstöd.

För projektstöden minskar antalet inkomna ärenden om utbetalning efter en kraftig topp 2017. Det uppsatta målet om handläggningstid på 120 dagar för ansökan om utbetalning har uppnåtts till 57 procent för projektstöd. Medelvärdet för handläggningstiden är 112 dagar och det är betydligt många fler stödsökande som fått beslut om utbetalning under 2018 än tidigare år, 78 beslut har tagits. Den större mängden ärenden totalt har bidragit till längre handläggningstider generellt.

Dock har beslutstakten ökat så att ärendebalansen är noll för året. Totalt för perioden finns en positiv ärendebalans om 38 ärenden vid utgången av 2018.

För företagsstöden minskar antalet inkomna ansökningar och följer ansökningstrycket för ansökan om företagsstöd. Över programperioden har måluppfyllelsen minskat. I medelvärde är handläggningstiden av utbetalning av företagsstöd 99 dagar från ansökan till beslut. Antalet beslut är lägre än föregående år.

Markförvaltning ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen

1.33 Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen. I myndigheternas redovisning av dessa uppgifter ska även hanteringen av markärenden ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen ingå. Handläggningen i upplåtelse- respektive friköpsärenden ska redovisas separat.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen beslutar i enlighet med rennäringslagen (1971:437) om upplåtelse av mark på renbetesfjällen. Länsstyrelsen förvaltar även länets kvarvarande fjällägenheter.

Länsstyrelsen hanterar över 500 markupplåtelser av vilka till stora delar utgörs av bostadsarrenden.

Under 2018 inkom 44 ärenden avseende markupplåtelse varav det stora flertalet gällt överlåtelse av befintlig upplåtelse. Nyupplåtelse av mark sker restriktivt i enlighet med riktlinjerna i prop. 2016/17:1 utgiftsområde 23. Flera av de nyupplåtelser som söks handlar om åtgärder som syftar till förbättringar av den egna privata fastighetens nyttjande, såsom jordvärme eller tillfartsväg.

Friköp

Under året har sju ansökningar om friköp inkommit till Länsstyrelsen.

Viltförvaltning

1.34 Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län arbeta med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötselområdet, i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Arbetet ska utföras i enlighet med vad som anges i regeringens proposition En hållbar rovdjursförvaltning (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14: MJU7, rskr. 2013/14:99). Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med förvaltningsverktyget fortskrider och redovisa skadenivån för respektive sameby. Arbetet finansieras delvis med medel från anlaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen i Jämtlands län har, i samarbete med samebyarna i länet, Sametinget, Naturvårdsverket och de andra länsstyrelserna som är berörda av uppdraget, arbetat med att ta fram samebyvisa toleransnivåplaner för alla samebyar. Syftet med planerna är:

- att minska samebyns förluster av ren till högst tio procent räknat på samebyns faktiska renantal,
- att minska konflikterna i rovdjursförvaltningen,
- att vara en gemensam kommunikationsplattform och kunskapskälla för rennäringen och myndigheter i rovdjursförvaltningen.

Länsstyrelsen har i samarbete med samebyarna färdigställt planer men arbete kvarstår för att färdigställa samtliga planer. Länsstyrelsen gör också bedömningen att omfattande arbete kvarstår för att förverkliga syftet med toleransnivåplanerna.

Länsstyrelsen och flera av länets samebyar har haft en bra dialog under det gångna året kring hur samebyarna upplever sin situation avseende förluster, skadeutsatta området och lämpliga åtgärder. Under hösten 2018 lanserade Sametinget och SLU det webbaserade Förvaltningsverktyget och Länsstyrelsen deltog på mötet. Länsstyrelsen har under hösten 2018 deltagit i möten med Naturvårdsverket gällande den vägledning kring produktionsmodellen som Naturvårdsverket ska ta fram.

Förlusterna i antal rivna renar ligger på ungefär samma nivå som åren innan. Skillnader i förlusterna som inte beror på antal födda kalvar, kalvöverlevnad eller som inte kan härledas till trafikolyckor eller annan känd dödlighet, varierar mellan åren inom samma sameby. Diskussionerna visar på ett genomsnitt av förluster för samebyarna på 15–40 procent. Genom att lägga förlustsiffrorna till intensitetskartor med känd rovdjursförekomst baserad på de årliga rovdjursinventeringarna ser Länsstyrelsen rimligheten i förlustsiffrorna för respektive sameby.

Rennäringen

1.35 Länsstyrelsen ska redovisa sitt arbete med en långsiktigt hållbar rennäring utifrån betesresurser och renantal samt sin uppföljning av den gränsöverskridande renskötseln som berör länet.

Återrapportering och bedömning av resultat och måloppfyllelse

Regleringsbrevsuppdrag 1.35 uppfattas avse Länsstyrelsen i Norrbottens län men Länsstyrelsen i Jämtlands län vill ändå här rapportera om Härjedalsförhandlingarna som handlar om hållbar rennäring och betesresurser i en del av länet. Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal renar i länet redovisas under Tabeller enligt regleringsbrevsbilaga Tabell 2.1.

Härjedalsförhandlingarna – uppdrag att medverka till arrendeavtal för renbete mellan renägare och markägare i Härjedalen

Länsstyrelsen fick tillsammans med Jordbruksverket och Skogsstyrelsen år 2005 ett regeringsuppdrag⁶⁹ ”att utreda förutsättningar för, samt verka för, att förhandlingar genomförs mellan å ena sidan Handölsdalens, Idre, Mittådalens, Ruvhten Sijte och Tåssåsens samebyar och å andra sidan berörda markägare avseende rätt till vinterbete för ren”. I regeringsbeslut⁷⁰ år 2008 utvidgades uppdraget från att bara gälla vinterbete för ren till att gälla allt bete för ren.

Uppdraget genomförs via förhandlingar ledda av en särskild medlingsgrupp under ledning av Jordbruksverket, SJV, och med deltagande från Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen Jämtlands län.

Avtal har förhandlats fram för gällande vinterbete för ren och för Mittådalens sameby gällande barmarksbete för ren. Hittills har betesavtal träffats som omfattar cirka 163 000 ha varav vinterbetesavtal på cirka 140 000 ha. Cirka 1 000 olika fastigheter berörs och avtalen gäller för Tåssåsens, Handölsdalens och Mittådalens samebyar. Dessutom har barmarksbetesavtal förhandlats fram för ett mycket viktigt betesområde omfattande cirka 23 000 ha, cirka 100 olika fastigheter, som berör Mittådalens sameby. Avtalen förlängs i femårsintervaller.

Under 2018 har tre ordinarie möten hållits i den samverkansgrupp som är skapad genom avtalen och som består av sex markägarrepresentanter och sex samebyrepresentanter. Syftet med denna

⁶⁹ Jo2005/1602.

⁷⁰ Jo2008/2170.

grupp är att avtalen skall vårdas, eventuella skador eller konflikter ska tas upp och hanteras. Parterna vittnar om att den här gruppen är viktig. De mest frekventa frågorna gäller det cirka sex mil långa stängsel som uppförts över Särvfjället. Länsstyrelsen har här en aktiv roll för att följa upp att skador eller liknande frågor hanteras. Ansvaret ligger på samebyarna men formerna för det långsiktiga underhållsarbetet drivs på av Länsstyrelsen.

Parallellt med förhandlingar med skogsbolag så har under år 2017 och 2018 bedrivits förhandlingar med representanter för ägare till de privata skogsarealer på sammanlagt cirka 80 000 ha ingående i cirka 900 olika fastigheter som ligger insprängda mellan de fastigheter som ägs av bolagen i detta område inom förlikningsavtalet. Enighet mellan dessa parter förhandlingsdelegationer uppnåddes sent under hösten år 2018 och parternas gemensamma avtalsförslag är nu ute för ställningstagande hos de berörda fastighetsägarna. Besked från dessa fastighetsägare väntas strax efter årsskiftet 2018/2019. Den under sommaren år 2018 genom medlingsgruppens försorg genomförda lavbetesinventeringen bedöms påtagligt ha bidragit till att ovan nämnda enighet slutligen en kunde uppnås.

Samebyn Ruvhten Sijte befinner sig i ett trängt läge efter det att Högsta domstolen i februari 2017 vägrat att bevilja resning i Härjedalsmålet och då byn på eget initiativ redan tidigare lämnat de då pågående förhandlingarna med de berörda markägarna gällande arrendeavtal för renbete. Samebyn har av olika anledningar en ansträngd relation till ägarna av viss betesmark. Bland annat saknas naturliga hinder som skyddar de privata markerna i detta område finns inte, vilket medför att renarna mycket kommer in på de privata markerna efter det att kalvmärkning genomförts i byns kalvmärkningsanläggning. Diskussionerna fortsätter 2019.

1.37 Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än ren, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254).

Återrapportering

Uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254).

Samtliga investeringar som beviljas stöd ska följa ett femårigt åtagande om att investeringen ska vara i bruk. Uppföljning och kontroll av detta gör Jordbruksverket under denna programperiod.

Näringsdepartementet (uppdrag)

Förenklingsarbete för företag

3.52 Länsstyrelserna ska fortsätta förenklingsarbetet för att det ska bli enklare att starta och driva företag. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen driver intern och extern samverkan, samarbete och samordning inom många områden som bland annat leder till förenklningar för näringsliv och exploatörer såväl som för andra organisationer vid deras kontakter med Länsstyrelsen. Ett exempel på sådan verksamhet är Länsstyrelsens projekt Fossilbränslefri VM-region 2019 inför alpina VM i Åre och skidskytte-VM i

Östersund år 2019. Arbetet startade 2017 och har genomförts i bred samverkan med olika aktörer som VM-arrangörerna, olika trafikbolag, kommuner med flera.

Det är fortfarande nationell efterfrågan på Länsstyrelsen Jämtlands läns framtagna broschyr Ta kontroll över kostnaderna för föroreningar – om hantering av förorenade områden vid pågående verksamheter, 2016.

Under året har nytt avtal träffats med Länsstyrelsen Västernorrlands län om handläggning av ärenden som ska prövas av Miljöprövningsdelegationen, för att på så sätt söka underlätta för företagen att få snabbare beslut. Avtalet rör främst verksamheter belägna inom Jämtlands län.

Länsstyrelsen har även i ett gemensamt nationellt arbete fortsatt som tidigare år att utveckla möjligheten att via sina hemsidor göra en elektronisk så kallad e-anmälan för vissa verksamheter, bland annat ansökan om § 16 tillstånd djurskyddslagen, anmälan om driftsstörning för tillståndspliktiga företag, transport av avfall, anmälan om vattenverksamheter med mera.

Länsstyrelsen bedömer att detta har underlättat såväl Länsstyrelsens som företagens arbete med detta. Länsstyrelsen ser dock att det fortfarande finns behov av stöd till de företagare som inte har tillgång till dator och internet och därmed dessa e-tjänster eller som på grund av andra orsaker inte kan eller vill nyttja dem. Att inte dessa företag glöms bort i digitaliseringens spår är en viktig uppgift för Länsstyrelsen för att möjliggöra företagande i hela länet, oavsett tillgång till IT-teknik.

För information om Länsstyrelsens övriga arbete med att förenkla för företag se under Länsstyrelseinstruktion 5 §: punkt 7. Om att Länsstyrelsen i sin verksamhet ska verka för att förenkla för företag och under redovisning av regleringsbrevsuppdrag 3.54 nedan.

3.53 Länsstyrelserna ska under 2018 stödja regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF), som syftar till ett enklare företagande med digital förvaltning.

Återrapportering och bedömning av resultat

Syftet med överenskommelsen mellan regeringen och SKL är att göra det enklare att starta och driva företag genom att erbjuda digital information, guidning och tjänster som utgår från företagens förutsättningar och behov. Arbetet inleddes med restaurangbranschen⁷¹ och utvecklas nu till att även inkludera företag i besöksnäringen.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har inte efterfrågat Länsstyrelsens stöd under året. Länsstyrelsen efterlyser tydligare instruktioner i kommande regleringsbrev för att kunna bistå SKL i arbetet.

⁷¹ Regeringsbeslut dnr N2016/01182/FF.

3.54 Länsstyrelserna ska redovisa insatser kring hur man enligt 5 § 7 i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion i sin verksamhet förenklar för företag. Redovisningen ska innehålla:

en redogörelse för företagens nöjdhet gällande tillgänglighet, svarstid, bemötande och handläggningstid utifrån den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen samt arbetet med särskilda insatser för att förbättra dessa områden,

en uppföljning av de av länsstyrelserna utvalda fyra ärendetyperna förprovning av djurstallar, samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, miljöprövningsdelegationernas prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. samma balk och anmälan om ändring av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt mål och måluppfyllelse för handläggningstid för de utvalda ärendetyperna, och

motiveringar till avvikelser, samt hur den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag när ett nytt ärende inleds inom de utvalda ärendetyperna.

För ärenden om prövning av miljöfarlig verksamhet ska redovisningen avse den totala handläggningstiden (median) och hur länsstyrelsen i procent uppfyllt regeringens mål (regeringsbeslut den 1 december 2011 [S2011/10148/SFÖ m.fl.] med uppdrag till vissa länsstyrelser) om att ansökan ska beslutas inom 180 dagar från det att ärendet är komplett.

Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen av samtliga länsstyrelser i de delar där det är tillämbart. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska samordna redovisningen.

Åttersrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

På grund av direktiven i dataskyddsförordningen har länsstyrelserna valt att inte genomföra någon mer omfattande brukarundersökning 2018. Undersökningen skulle endast omfatta i uppdraget ovan nämnda ärendegrupper.

Länsstyrelsen i Jämtlands län valde 2018 att inte genomföra någon brukarundersökning inom uppdragets ärendegrupper; VÄS 2823 - Förprovning Djurstallar, 525 - Samråd enligt 12:6 miljöbalken, 5558 - Anmälningsplikt ändring miljöfarlig verksamhet. Detta då grupperna hade för få respondenter eller för få ärenden. Ett annat skäl var att exempelvis VÄS 525 hade undersökts nyligen, vilket innebar en risk för att trötta ut respondenterna. Under året har några åtgärder genomförts utifrån tidigare undersökningars resultat. Se mer under rapportering under kapitel Länsstyrelseinstruktion 5 §: punkt 7. Om att Länsstyrelsen i sin verksamhet ska verka för att förenkla för företag. Uppdraget redovisas⁷² också till Länsstyrelsen Kronoberg.

⁷² Länsstyrelsen diariennr dnr 100-298-2019.

Tabeller enligt regleringsbrevsbilaga

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med regleringsbrevsbilaga 1: Mallar för redovisning av statistik (ändringsbeslut 2018-12-18).

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2018	2017	2016
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	11	4	8
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	3,0	4,9	3,7
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,5	0,5	0,5
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,0	0,1	0,2
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,1	0,0	0,1
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	1	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

-

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2018	2017	2016
Antal fiskevårdsområden	163	163	163
Antal fiskelicenser	0	0	0
Antal personliga fiskelicenser	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	3

Källa:

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske

-

Tabell 2.1: Rennäring

Länsfakta om rennäring	2018-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	104	100	105
Antal samebyar	12	12	12

Källa: Samebyarnas renlängder och renräkning

Kommentar till tabellen Tabell 2.1: Rennäring

Antalet samebyar inkluderar Idre sameby.

Under 2018 har kontrollräkning av renar skett i två samebyar, Handölsdalen och Jijnjevaerie.

Under januari-februari räknades Handölsdalens sameby vilket resulterande i en extra reduktion med cirka 600 renar. Jijnjevaerie sameby räknades i november utan anmärkning.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007–2013

Strukturfondsadministration	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0,0
varav förvaltande myndighet			
varav attesterande myndighet			
varav kontroller i territoriella program			

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007–2013

Inga kostnader finns avseende avslutat strukturfondsprogram 2007-2013.

Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Strukturfondsadministration	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	3 594	5 739	7,7
varav förvaltande myndighet	467	746	1,0
varav attesterande myndighet	108	172	0,2
varav kontroller i territoriella program	3 019	4 821	6,5

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

-

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2018-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	11 888	11 295	10 964
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	95	95	96
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	100	100	100
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	61	61	61
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>yta (ha)</i>	390 000	390 000	390 000
Kulturresevat, <i>antal</i>	1	1	1
Kulturresevat, <i>yta (ha)</i>	2 698	2 698	2 698
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	37,5	37,5	12,5

Källa: Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se), Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen, Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader, Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård, Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat, Andel kommuner med kulturmiljöprogram - Miljömålsportalen, indikator "Planering kulturmiljö".

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

Uppgifterna om antal fornlämningar är hämtat från RAÄ:s register över antal fornlämningar den 14 december 2018. Nya registreringar är resultat av årets fältinventeringar. Tre kommuner har eller arbetar med att ta fram kulturmiljöprogram.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2018	2017	2016
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	68	383	317
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 580	7 494	8 021

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Bidrag som utbetalats från Länsstyrelsen avser medel från RAÄ där Länsstyrelsen beviljat bidrag, men där stöd-mottagaren slutredovisat projektet under 2018.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH¹)	2 322	2,5
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	230	0,2
varav Fördelning av statsbidrag (704)	0	0,0
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	486	0,5
varav Alkoholärenden (7051 - 7053)	64	0,1
varav Tobaksärenden (7054 - 7056)	366	0,3
Totala kostnader (inkl. OH¹)	3 051	

¹) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret (dvs. 2018).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kommentarer kring kostnaderna lämnas under tabellen Volymer och kostnader (Avser verksamhet 70*) för sakområdet Folkhälsa.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2018	2017	2016
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 816	2 415	2 583
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 212	1 691	1 204
varav övrig finansiering (tkr)	1 605	724	1 379
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,18	1,07	1,25
Verksamhetsintäkter	1 294	566	1 004

¹) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet

Kommentarer kring kostnaderna lämnas under tabellen Volymer och kostnader (Avser verksamhet 80*) för sakområdet Jämställdhet.

Andra beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Rådet för hållbara städer

I december 2017 inrättade regeringen Rådet för hållbara städer⁷³. Rådet, består av tio myndigheter – där länsstyrelserna räknas som EN myndighet – samt av en representant för kommunerna. Rådet ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådet ska vara ett forum för myndighetscheferna vid de myndigheter som är strategiskt viktiga för det långsiktiga arbetet med en hållbar stadsutveckling med det nya övergripande målet för hållbara städer och tre nya etappmål i miljömålssystemet. Rådet ska verka till maj 2022 och deras arbete ska vara att samverka om åtgärder som bidrar till hållbar stadsutveckling. Länsstyrelserna representeras i rådet av landshövdingen i Uppsala län. Ett expertnätverk har knutits till rådet, där länsstyrelserna representeras av länsarkitekten i Skåne län. Expertnätverkets uppdrag är att bistå rådet i deras arbete. Boverket har under året inrättat ett kansli som står till rådets förfogande.

Länsstyrelserna deltog aktivt i rådets arbete under 2018. Under året medverkade myndigheten vid fyra rådsmöten. Länsstyrelserna bistod även rådets arbete genom expertnätverk där fyra fysiska arbetsmöten och ett flertal Skypemöten hållits. Länsstyrelserna bidrar i rådets arbete med sin breda tvärsektoriella kunskap samt med sina erfarenheter av arbete med hållbar stadsutveckling lokalt och regionalt.

Under våren 2018 beslutade rådet om en åtgärdsplan för rådets arbete, som överlämnades till regeringen den 1 juni. Av åtgärdslistan framgår att Rådet under 2018 fokuserar på tre huvudområden: Rätt kunskap, Utvecklad metodik och process och Stöd till det lokala arbetet. De åtgärder som myndigheter i samverkan genomfört under 2018 är att kartlägga initiativ inom hållbar stadsutveckling, identifierat hinder och möjligheter inom hållbar stadsutveckling samt bidragit till innovation, kommunikation samt nyttiggörande av forskning.

⁷³ Regeringsbeslut (M2017/03235/Mm), 2017-12-18.

Övriga återrapporteringskrav

enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2016	2017			2018						2018
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-330	91	214	-123	170	105	170	-376	0	481	28
Registreringsavgift för jaktområden	70	14	59	-45	20	9	0	16	20	-7	18
Delgivning	20	29	0	29	5	23	5	39	0	-16	33
Övrig offentligrättslig verksamhet	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	556	3 461	3 917	-456	3 300	3 162	3 300	3 060	0	102	202
Fjällförvaltning	2 844	2 174	1 968	206	2 500	2 220	2 200	2 246	300	-26	3 024
Övrig uppdragsverksamhet	472	1 392	10	1 382	0	2 225	0	575	0	1 650	3 504
Summa totalt	3 666	7 161	6 168	993	5 995	7 744	5 675	5 560	320	2 184	6 843
- fördelat på											
Summa	-206	42	59	-17	195	137	175	-321	20	458	113
Summa uppdragsverksamhet	3 872	7 118	6 109	1 010	5 800	7 607	5 500	5 881	300	1 726	6 730

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med 3 kap. 2 §

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är i normalfallet högre än intäkterna. Orsakerna till detta kan vara flera: Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person. Kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning vilket innebär många "bomkörningar". Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster och när vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera. Utfallet för kostnader 2018 visar omvänt tecken beroende på att Länsstyrelsen i Jämtlands län under 2018 har täckt årets- samt ett sedan tidigare ackumulerat underskott i aktuell verksamhet.

Kompetensförsörjning i enlighet med 3 kap. 3 §

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3 § ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Länsstyrelserna skall nedan återskildra en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Länsstyrelsens arbete med kompetensförsörjning utgår från att vi som en attraktiv arbetsgivare ska attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla kompetens.

- Länsstyrelsen har under året genomfört cirka fyrtio rekryteringar, varav två chefsrekryteringar. Nyrekryteringar har genomförts inom området djurskydd med anledning av länsstyrelsernas övertagande av de uppgifter som tidigare hanterats av polisen. Nyrekryteringar har även skett inom områdena kris och beredskap samt naturvård.
- Utbildning i nya förvaltningslagen har genomförts för all personal.
- Introduktionsutbildning för nyanställda medarbetare har skett vid två tillfällen, vår och höst.
- För nyanställda chefer har under hösten påbörjats utbildningar inom områdena lönebildning, arbetsmiljö, rekrytering samt personalavveckling.
- Grundutbildning i arbetsmiljö för nya chefer och nya skyddsombud, ECO-driving och riskutbildning för de som ofta kör bil samt utbildning i hjärt-lungräddning, HLR, har genomförts.
- Projektledarutbildning har genomförts under året och är årligen återkommande för nya projektledare.
- Höstens personaldag med deltagande av samtliga medarbetare hade fokus på medarbetarskap och omvärldsbevakning. För det fortsatta arbetet med medarbetarskap har en 2-årig handlingsplan tagits fram.

Utöver ovanstående kompetensutvecklingsåtgärder genomförs årligen ett flertal andra informations- och utbildningsinsatser anordnade av bland andra olika nationella nätverk. Länsstyrelsens bedömning är att de vidtagna åtgärderna sammantaget bidragit till att medarbetarna och medarbetarnas kompetens svarat mot myndighetens krav att fullgöra uppgifterna.

Sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2018			2017		
		Antal anställda ¹	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda ¹	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	4,6	– ²⁾	– ²⁾	3,7	– ²⁾	– ²⁾
	30–49	55,4	2,9%	64,1%	60,0	3,3%	55,9%
	50≥	56,6	6,3%	74,5%	53,6	6,2%	78,4%
	Alla	116,6	4,5%	70,8%	117,2	4,8%	71,4%
Kvinnor	≤29	7,3	– ²⁾	– ²⁾	7,2	– ²⁾	– ²⁾
	30–49	70,7	5,5%	65,7%	66,9	6,3%	74,9%
	50≥	53,7	3,4%	36,7%	54,1	3,4%	60,5%
	Alla	131,6	4,6%	55,5%	128,2	4,9%	69,8%
Samtliga	≤29	11,8	2,9%	0	10,9	5,5%	71,4%
	30–49	126,1	4,4%	65,2%	126,9	4,9%	69,5%
	50≥	110,3	4,9%	63,3%	107,7	4,7%	71,9%
Summa		248,2	4,5%	63,1%	245,4	4,8%	70,5%

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

¹⁾ Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

²⁾ Enligt 7 kap. 3§ FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §

Sjukfrånvaron har sedan 2017 minskat från 4,8 procent till 4,5 procent. Sjukfrånvaro, 60 dagar eller längre, har minskat och främst bland kvinnor 50 ≥. De flesta långtidssjukskrivningarna är inte arbetsrelaterade men när sjukskrivningarna bedöms vara arbetsrelaterade hanteras dessa alltid i nära samarbete med företagshälsovården.

Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning

Enligt 2 kap. 4 § FÅB.

Sommarens bränder

Redan i början av juni kunde Länsstyrelsen konstatera att det var synnerligen torrt i markerna och att brandrisken därmed var hög, vilket bekräftades av SMHI:s brandriskprognoser. Länsstyrelsen utfärdade därför den 2 juni i samråd med länets räddningstjänster ett första förbud mot eldning i skog och mark. Brandrisken varierade under sommaren men nådde i juli upp till extrema värden. Samtidigt påverkade torkan både vattentillgång och fodertillgången negativt vilket medförde stora problem för bland annat jordbruket.

I slutet av vecka 28 började en period med flera skogsbränder förorsakade av blixtnedslag. Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap, TiB, hade flera kontakter med företrädare för länets räddningstjänst under veckan och helgen. Den 16 juli påbörjade Länsstyrelsen ett stabsarbete på Trygghetens Hus⁷⁴, TH i syfte att stödja räddningstjänsten men också för att samordna kommunerna och andra berörda av insatsen. I Länsstyrelsens stab i TH arbetade som mest cirka 15 personer. Av dessa var det flera som fick avbryta sina semestrar. Stabsarbetet i TH avvecklades den 30 juli och fortsatte därefter i Länsstyrelsens egna lokaler då Länsstyrelsen fick ett regeringsuppdrag att samordna efterarbetet av bränderna i de tre mest drabbade länen. Syftet med uppdraget var att efterarbetet skulle ske på ett likartat sätt i de tre berörda länen. Inom ramen för uppdraget skulle Länsstyrelsen också ta fram en modell för hur eftersläckningen och överlämning till markägare skulle utföras i framtiden. Arbetet med modellen pågår fortfarande och ska slutredovisas senast 1 april 2019.

Länsstyrelsen fick också ett uppdrag att fördela medel till de kommuner som drabbats av stora kostnader i samband med bränderna. Detta arbete innebar att en särskild organisation byggdes upp med kompetens från fler olika ansvarsområden inom Länsstyrelsen. Utbetalningsuppdraget, som genomfördes i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, avslutades vid årsskiftet.

Arbetet under bränderna och de uppdrag Länsstyrelsen blev tilldelad efter brandperioden har sammantaget påverkat den ordinarie verksamhet i hög grad. Framför allt har vår expertpersonal inom Samhällsenheten blivit engagerad i regeringsuppdragen. Flera verksamheter har blivit eftersatta, i första hand inom krisberedskap men även verksamhetsområden som Energi och klimat, Miljöskydd, Naturvård, Kulturmiljö och stödfunktioner som Kommunikation och Ekonomi har fått ökad arbetsbörda. Länsstyrelsen har arbetat hårt för att både klara de utökade uppdragen och våra ordinarie ålagda verksamheter. I några fall har vi inte nått så långt som vi hade önskat.

Länsstyrelsen anser att samtliga insatser, samordning vid branden, utbetalning av medel till kommunerna, samt det pågående arbetet som samordning av efterarbeten och arbetet med att skapa modellen har fungerat och fungerar på ett mycket bra sätt. De lärdomar och erfarenheter som alla berörda tagit till sig och de utvärderingar som sker kommer att ytterligare förbättra krishanteringsförmågan inför nya framtida samhällsstörningar.

⁷⁴ Inom Trygghetens hus samverkar flera olika samhällsfunktioner för ökad krisberedskap och trygghet i samhället.

Fjällägenheten Raukasjö

Länsstyrelsen har sedan flera år varit part i en långdragen process kring fjällägenheten Raukasjö. Parterna har nu förlikats.

Omfattande verksamhet och splittrad finansiering

Länsstyrelsen hemställer att regeringen låter göra en översyn och förenkling av länsstyrelsernas finansiering. En finansieringsreform måste komma till stånd, med inriktningen att de ekonomiska resurser som behövs för att genomföra Länsstyrelsens verksamhet ska tilldelas Länsstyrelsen direkt via förvaltningsanslaget. Med nuvarande finansieringsmodell går närmare 59 procent av resurserna omvägar, bland annat via centrala verk, vilket förorsakar fördyringar, förseningar, komplicerad redovisning, merkostnader och effektivitetsförluster.

Under 2018 har Riksrevisionen genomfört en granskning av regeringens styrning av länsstyrelserna och i sin granskningsrapport, Vanans makt- regeringens styrning av länsstyrelserna⁷⁵, konstaterat samma sak som Länsstyrelsen har påtalat under en lång följd av år. Riksrevisionen föreslår även ett antal konkreta åtgärder.

Länsstyrelsen vill därför återigen poängtera nödvändigheten av att regeringen låter genomföra en renodling och förenkling av länsstyrelsernas styrning och finansiering i syfte att åstadkomma en mer förutsägbart, långsiktig och mindre resurskrävande budgetprocess.

För närvarande får Länsstyrelsen merparten av sina medel tilldelade vid sidan om förvaltningsanslaget, i form av årliga bidrag från nationella myndigheter, vilket medför stora problem för såväl regeringens styrning och uppföljning som för Länsstyrelsens interna planering och resursanvändning. Under 2018 finansierades 41 procent av verksamheten vid Länsstyrelsen i Jämtlands län med förvaltningsanslaget och 59 procent finansierades av sakanslag, bidrag från Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Tillväxtverket, Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet, Boverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, EU-bidrag, nationella projektmedel, eller liknande.

Utmärkande för den nuvarande finansieringsmodellen är att den inte vilar på någon samlad syn eller några generella riktlinjer för den totala verksamheten. Ett problem är att bidragsintäkterna i vissa fall inte fullt ut täcker - eller ens tillåts täcka - Länsstyrelsens overheadkostnader för berörda verksamheter. Overheadkostnaderna måste då finansieras inom ramen för förvaltningsanslaget med följd att myndighetsövergripande kostnader utgör en allt större andel av förvaltningskostnaderna och därmed inkräktar på möjligheten att utföra Länsstyrelsens kärnverksamhet i önskvärd omfattning. Det förekommer också att stödgivarnas fakturagranskning resulterar i att projektkostnader av olika skäl underkänns och måste finansieras av förvaltningsanslaget.

Ytterligare komplikationer är att bidragsnivåerna från centrala verk ofta inte fastställs förrän en bit in på det aktuella verksamhetsåret och då omfattar bidragsfinansiering bara för ett i år i taget, vilket försvårar möjligheten till långsiktig planering av berörda verksamheter. Ofta måste också tidskrävande upphandlingar göras för verksamheten. Medlen är dessutom ofta kopplade till skilda villkor och rutiner beträffande rekvisitering och återrapportering. Dessa skillnader i hanteringen är kostsamma och administrativt betungande. Allt sammantaget resulterar i att det blir svårt för Länsstyrelsen att planera och genomföra verksamheten på ett långsiktigt och effektivt sätt.

⁷⁵ RIR 2019:2, Länsstyrelsens diariernr 105-7454-2017.

Utredningen Statens regionala förvaltning (SOU 2012:81) gjorde en ordentlig genomgång av länsstyrelsernas finansiering. Utredningen ansåg att den splittrade finansieringen medför betydande olägenheter för länsstyrelserna och i slutbetänkandet föreslogs att länsstyrelserna skulle överta dispositionsrätten till drygt 760 miljoner kr som sex nationella myndigheter disponerar idag. Sakförhållandena har därefter fortsatt att utvecklas i samma riktning, förvaltningsanslaget minskar och övriga finansieringskällor ökar sin andel av den totala finansieringen.

Det är mot ovanstående bakgrund helt nödvändigt att regeringen låter göra en översyn och för-
enkling av länsstyrelsernas finansiering. I de senaste årens budgetar har förvisso små steg tagits i rätt riktning genom att Länsstyrelsen i Örebro getts dispositionsrätt till några sakanslag, som kanaliseras till övriga länsstyrelser via denna länsstyrelse. Den rutinen löser dock inte problemen med att varje länsstyrelse borde tilldelas sina medel direkt, utan mellanhänder. Fler åtgärder måste vidtas - och i större skala. En genomgripande finansieringsreform måste komma till stånd.

Finansiell redovisning

Resultaträkning (Tkr)

		2018-01-01-- 2018-12-31	2017-01-01-- 2017-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	102 040	97 905
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	20 301	17 740
Intäkter av bidrag	3	121 627	111 030
Finansiella intäkter	4	33	49
= <i>Summa intäkter</i>		244 001	226 723
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	- 158 135	- 151 159
Kostnader för lokaler		- 11 908	- 9 782
Övriga driftskostnader		- 66 515	- 62 299
Finansiella kostnader	6	- 257	- 190
Avskrivningar och nedskrivningar		- 2 677	- 2 894
= <i>Summa kostnader</i>		- 239 493	- 226 324
Verksamhetsutfall		4 508	399
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras	7	5 864	17 237
Skatteintäkter m.m.		0	0
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	8	- 5 864	- 23 566
= <i>Saldo</i>		0	- 6 330
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	9	19 746	6 008
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	10	16 681	15 814
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	11	113 754	85 817
Finansiella intäkter		86	6
Finansiella kostnader	12	- 125	- 320
Avsättningar till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	13	187	1 670
Lämnade bidrag	14	- 150 446	- 108 996
= <i>Saldo</i>		- 117	0
Årets kapitalförändring	15	4 392	- 5 930

Balansräkning

Tillgångar (Tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		0	0
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	16	0	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		385	351
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		6 595	6 487
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	17	6 980	6 838
Utlåning			
Utlåning		39	39
<i>Summa utlåning</i>	18	39	39
Varulager m.m.			
Fastigheter		8	8
<i>Summa varulager</i>	19	8	8
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 510	1 513
Fordringar hos andra myndigheter		10 541	6 765
Övriga kortfristiga fordringar	20	413	737
<i>Summa fordringar</i>		13 464	9 015
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		2 605	2 441
Upplupna bidragsintäkter		17 318	31 954
Övriga upplupna intäkter		223	176
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	21	20 146	34 570
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		16 867	11 007
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	22	16 867	11 007
Likvida medel			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23	55 491	30 750
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	24	347	434
Bank	25	71 289	78 888
<i>Summa Likvida medel</i>		127 127	110 072
<i>Summa Tillgångar</i>		184 632	171 550

Balansräkning

Kapital och skulder (Tkr)

		2018-12-31	2017-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital	26	43	43
Balanserad kapitalförändring		11 587	17 517
Kapitalförändring enligt resultaträkning		4 392	-5 930
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>16 022</i>	<i>11 630</i>
Fonder			
Fonder		71 890	72 077
<i>Summa fonder</i>		<i>71 890</i>	<i>72 077</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	27	351	675
Övriga avsättningar	28	1 742	1 168
<i>Summa avsättningar</i>		<i>2 093</i>	<i>1 843</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	29	6 399	5 520
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		8 050	7 854
Leverantörsskulder		10 071	10 181
Övriga kortfristiga skulder	30	3 010	2 776
Depositioner	31	347	434
<i>Summa skulder</i>		<i>27 878</i>	<i>26 765</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		19 496	23 340
Oförbrukade bidrag		47 254	35 895
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	32	<i>66 750</i>	<i>59 235</i>
<i>Summa skulder och kapital</i>		<i>184 632</i>	<i>171 550</i>
Ansvarsförbindelse			
Raukasjö 1:1		0	3 000

Anslagsredovisning (Tkr)		Ingående överförings belopp	Årets tilldelning enl regl. brev		Omdisponera- rade anslags- belopp	Nyttjande av medgivet överskridande		Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings belopp
Anslag										
1 5:1 19	Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader Jämtlands län, ramanslag	-487	107 105	0	0	0	0	106 618	-103 837	2 781
19 1:1 19	Regionala tillväxtåtgärder. Länsstyrelsen i Jämtlands län, ramanslag	3 269	5 995	0	0	-3 269	0	5 995	-3 259	2 736
6 2:4 4	Ersättning för skogsbränder Ersättning för skogsbränder	0	0	0	50 000	0	0	50 000	-14 690	35 310
Summa:		2 782	113 100	0	50 000	-3 269	0	162 613	-121 786	40 827

6 2:4 4
Ersättning för skogsbränder
Länsstyrelsen har 2018 dispositionsrätt på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps anslag på grund av uppdrag i samband med skogsbränderna sommaren 2018.

Finansiella villkor

Belopp i tkr

	Villkor tkr	Utfall tkr
1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. (förvaltningskostnader)		
Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.	9 800	6 399
Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.	7 000	0
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	3 213	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län ska finansiera samverkansorganet i länet	4 995	4 995
Länsstyrelsen i Jämtlands län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i det territoriella programmet Sverige-Norge.		
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	599	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering.	500	328
6 2:4 4 Ersättning för skogsbränder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	0	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för administrativa kostnader.	500	515

**Redovisning av beställningsbemyndigande
Belopp i tkr**

Anslag	Tilldelad bemyndi- ganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2019	2020	2021
19 1:1 19						
Regionala tillväxtåtgärder	11 000	7 457	10 267	5 917	3 728	0
Länsstyrelsen i Jämtlands län						
Summa	11 000	7 457	10 267	5 917	3 728	0

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Utfall 2018-01-01-- 2018-12-31
2511 Expedition- och ansökningsavgifter	1 000	1 377
2537 Miljöskyddsavgifter	3 175	3 831
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	80	84
2714 Sanktionsavgifter m m	10	572
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	320	0
Summa	4 585	5 864

Kommentarer

Enligt ESV:s föreskrifter ska redovisningen mot inkomstitlar ske på underindeld nivå. Eftersom de beräknade beloppen i regleringsbrevet genomgående gjorts på aggregerad nivå har Länsstyrelsen valt att redovisa på den aggregerade nivån.

Det beräknade beloppet avseende inkomstitlarna 2714 Sanktionsavgifter samt 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet, har under de senaste åren visat en allt större skillnad mellan beräknat belopp och faktiskt utfall. Vilket till stor del beror på att de beräknade beloppen inte förändrats under de senaste fyra åren trots att förutsättningarna för intäkterna förändrats.

Tilläggsupplysningar och noter**Kommentarer till noter**

Belopp i tusentals kronor.

Redovisnings- och värderingsprinciper**Allmänt**

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Semesterlöneskulden

Mellan 2009 och 2017 fanns två principer för semesterlöneskulden, från och med andra halvåret 2017 redovisas uttag av sparad semester på samma sätt som uttag av årets semester, det vill säga via anslagsavräkning.

Alla in- och utbetalningar avseende ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge sker i euro.

Undantag från redovisningsregler

Länsstyrelsen har undantag från bestämmelserna i 3 kap 1§ andra stycket Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag när det gäller redovisning för uppgifter i 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

Regleringsbrevets anvisningar avseende verksamhetskostnader m.m. utgör ett undantag från 3 kap 2 § i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Förändrade redovisningsprinciper

Från och med 2015 periodiseras inte längre några bidrag i samband med årsbokslut. I samband med bokslutet 2017 upptäcktes en periodiseringspost som var beloppsmässigt större än normalt, (ca 6 mnkr), vilket föranledde ett avsteg från principen och en periodisering gjordes av en enskild bidragsutbetalning. Vid bokslutet 2018 noterades inga större avvikelser och inga periodiseringar av bidrag gjordes.

Från och med 2015 redovisas förskottsinsbetalningar från ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge, i enlighet med ESV:s rekommendationer, som oförbrukade bidrag.

Värdereglering av fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Värdereglering av skulder

Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Värdering av anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, d v s har en ekonomisk livslängd överstigande tre år och kostar 20 tkr eller mer (exklusive moms). Även objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 20 tkr klassificeras som en anläggningstillgång.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Möbler, förbättringsutgifter annans fastighet	5 år
Datorutrustning, bilar mm	4 år
Immateriella tillgångar	3 år

Undantagna från avskrivning är kulturtillgångar.

Värdering av övriga tillgångar

Jordfondens fastigheter

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris med justeringar för gjorda åtgärder.

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 20 tkr.

Finansiella intäkter och kostnader

Pga rådande ränteläge genererar vårt lån avseende anläggningstillgångar hos Riksgäldskontoret en ränteutäkt och våra medel på räntekonto/bygdemedel/depositioner en räntekostnad.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till 2019-01-04.

Övriga upplysningar

Fjällrävsarv

Länsstyrelsen i Jämtlands län har erhållit ett arv, örönmärkt till arbete med fjällrävar, från en privatperson i Halland. Det testamentariska beloppet på 271 tkr skall förvaltas av Naturvårdsenheten och kommer att nyttjas vid behov för åtgärder i syfte att främja artens överlevnad och utveckling i länet.

Renovering av lokaler

Länsstyrelsen i Jämtlands län har under året, i samarbete med fastighetsägaren, påbörjat ett renoverings- och underhållsarbete som kommer att pågå ett antal år framöver. Arbetet har i första steget koncentrerats på sammanträdesrum och andra gemensamma utrymmen för att sedan etappvis genomföras i resten av länsstyrelsens lokaler enligt fastställd plan.

Sommarens skogsbränder 2018

I samband med sommarens skogsbränder 2018 fick Länsstyrelsen i Jämtlands län i uppdrag att samordna eftersläckningsarbetet efter de stora skogsbränderna samt att utforma en modell för hur eftersläckningsarbetet kan organiseras i områden med många berörda markägare. För uppdragets genomförande fick 3 mnkr användas vilka rekvideras från Myndigheten för skydd och beredskap (MSB), senast den 1 april 2019 ska uppdraget redovisas till Regeringskansliet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län fick av regeringen även uppdrag om utbetalning av medel till kommuner med anledning av skogsbränderna. Senast den 1 mars 2019 ska uppdraget redovisas till regeringen, kostnaderna ska belasta anslaget 2:4 Krisberedskap under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, anslagspost 4 Ersättning för skogsbränder. Länsstyrelsen i Jämtlands län har erhållit dispositionsrätt på detta anslag under 2018 och 2019 avseende 50 mnkr.

Ansvarsförbindelser

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i ett flertal år varit inblandad i en juridisk process kring den av staten ägda fjällägenheten Raukasjö 1:1 som brann ned år 2009. Arrendatorn har med försäkringspengar byggt ett nytt bostadshus. Arrendatorn har till Arrendenämnden dels yrkat att jordägaren (staten) haft byggnadsskyldighet att ersätta bostadshuset med ett nytt, dels att Arrendenämnden ska fastställa kostnaden för arbete som arrendatorn har utfört avseende uppförande av ersättningsbostad till 3 mnkr. Eventuellt ersättningsanspråk har i tidigare årsredovisningar redovisats som en ansvarsförbindelse med 3 mnkr. Länsstyrelsen i Jämtlands län och arrendatorn har förlikats i ärendet till ett belopp på 1 mnkr samt ev avflyttningskostnad på 300 tkr att utbetalas 15 augusti 2022. Förlikningsbeloppet redovisas som en kostnad 2018 medan avflyttningskostnaden redovisas under avsättningar.

Ersättning till ledamöter i Insynsrådet och ledande befattningshavare 2018**Skattepliktig ersättning och andra förmåner.**

	Ersättning	Förmån	Totalt
Landshövding			
Jöran Hägglund	1 233	246	1 479
Länsråd			
Susanna Löfgren	1 019	9	1 028
Biträdande länsråd			
Bengt-Åke Strömquist	780	25	805
Insynsrådets ledamöter			
Anna-Caren Säterberg	2	0	2
AnnSofie Andersson	2	0	2
Jeanette Kråk	7	1	8
Katarina Nyberg Finn	5	1	6
Mats Svensson	7	1	8
Mats Tinnsten	5	0	5
Per Åsling	2	0	2
Stephan Jerand	2	0	2

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter**Jöran Hägglund, landshövding**

Dina Försäkringar AB (516401-8029) Styrelseledamot
Executive Strategy AB (556830-9628) Styrelseledamot, ordförande

Susanna Löfgren, länsråd

SLU:s styrelse Styrelseledamot

Bengt-Åke Strömquist, bitr länsråd

Inga uppdrag

Insynsrådets ledamöters och suppleanters styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter.**Anna-Caren Säterberg**

Sveriges Geologiska Undersökning insynsråd

AnnSofie Andersson

Jämtkraft AB
Rådhus AB
Östersunds Sport och Event AB

Katarina Nyberg Finn

Lundstams Återvinning AB
Moxter AB
Lundstams Återvinning Åre AB
HERAB, Härjedalens Entreprenad & Renhållning AB
HeMa Lön Mittsverige AB
Nyberg & Finn - Verksamhetsutveckling AB
Signed With Pride AB
New Shoes Nordic AB

Stephen Jerand

Inga uppdrag

Jeanette Kråk

Inga uppdrag

Per Åsling

Enaforsholm fjällgård AB
Trångsviksbolaget AB
Åse Bruk AB

Mats Svensson

Holiday Club Sports & Spa Hotels AB
Persson Invest AB
Örndalen Exploatering AB
Ica Hotel AB
Management Support in Åre AB
Aktive Travel Management in Åre AB

Mats Tinnsten

Essge-Plast Aktiebolag, Ordinarie ledamot, Styrelseordförande
Miun Holding AB, Extern VD
Essge-Verktyg AB, Ordinarie ledamot, Styrelseordförande
OSD Research and Development AB, Ordinarie ledamot
MIUN Venture AB, Extern VD
EssgeInvest AB, Ordinarie ledamot, Styrelseordförande
Extern VD för MIUN Bridges AB
Peak Region AB, styrelseledamot

Not 1 Intäkter av anslag		2018	2017
1 5:1 19	Länsstyrelserna förvaltningskostnader	98 842	96 282
19 1:1 19	Regionala tillväxtåtgärder	1 086	1 623
6 2:4 4	Ersättning för skogsbränder	2 112	0
Summa intäkter av anslag		102 040	97 905

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		2018	2017
--	--	-------------	-------------

§§ 4 Avgiftsförordningen

Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen

Intäkter av utbildning och konferenser	2 052	3 046
Intäkter av konsultuppdrag	10 064	7 946
Försäljning av publikationer	290	359
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	276	78
	12 682	11 428

Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten

Avgifter jaktområden	9	14
Arrendeavgifter	2 635	2 526
Övrigt	1 823	1 512
	4 467	4 052

Övriga intäkter i verksamheten

Reavinster	581	72
Fällavgifter älgar	1 759	1 579
Övrigt	813	610
	3 153	2 260

Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	20 301	17 740
--	---------------	---------------

Intäkter och kostnader avseende jaktområden		2018	2017
--	--	-------------	-------------

Avgifter jaktområden	431	363
Kostnader jaktområden, inkl. OH	-618	-556
	-187	-193

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not, då noten innehåller allt som bokförts på konto 31* och tabell "Avgiftsbelagd verksamhet" enbart baseras på 9*-projekt. Ökning i Intäkter av avgifter och andra ersättningar beror till största delen av ökad intäkt från Naturvårdsverket avseende Nationalparksprojektet och finansiering för 2018 års val.

Not 3 Intäkter av bidrag	2018	2017
Intäkter från statliga myndigheter		
Kammarkollegiet	10 981	11 967
Riksantikvarieämbetet	1 279	1 571
Länsstyrelsen i Örebro län	15 688	9 226
Länsstyrelsen i Stockholms län	844	221
Länsstyrelsen i Uppsala län	826	964
Arbetsförmedlingen	1 653	1 521
Naturvårdsverket	45 802	41 524
Statens jordbruksverk	15 787	19 216
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	7 340	4 928
Havs- och vattenmyndigheten	8 335	11 330
Övriga motparter	3 029	1 475
	111 564	103 942
Intäkter från övriga		
EU-kommissionen, Lifeprogram för miljö- och klimatpolitik	3 018	801
ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	4 922	4 756
Övriga	2 123	1 531
	10 062	7 088
Summa intäkter av bidrag	121 627	111 030

Ökning i intäkter från statliga myndigheter beror till största delen på ökad finansiering från Länsstyrelsen i Örebro, avseende dispositionsrätter, och ökat bidrag från Naturvårdsverket avseende 1:3-anslaget. För övriga motparter har föregående års jämförelsetal justerats jämfört med årsredovisningen för 2017, övriga motparter har minskats med 1 185 tkr då väsentliga belopp har specificerats.

Ökningen i intäkter från övriga beror i huvudsak på utbetalning från EU-kommissionen för Life-projekt.

Not 4 Finansiella intäkter	2018	2017
Ränteintäkter på lån hos Riksgäldskontoret	29	32
Övriga finansiella intäkter	4	17
	33	49

Not 5 Kostnader för personal	2018	2017
Lönekostnader	-106 792	-101 257
varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-812	-591
Övriga kostnader för personal	-51 343	-49 902
	-158 135	-151 159

Not 6 Finansiella kostnader	2018	2017
Räntekostnader på räntekonto hos Riksgäldskontoret	-248	-176
Övriga finansiella kostnader	-9	-14
	-257	-190

Not 7 Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras

Verksamhet	Inkomsttitel	Intäkt/Kostnad t.o.m 2016	Intäkt/Kostnad t.o.m 2017	Intäkt 2018	Kostnad 2018	Intäkt/Kostnad t.o.m 2018	Akkumulerad Intäkt/Kostnad utgående 2018
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter		-784	-482	1 377	2 412	-1 034	-2 301
2528 Avgifter vid Bergsstaten		-186	-41		56	-56	-283
2537 Miljöskyddsavgift		364	774	3 831	3 109	722	1 860
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter		39	96	84	49	35	170
2714 Sanktionsavgifter mm		268	0	572	0	0	0
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet		63	0	0	0	0	0
Övriga intäkter som inte disponeras		2 206	11 980	0	0	0	0
varav:							
6313 09 Sverige - Norge (Lst Jämtlands län)		2 711	18 310	0	0	0	0
Summa		1 970	12 327	5 864	5 626	-334	-554

Not 8 Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2018	2017
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-5 864	-23 566
	-5 864	-23 566

Förändringen mellan åren beror på att Interreg Sverige-Norge 2007-2013 avslutades under 2017 och slutreglerades med inbetalning från EU-kommissionen.

Not 9 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2018	2017
01 05 001 019 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	4 995	4 905
19 01 001 019 Regionala tillväxtåtgärder	2 173	1 103
06 02 004 004 Ersättning för skogsbränder	12 578	0
	19 746	6 008

Not 10 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2018	2017
Länsstyrelsen i Örebro län	1 432	228
Socialstyrelsen	1 692	1 452
Naturvårdsverket	1 951	5 587
Statens jordbruksverk	577	1 548
Post- och telestyrelsen	500	143
Havs- och vattenmyndigheten	9 565	5 801
Övriga myndigheter	965	1 055
Summa	16 681	15 814

Förändringen mellan åren beror till största delen på avslutade projekt finansierade från Naturvårdsverket och nya projekt/uppdrag från Havs- och vattenmyndigheten.

Not 11 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2018	2017
Statkraft	165	0
Samefonden	4 030	4 351
Älgvårdsfonden	624	662
Bygdemedel	35 780	31 240
Life - program för miljö- och klimatpolitik	3 412	6 768
ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	69 742	42 796
Summa	113 754	85 817

Ökningen mellan åren består till största delen av ökad inbetalning från EU-kommissionen avseende ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge, detta som en följd av ökade utbetalningar från Förvaltande myndighet, och ökade utbetalningar av Bygdemedel.

Not 12 Finansiella kostnader i transfereringsavsnittet	2018	2017
Räntekostnader, Bygdemedel	-125	-320
	-125	-320

Not 13 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2018	2017
Ingående balans	72 077	73 748
Årets förändring	-187	-1 670
Utgående balans	71 890	72 077

<i>Varav</i>		
Älgvårdsfonden		
Ingående balans	2 754	2 812
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	624	662
Lämnade bidrag	-918	-719
Utgående balans	2 460	2 754

Bygdemedel

Ingående balans	69 323	70 936
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	782	774
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	35 780	31 240
Finansiella intäkter	86	6
Finansiella kostnader	-126	-320
Lämnade bidrag	-36 417	-33 314
Utgående balans	69 430	69 323

Not 14 Lämnade bidrag**2018** **2017**

Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-86 012	-54 713
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-64 435	-54 283
Summa Lämnade bidrag	-150 446	-108 996

Inom verksamhetsområden		
Myndighetsövergripande verksamhet	-4 995	-4 905
Övrig förvaltning	-37 308	-33 901
Regional tillväxt	-71 383	-43 736
Samhällsplanering och boende	-12 797	-383
Naturvård och miljöskydd	-14 604	-18 249
Lantbruk och landsbygd	-6 272	-6 244
Folkhälsa	-112	-1 716
Jämställdhet	-2 976	139
	-150 446	-108 996

Varav finansiering genom EU-fonder

ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge	-68 710	-42 796
Life - program för miljö- och klimatpolitik	-3 412	-6 768

Den totala ökningen mellan åren beror i huvudsak på ökad utbetalning av bygdemedel, ökad utbetalningstakt i programmet ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge och bidragsutbetalningar från anslaget 6 2:4 4, Ersättning för skogsbränder.

Not 15 Årets kapitalförändring**2018** **2017****Verksamhetsutfall**

Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	2 183	993
Semesterlöne- och löneskuld	0	442
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av externa medel	0	-442
Övriga periodiserade kostnader RTA	2 208	-594
Summa verksamhetsutfall	4 392	399

Uppbörd

Övriga periodiserade kostnader SCR	0	-6 330
------------------------------------	---	--------

Transfereringar

Summa Transfereringar	0	0
------------------------------	----------	----------

Summa årets kapitalförändring**4 392** **-5 930**

Förändringen avseende verksamhetsutfallet består till största delen av täckning av underskott för Extrakontroller inom djurskydd för 2018, inklusive ett sedan tidigare ackumulerat underskott, samt att flera projekt utan återbetalningskrav har avslutats mot kapitalförändringen.

I Uppbördsavsnittet återfördes 2017 en fordran avseende det nu avslutade programmet Interreg Sverige-Norge 2007-2013

Not 16 Immateriella anläggningstillgångar	2018	2017
IB anskaffningsvärde	105	105
Årets anskaffningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	0	0
Summa ack.anskaffningar	105	105
IB ack.avskrivningar	-105	-105
Årets avskrivningar	0	0
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	0	0
Summa ack. Avskrivningar	-105	-105
UB Bokfört värde	0	0
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0
Not 17 Materiella anläggningstillgångar	2018	2017
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	2 819	2 536
Årets anskaffningar	134	283
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	0	0
Summa ack.anskaffningar	2 953	2 819
IB ack.avskrivningar	-2 469	-2 412
Årets avskrivningar	-99	-57
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	0	0
Summa ack. Avskrivningar	-2 568	-2 469
UB Bokfört värde	385	351
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	25 980	24 447
Årets anskaffningar	2 780	2 440
Årets fsg/utrangeringar, minskning av anskaffningsvärde	-3 363	-907
Summa ack.anskaffningar	25 397	25 980
IB ack.avskrivningar	-19 493	-17 460
Årets avskrivningar	-2 510	-2 843
Årets fsg/utrangeringar, minskning av ack avskrivning	3 201	810
Summa ack. Avskrivningar	-18 802	-19 493
UB Bokfört värde	6 595	6 487
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	6 980	6 838

Den totala reavinsten för året är 732 tkr och totala reaförlusten är 180 tkr
Utrangering av anläggningstillgångar gjordes under hösten 2018 efter inventering.

Not 18 Utlåning

	Lånefordringar IB	Amortering	Avskrivning	Lånefordringar UB	Reservering låneförlust IB	Årets förändring	Reservering låneförluster UB	Lånefordringar efter reservering UB
<i>Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet</i>								
Räntestöd	39	0	0	39	0	0	0	39
Summa utlåning	39	0	0	39	0	0	0	39
<i>Amortering avräknas mot inkomsttitel</i>								
Summa amortering		0						

Not 19 Fastigheter	2018	2017
Jordfondens fastigheter	<u>8</u>	<u>8</u>
	8	8
Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	2018	2017
Uppbördsfordringar	193	488
Diverse övriga utomstatliga fordringar	0	3
Övrigt	<u>220</u>	<u>246</u>
	413	737
Not 21 Periodavgränsningsposter	2018	2017
Förutbetalda hyror	2 167	2 171
Övriga förutbetalda kostnader	<u>438</u>	<u>270</u>
Summa förutbetalda kostnader	2 605	2 441
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	16 364	31 586
Varav		
Statens jordbruksverk	15 390	31 241
Övriga statliga myndigheter	974	346
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	954	368
varav finansiering genom EU-fonder		
Life- program för miljö- och klimatpolitik	<u>0</u>	<u>0</u>
Totala upplupna bidragsintäkter	17 318	31 954
Övriga upplupna intäkter		
Övriga upplupna intäkter	<u>223</u>	<u>176</u>
	223	176
Summa periodavgränsningsposter	20 146	34 570
Minskningen av upplupna bidragsintäkter beror på att Statens Jordbruksverk under 2018 har betalt ut sin finansiering och genom det har fordran minskat.		
Not 22 Avräkning med statsverket	2018	2017
Uppbörd		
Ingående balans	-487	-260
Redovisat mot inkomsttitel	-5 864	-23 566
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	6 159	23 339
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	<u>0</u>	<u>0</u>
Skulder avseende uppbörd	-192	-487
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	17 949	2 726
Medel hänförliga till transf. m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	<u>-17 949</u>	<u>-2 726</u>
Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	487	-451
Redovisat mot anslag	103 837	101 629
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-107 105	-100 691
Återbetalning av anslagsmedel	<u>0</u>	<u>0</u>
Fordringar/Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 781	487

Fordran avseende semesterlöneskuld ej redovisad mot anslag

Ingående balans	0	442
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-442
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken

Ingående balans	11 007	12 642
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	97 263	64 108
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-100 220	-45 130
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	11 790	-20 613
Saldo	19 840	11 007

Summa avräkning med statsverket	16 867	11 007
--	---------------	---------------

Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

2018 2017

Anslagsmedel	3 885	-562
Avgifter	4 696	3 703
Bidrag	35 619	10 681
Övriga fordringar/skulder	11 292	16 928
	55 491	30 750

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 12 000 tkr

Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret

2018 2017

Tillgodohavande på konto för depositioner	347	434
	347	434

Not 25 Likvida medel

2018 2017

Bank, bygghandelsmedel	69 430	69 323
Valutakonto	1 859	9 565
	71 289	78 888

Skillnaden mellan åren avseende Valutakonto beror på mängden projektutbetalningar och när utgifterna är deklarerade mot EU kommissionen för ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge.

Not 26 Förändring av myndighetskapalet

	Stats- kapital	Donations- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, uppbörds- verksamhet	Kapital- förändring enl resultat- räkningen	Summa
Utgående balans 2017	43	0	1 945	3 703	5 474	6 395	-5 930	11 630
varav								
Ej avskrivningsbara tillgångar	43	0	0	0	0	0	0	43
Övriga periodiserade kostnader RTA, Verksamhetsavsnittet	0	0	1 945	0	5 474	0	-594	6 826
Övriga periodiserade kostnader SCR, Uppbördsavsnittet	0	0	0	0	0	6 395	-6 330	65
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan, Verksamhetsavsnittet	0	0	0	3 703	0	0	993	4 696
Ingående balans 2018	43	0	1 945	3 703	5 474	6 395	-5 930	11 630
Årets förändring								
varav								
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	993	-594	-6 330	5 930	0
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	0	2 183	2 183
Övriga periodiserade kostnader RTA, Verksamhetsavsnittet	0	0	0	0	0	0	2 208	2 208
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	0	4 392	4 392
Utgående balans 2018	43	0	1 945	4 696	4 880	65	4 392	16 022

Specifikationen av den Balanserade kapitalförändringen är justerad jämfört med noten för 2017.

Not 27 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2018	2017
Ingående avsättning	675	112
Årets pensionskostnader	-85	918
Årets pensionsutbetalningar	-239	-355
Utgående avsättning	<u>351</u>	<u>675</u>

Not 28 Övriga avsättningar	2018	2017
-----------------------------------	-------------	-------------

Lokalt omställningsarbete

Årets förändring	318	300
Utgående balans	1 442	1 168

Omstruktureringsåtgärder

Årets förändring	0	0
Utgående balans	0	0

Avflyttningersättning Raukasjö

Årets förändring	300	0
Utgående balans	<u>300</u>	<u>0</u>

Summa övriga avsättningar	1 742	1 168
----------------------------------	--------------	--------------

Det finns inga in-tecknade eller beslutade kompetensväxlingsåtgärder för 2019 ännu.

Not 29 Lån i Riksgäldskontoret	2018	2017
---------------------------------------	-------------	-------------

Låneskuld Riksgäldskontoret IB	5 520	6 813
Under året nyupptagna lån	3 570	1 587
Under året gjorda amorteringar	-2 691	-2 880
Utgående skuld	<u>6 399</u>	<u>5 520</u>

Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 9 800 tkr.

Not 30 Övriga kortfristiga skulder	2018	2017
---	-------------	-------------

Personalens källskatt	2 660	2 436
Övriga kortfristiga skulder	350	341
Övriga kortfristiga skulder bestående av		
Transfereringar under utbetalning	37	16
Övrigt	323	324
Summa	<u>3 010</u>	<u>2 776</u>

Jämförelsetalen för 2017 är omräknade avseende specifikation Övriga kortfristiga skulder.

Not 31 Depositioner	2018	2017
----------------------------	-------------	-------------

Deponerade medel hos Riksgäldskontoret	349	435
Ränta	-1	-1
	<u>347</u>	<u>434</u>

Not 32 Periodavgränsningsposter	2018	2017
Upplupna kostnader		
Upplupna löner inkl. sociala avgifter	630	1 049
Upplupna semesterlöner inkl. sociala avgifter	11 394	11 315
Övriga upplupna kostnader	<u>7 473</u>	<u>10 976</u>
	19 496	23 340
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag från annan myndighet <i>varav</i>	42 078	23 610
Kammarkollegiet	751	1 523
Riksantikvarieämbetet	1 798	982
Länsstyrelsen i Uppsala län	0	826
Länsstyrelsen i Västmanlands län	2 341	1 112
Länsstyrelsen i Örebro län	5 900	3 702
Skogsstyrelsen	2 709	0
Naturvårdsverket	16 038	2 374
Statens Jordbruksverk	2 026	1 376
Post- och telestyrelsen	1 535	1 308
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 033	1 770
Havs- och vattenmyndigheten	5 054	4 898
Övriga statliga myndigheter	<u>2 891</u>	<u>3 738</u>
	42 078	23 610
De inomstatliga bidragen förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
-inom tre månader	19 000	6 000
-mer än tre månader till ett år	17 200	13 000
-mellan ett till tre år	4 900	4 600
-mer än tre år	<u>1 000</u>	<u>0</u>
	42 100	23 600
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	5 176	12 285
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	2 279	5 633
<i>ERUF 2014-2020 program Sverige-Norge</i>	1 591	5 449
Summa oförbrukade bidrag	47 254	35 895
Övriga förutbetalda intäkter		
Summa förutbetalda intäkter	<u>0</u>	<u>0</u>
Summa periodavgränsningsposter	66 750	59 235

Förändringen i Övriga upplupna kostnader beror till största delen på att åtgärdsbidrag finansierat av HaV periodiserades i bokslutet 2017, någon motsvarande periodisering var inte aktuell 2018, samtidigt har en tidigare ansvarsförbindelse avseende Raukasjö, realiserats och bokförts 2018.

Ökningen av oförbrukade bidrag består till största delen av delutbetalning till Life-projekt från EU Kommissionen, ökade dispositionsrätter från Länsstyrelsen i Örebro, nya projekt/uppdrag med Skogsstyrelsen som finansiär samt nya åtgärder och insatser inom Miljöskydd och Naturvård.

Tilläggsupplysningar

Resultatredovisningen - principer

De flesta belopp i resultatredovisningen är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser. Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där inte annat anges.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. I årsredovisningar från år 2014 och tidigare är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar.

Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Brukarundersökning

Med anledning av General Data Protection Regulation, GDPR, och skyddandet av personuppgifter, har undersökningen begränsats till ett fåtal verksamheter och innefattar denna gång enbart brukare som är företag, kommuner med flera som inte är privatpersoner.

I årets brukarundersökning har fyra⁷⁶ verksamheter undersökts:

- 28231 – Förprovning av djurstallar
- 525 - Samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken
- 55111 - Tillståndsprövningar vid Miljöprövningsdelegationen
- 5558 - Anmälningssärenden gällande ändring av tillståndspliktig verksamhet

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2018 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

”Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.”

Istället ska redovisning ske enligt regeringens särskilda beslut S2012/4487/SFÖ.

⁷⁶ Länsstyrelsen i Jämtlands län har inte gjort någon undersökning. Se återsrapportering av regleringsbrevsuppdrag 3.54.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Sammanställning väsentliga uppgifter. Belopp i tkr.	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	9 800	9 000	9 000	9 000	9 000
Utnyttjad	6 399	5 520	6 813	5 563	6 422
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	29	32	29	14	112
Räntekostnader	-247	-176	-197	-48	-33
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	-	-	-	-	-
Utfall	20 301	17 740	15 520	13 328	15 315
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	-	-	-	-	-
Utfall	5 864	17 237	7 414	45 302	45 276
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse, 01 05 001 019 Länsstyrelserna m.m.</i>					
Beviljad	3 213	4 002	3 784	3 714	3 646
Utnyttjad	0	487	0	1 857	3 391
<i>Utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 004</i>					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19 Regional tillväxt, 19 01 001 019</i>					
Beviljad	0	599	600	600	8 800
Utnyttjad	2 736	0	0	201	0
<i>19 01 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013</i>					
Beviljad	0	0	0	0	6 000
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01 Rikets styrelse, 01 05 001 Länsstyrelserna m.m.</i>					
Summa anslagssparande	2 781	0	451	0	0
<i>Utgiftsområde 06 "Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 004"</i>					
Summa anslagssparande	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19, Regional tillväxt, 19 01 001 019</i>					
Summa anslagssparande	2 736	3 269	3 360	0	2 801
<i>19 01 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013</i>					
Summa anslagssparande	0	0	3 162	11 674	30 277
Bemyndiganden					
Tilldelat	11 000	10 000	12 000	10 000	210 000
Åtaganden	10 267	7 457	7 637	2 815	123 446
Personal					
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	228	229	212	193	200
Medeltal anställda ²⁾	248	245	229	214	214
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 039	975	961	992	981
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	4 392	-5 930	7 865	24 144	-78 767
Balanserad kapitalförändring	11 587	17 517	9 652	-32 167	25 893

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sammanställning över väsentliga uppgifter

Länsstyrelsen i Jämtlands län fick under 2018 i uppdrag av regeringen om utbetalning av medel till kommuner med anledning av sommarens skogsbränder. I samband med uppdraget gavs dispositionsrätt på anslaget 2:4 Krisberedskap under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, anslagspost Ersättning för skogsbränder.



Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

TILLSAMMANS FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID
